

Univerzita Karlova

Filozofická fakulta

Katedra filmových studií

Bakalářská práce

Marie Padevětová

**Atentát na Reinharda Heydricha ve filmu:
plurimediální síť filmu Anthropoid**

The Assassination of Reinhard Heydrich in Film:
Plurimedial Network of the film Anthropoid

Praha 2021

Vedoucí práce: Mgr. et MgA. Tereza Czesany Dvořáková Ph.D.

Za skvělý, trpělivý, chápavý, ochotný, pečlivý a především lidský přístup nesčetněkrát děkuji Mgr. et MgA. Tereze Czesany Dvořákové Ph.D., která mi byla při psaní velkou oporou, motivací i rádcem. Dále bych chtěla poděkovat doc. Mgr. Lucii Česálkové Ph.D. za přivedení mě ke stěžejním konceptům, kterými se tato bakalářská práce zabývá. V poslední řadě děkuji mým nejbližším, díky nimž jsem práci zvládla dokončit.

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

Dne 18. srpna 2021 v Praze

Podpis:

Klíčová slova (česky): Anthropoid, film, mediální reflexe, kolektivní paměť, vzpomínkový film, plurimediální síť, Astrid Erll

Keywords (in English): Anthropoid, film, reflection in media, collective memory, memory film, plurimedial networks, Astrid Erll

Abstrakt (česky):

Cílem této bakalářské práce je nahlédnout film *Anthropoid* (Sean Ellis, 2016) z hlediska jeho *plurimediální sítě*. Tento koncept pochází od německých literárních vědkyň Astrid Erll a Stephanie Wodianky, které jej taktéž aplikují na filmové médium. „Hustota“ *plurimediální sítě* filmu určuje jeho míru setrvání v *kolektivní paměti* určité skupiny, pro záměry této práce české společnosti. Čím“ hustší“ *plurimediální konstelace* určitého snímku je, tím větší má tendenci udržet se v *kolektivní paměti*. Taková *síť* může být konstruována cílenými marketingovými strategiemi vzešlými z propagační kampaně filmu, spontánními, neutrálními i zaujatými reakcemi novinářů či společnosti na přípravu snímku, nebo na snímek samotný – dále může být *plurimediální síť* ovlivněna čistě pragmatickými aspekty jako je datum nebo místo premiéry, vzhled plakátů nebo produkty, které se k filmu pojí (např. propagační předměty). Dílo, které se svou *sítí* ob stojí, nazývají německé autorky *vzpomínkovým filmem*. Tato práce si ze širokého pole vlivných faktorů na přijetí filmu veřejností vybírá mediální reflexi dění okolo díla *Anthropoid* v letech 2015, 2016 a v části roku 2017, tedy klíčového období, ve kterém se o něm zpravovalo nejvíce. Tento postup by měl pomoci určit, zda můžeme *Anthropoid* označit v českém kontextu za *vzpomínkový film*, či nikoliv.

Abstract (in English):

The purpose of this bachelor thesis is to examine the film *Anthropoid* (Sean Ellis, GB / USA / CZ, 2016) from the perspective of its *plurimedial network*. This concept comes from two German literary academists, Astrid Erll and Stephanie Wodianka, who also apply it on the film medium. The „density“ of a *plurimedial network* is connected to the persistence of a film in a *collective memory* of a certain group – in case of this thesis, of the Czech society. The denser the *plurimedial constellation* is, the longer can the medium persist in the *collective memory*. Such *network* can be consisted of purposely aimed marketing strategies, coming from within the public campaign of the film, or spontaneous, neutral or biased reactions from

journalists or society on preparation works on the film, and on the film itself. The *plurimedial constellation* is also possibly influenced by wholly pragmatic facets, such as, where or when the premiere took place, the design of film posters or any other products connected to the film (e.g. merchandise). The artwork, which has its *constellation* strong enough, so it perpetuates the act of remembering in people's minds, call the authors *a memory film*. This thesis chooses from the broad spectrum of possible ways of examining the *plurimedial network* of a film a method of media reflection of *Anthropoid* in the key years of referring to this piece of work, that is 2015, 2016 and a part of 2017. This method should be able to reveal, if one can refer to *Anthropoid* in the term of *memory film* or not.

Obsah

Úvod.....	10
1 Teorie	12
1.1 Etablování pojmů kolektivní a kulturní paměť.....	12
1.1.1 Aby Warburg.....	13
1.1.2 Maurice Halbwachs.....	14
1.1.3 Jan a Aleida Assmannovi a kritika jejich teorií.....	15
1.1.4 Harold A. Innis.....	17
1.1.5 Astrid Erll.....	17
1.2 Vzpomínkový film a jeho plurimediální síť.....	20
2 Metodologie	23
2.1 Plurimediální síť.....	23
2.2 Metoda.....	26
2.2.1 Kvantitativní obsahová analýza	26
2.2.2 Kritická diskurzivní analýza.....	26
2.2.3 Agenda setting.....	28
2.2.4 Pohled na vliv médií v konceptu agenda setting.....	28
2.2.5 Agenda setting druhého stupně	29
2.3 Výběr médií	31
2.3.1 Tisk.....	33
2.3.2 Televizní vysílání	33
2.3.3 Rozhlasové vysílání.....	34
2.3.4 Internet	34
2.4 Konkretizace postupu	35
2.5 Úskalí výzkumu	35
2.6 Základní informace o filmu <i>Anthropoid</i>	37

2.6.1	Shrnutí syžetu	37
2.6.2	Tvůrci, výroba, produkce, distribuce a uvádění	37
2.6.3	Hlavní role	38
2.6.4	Podrobnosti o distribuci	39
3	Vývoj zpráv o filmu	40
3.1	Rok 2015.....	41
3.1.1	Oznámení o plánovaném filmu	41
3.1.2	Alena Mihulová a Anna Geislerová	42
3.1.3	50. ročník KVIFF (tisková konference k plánovanému filmu, 9. 7. 2016).....	42
3.1.4	Dornan v Praze	43
3.1.5	Natáčení.....	43
3.2	Shrnutí roku 2015	46
3.3	Rok 2016.....	46
3.3.1	Únor 2016.....	46
3.3.2	Březen 2016.....	47
3.3.2.1	Český lev 2015 a výhra Mihulové	47
3.3.2.2	Filmová lokace Praha.....	47
3.3.2.3	Podoba herců s hrdiny i nacisty	47
3.3.3	Duben 2016	49
3.3.4	Květen 2016	49
3.3.4.1	Distribuční práva v Americe	49
3.3.4.2	O 51. ročníku KVIFF	49
3.3.5	Červen 2016	50
3.3.5.1	Uvedení traileru (17. červen 2016)	50
3.3.5.2	Výročí smrti výsadkářů	50
3.3.5.3	Hosté KVIFF	51

3.3.5.4	Pohled Seana Ellise	51
3.3.5.5	Odezva okolo 51. ročníku KVIFF	52
3.3.6	Červenec 2016.....	52
3.3.6.1	Celosvětová premiéra filmu (Karlovy Vary, 1.července 2016).....	52
3.3.6.2	Reakce na zhlédnutý film.....	53
3.3.6.3	Zprávy o průběhu festivalu	54
3.3.6.4	Památník v Panenských Břežanech.....	57
3.3.6.5	Druhá polovina července	57
3.3.7	Srpen 2016.....	57
3.3.7.1	Americká premiéra.....	57
3.3.7.2	Oznámení data české premiéry	58
3.3.7.3	Podpora filmu Ministerstvem obrany ČR	59
3.3.8	Září 2016	59
3.3.8.1	Britská premiéra.....	59
3.3.8.2	Nová verze traileru.....	61
3.3.8.3	Film o filmu (20. září 2016).....	61
3.3.8.4	Česká slavnostní premiéra (Praha, 27. září 2016), uvedení do českých kin (28. září 2016) a reakce na film.....	62
3.3.8.5	Vyjádření Davida Ondříčka	64
3.3.9	Říjen 2016	65
3.3.9.1	Postavení Antropoidu v kinech.....	65
3.3.10	Prosinec 2016	65
3.3.10.1	Nominace na Oscara	66
3.4	Shrnutí roku 2016	67
3.5	Rok 2017.....	68
3.5.1	Leden 2017	68

3.5.1.1	Nominace na ceny Český lev 2016.....	68
3.5.1.2	Ceny české filmové kritiky (28. ledna 2017).....	69
3.5.2	Únor 2017.....	69
3.5.2.1	Rozhovor s Václavem Neužilem	69
3.5.2.2	Nominace na ceny Český lev 2016 podruhé.....	69
3.5.3	Březen 2017.....	70
3.5.3.1	Český lev (4. března 2017)	70
3.6	Shrnutí části roku 2017.....	71
4	Aplikace metody	72
4.1	Herci	72
5	Interpretace článků a výsledků analýzy.....	73
5.1	Obecné předpoklady k úspěchu	73
5.2	Obraz herců.....	74
5.3	Politické figury	77
5.4	Autenticita, důležitost historického tématu a natáčení v Praze	78
5.5	Autorství Mirky Spáčilové	80
6	Exkurz	81
6.1	Divácké ohlasy – studie Jaroslava Pinkase.....	81
6.2	Smrtihlav	82
	Závěr.....	84
	Bibliografie.....	85
	Elektronické zdroje	86
	Bibliografie zkoumaných článků	89
	Filmografie	97

Úvod

Některé okamžiky českých dějin jsou nám neustále připomínány, a i když se možná může zdát, že jich není mnoho, jsou častokrát všudypřítomné a setrvávají v české společnosti již velmi dlouhou dobu. Můj zděděný zájem o druhou světovou válku mě vedl před pěti lety do kina na film *Anthropoid* (Sean Ellis, 2016) o útoku na Reinharda Heydricha, u kterého jsem i přes chvilkové kýčovité momenty konečně jednou pocítila důvod, proč být hrdá na zemi, odkud pocházím. Po studiu na katedře filmových studií se můj zájem o filmy tohoto typu, tedy ať už mainstreamové produkce, nebo historicky zaměřených, notně zmenšil, ale k *Anthropoidu* jsem nadále vždy přistupovala s jistou dávkou shovívavosti. Myšlenky na něj mi opakovaně vyvolávaly podněty, kterým se nedalo při sledování dění v České republice uniknout – jen pár měsíců před odevzdáním této práce vzniklo v pražské Libni graffiti nemalých rozměrů na motivy útoku Jana Kubiše a Jozefa Gabčíka. Tímto příkladem jsem chtěla doložit onu všudypřítomnost dějin, která je v Praze, potažmo celé České republice, velmi význačná; větší míru této tendence jsem zažila snad jen v Berlíně.

Docentka Lucie Česálková Ph.D. mě přivedla ke konceptu *plurimediálních sítí* od Astrid Erll a Stephanie Wodianky, které jsou přímo zamýšleny pro aplikaci na film. Tyto *sítě* jsou spletitou konstrukcí „rozruchu“, který vzniká o specifickém snímku, ale nemusí se nutně jednat pouze o reakce na jeho fabuli, nýbrž i na veškeré ostatní, film transcendingující aspekty, v jejichž kontextu je dílo zahrnuto. Čím „hustší“ *plurimediální síť* je, tím snáze produkt setrvává v *kolektivní paměti* společnosti. Snímek, kterému se toto husté propletení rozličných faktorů podaří, může být dle Erll a Wodianky označen za *vzpomínkový film* – tedy médium, jež má sílu vyvolat v určité skupině, v našem případě v české společnosti, proces vzpomínání. *Plurimediální síť* mohou mít velmi dalekosáhlý prostorový i časový charakter, a proto je vhodné si ze *sítě* vybraného filmu vyčlenit pouze část – v mém případě se jednalo o mediální reflexi filmu, včetně jeho období *preformance*, tedy mediálního dění i několik měsíců před premiérou a zároveň zohledňování dozvuků, které film po svém uvedení zanechává. Cílem této bakalářské práce je tedy charakterizovat *plurimediální síť* snímku *Anthropoid*, a to optikou mediální reflexe, na základě které se pak pokusím určit, zda je toto dílo v českém kontextu brané jakožto *vzpomínkový film*.

Přestože je v názvu mé bakalářské práce uvedeno slovo „atentát“, ve zbylém textu práce se mu již hodlám vyhýbat, a to z důvodu jeho možných negativních konotací – koneckonců, toto slovo pro čin začali používat nacisté za účelem očernění parašutistů. Do názvu práce byl pojem

zahrnut především kvůli v české společnosti očividnému, těžkému zbavování se tohoto návyku a kvůli usnadnění případného vyhledávání práce v budoucnu.

1 Teorie

1.1 Etablování pojmů kolektivní a kulturní paměť

Francouzský filozof a sociolog Maurice Halbwachs je spolu s německým kunsthistorikem Aby Warburgem velmi často označován za původce zkoumání *kolektivní paměti* (*kollektives Gedächtnis*) z pohledu humanitních věd, ale i v širším oborovém kontextu. Ukotvení v humanitních vědách je pro východiska této práce nanejvýš důležité, neboť se jím vymezuje základní pole chápání paměti; tedy nikoliv z biologického či medicínského hlediska.

Ke znovuobjevování tématu paměti z podobné pozice jakou zaujímali Warburg a Halbwachs docházelo v 70. letech 20. století a intenzivněji v průběhu 80. let a později.¹ V té době revidují Jan a Aleida Assmannovi Halbwachsovy poznatky a stanovují pro konstituující se paměťová studia stěžejní pojem *kulturní paměti* (*kulturelles Gedächtnis*). V dalších podkapitolách teoretické části práce se budu zabývat zejména *vzpomínkovými filmy* (*Erinnerungsfilme*) a *plurimediálními sítěmi* (*plurimediale Konstellationen*), které se kolem filmů s různou mírou „hustoty“ utváří. Tyto dva koncepty byly nastoleny německými literárními vědkyněmi Astrid Erll a Stephanie Wodiankou a budou figurovat jako zásadní východiska pro předkládanou bakalářskou práci. K užívání těchto konceptů je nutné nejprve alespoň krátce nastínit myšlenky Halbwachse, Warburga, v neposlední řadě pak Jana a Aleidy Assmannových – k objasnění vztahu paradigmatu lidského vzpomínání a systému *plurimediálních sítí* uvádím následující slova Erll a Wodianky:

„[Č]ím komplexnější tyto [plurimediální] sítě jsou, tím silnější je zpravidla význam filmu jako média budujícího, nebo ovlivňujícího kolektivní vzpomínání.“²

Do teoretické části začleňuji i Harolda A. Innise, jelikož jeho pohled na média slouží k lepšímu porozumění tomu, jak Erll a Wodianka vnímají filmové médium a jak je toto médium obecně nahlíženo z pozice aktuálních paměťových studií.

¹ Irena Řehořová, *Kulturní paměť a film*. Praha: Sociologické nakladatelství 2018, s. 12.

² Astrid Erll – Stephanie Wodianka, Einleitung: Phänomenologie und Methodologie des ‚Erinnerungsfilms‘. In Astrid Erll – Stephanie Wodianka (eds), *Film und kulturelle Erinnerung. Plurimediale Konstellationen*. Berlin: de Gruyter 2008, s. 6.

1.1.1 Aby Warburg

Aby Warburg se snažil vypořádat, zda se určité motivy uchovávají nejen ve výtvarných dílech, ale také v lidské mysli, která tyto obrazy zhotovuje. K demonstrování tohoto nevědomého předávání informací nejen v kulturní sféře života sestavil na konci 20. let 20. století *Obrazový atlas Mnemosyné (Bilderatlas Mnemosyne)*, jehož finální verzi zhotovil roku 1929.³ Tedy projekt, ve kterém zdůraznil, jak se prostřednictvím nejen uměleckých obrazů nebo architektonických konstrukcí opakovala jednotlivá gesta, figury, témata nebo specifické způsoby zobrazení objektů v průběhu historie civilizace – tyto jednotky nazýval *formulemi pathosu*. Ty měly sílu vyvolat v lidech emocionální reakci bez ohledu na jejich původ.⁴

Historička umění Kata Benedek navštívila poměrně nedávno jedinečnou výstavu⁵ založenou na co nejvěrnějším zrekonstruování původního *Atlasu* ve formě velkých tabulí. Benedek poukazuje na Warburgovo vnímání duální funkce obrazového média – na jednu stranu upozorňuje na povahu dlouhodobého, tedy časově orientovaného setrvávání jednotlivých motivů ve výtvarných dílech, ale i reklamních materiálech a dalších zdrojích. Na druhou stranu Warburg vidí také prostorovou expanzi těchto motivů a jejich fluktuaci mimo evropský kontinent, například z obchodních nebo diplomatických důvodů.⁶ Svým *Atlasem* tak Warburg naznačil první kroky směřování nejen kulturně orientovaných vědců ke skupinově sdíleným fenoménům, které ve společnosti do té doby přetrvávaly pouze latentně, a které v ní a jí vytvořených konstrukcích budou těmito vědci odhaleny.⁷

³ Tato i předchozí verze jsou k nahlédnutí na oficiálních stránkách Warburgova Institutu v Londýně, kam se instituce přemístila z Hamburгу v době nástupu nacismu. Originální Warburgův projekt a jeho detailní popis včetně doporučených čtení viz <https://warburg.sas.ac.uk/library-collections/warburg-institute-archive/online-bilderatlas-mnemosyne/mnemosyne-atlas-october> [náhled 1.7. 2021].

⁴ Doc. Kateřina Svatoňová, *Přednáška z dějin filmových teorií A, Výmarská teorie*. Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, Praha: 19.11. 2018.

⁵ Základní informace o výstavě: Roberto Ohrt a Axel Heil (kurátoři), *Aby Warburg: Bilderatlas Mnemosyne – The Original*. Berlin: Haus der Kulturen der Welt 4. 9. – 30. 11. 2020.

⁶ Kata Benedek, Člověk a patos v čase, prostoru a obraze. *Artalk*, článek dostupný pouze v on-line verzi. Dostupný na WWW: <https://artalk.cz/2020/11/25/clovek-a-patos-v-case-prostoru-a-obraze/> [vyšlo 25. 11. 2020; cit. 21. 5. 2021].

⁷ Přestože jsem si vědomá méně patrného přínosu Warburgovy osoby pro moji práci, byl pro mě během studií velice inspirativní postavou, a proto si ho dovoluji takto rozsáhleji začlenit.

1.1.2 Maurice Halbwachs

Konkrétnější zmapování takového uchovávání a předávání idejí nabízí ve svých úvahách Maurice Halbwachs, který užívá pro tuto bakalářskou práci konkrétnější, ale nikoliv finálně formulovanou představu *kolektivní paměti* (*La mémoire collective*). Halbwachsovo uvažování výrazně ovlivnily myšlenky jeho učitele Émila Durkheima, zejména jeho teorie o kolektivním vědomí. Taktéž se inspiroval Henri Bergsonem a jeho duálním pojetím času, v němž je na jedné straně *čas homogenní*, dělitelný. A na druhé straně *durée réelle*, tedy *skutečné trvání – čas*, který neustále plyne, a ve kterém jsme schopni nevědomky vnímat podněty nikoliv odděleně, ale provázaně, a kdy se do přítomnosti neustále odráží minulost. Skrz takovouto povahu času vnímá Bergson duševní projevy, tedy také paměť. Klasickým příkladem tohoto Bergsonova uvažování je skládání jednotlivých not hrajících za sebou do melodie.⁸ Také Halbwachs se ve svém díle pozoruhodně zabývá hudebně založenými příklady – pro tuto práci byly však stěžejní pozdější kapitoly.

Halbwachsova teorie závisí na sociální interakci – bez ní by nebylo *kolektivní paměti*. Také zdánlivě soukromé myšlenky jsou konstruovány v závislosti na jiných lidech. Ti nám mohou výrazně pomáhat i při vzpomínání, které se v přítomnosti druhých notně zintenzivní a vzájemně doplní. Nelze však tvrdit, že daní lidé musejí být vždy fyzicky přítomní, aby nás dovedli ke vzpomínání. Skrze komunikaci s druhými lidmi, nebo lépe, skrze poznatky z této komunikace, se formují naše vlastní představy o světě, přestože si toho ani nemusíme být vědomi – stejně je tomu i v případě, kdy čteme knihy nebo mapu.⁹ Tuto myšlenku sdílení informací (potažmo paměti) skrze média však Halbwachs již dále nerozvádí. Halbwachsovo pojetí *kolektivní paměti* tak zůstává čistě v oborové rovině a nepřesahuje explicitně do mediální sféry, i když implicitní náznaky zohledňování médií při utváření *kolektivní paměti* jasně vykazuje. Halbwachsovův přístup se dá pravděpodobně vysvětlit tím, že za médiem vždy vidí konkrétního aktéra – člověka, který jej zhotovil, a nevnímá sílu média samotného.

⁸ Durkheimův a Bergsonův koncept přehledně vysvětluje Jiří Šubrt a Štěpánka Pfeiferová in: Tíž, Kolektivní paměť jako předmět historicko-sociologického bádání. *Historická sociologie* 2, č. 1, 2010, s. 11-13. Dostupné online na WWW: https://karolinum.cz/data/clanek/4122/HS_2_1_0009.pdf [cit. 26. 5. 2021].

⁹ Maurice Halbwachs, *Kolektivní paměť*. Praha: Sociologické nakladatelství 2009, s. 50nn. (Přeloženo z 3. kritického vydání Maurice Halbwachs, *La mémoire collective*. Paris: Albin Michel 1997).

1.1.3 Jan a Aleida Assmannovi a kritika jejich teorií

Jan a Aleida Assmannovi odvozují svou teorii od Maurice Halbwachse. Jeho pojem *kolektivní paměti* nicméně o poznání rozšiřují, činí ho nadřazeným pojmem a jeho podsložky dělí na *komunikativní paměť* (*kommunikatives Gedächtnis*) a *kulturní paměť* (*kulturelles Gedächtnis*).¹⁰ Aleida Assmann přibližuje jejich koncepci *kulturní paměti* ve své knize *Prostory vzpomínání*. S odkazy na Jurije Lotmana a Borise Uspenského zdůrazňuje, že *kulturní paměť* má povahu *kolektivní paměti*, jež však potřebuje prostředky, kterými se tato paměť bude předávat, jelikož není sama o sobě přirozeně dědičnou. Za nejdůležitější prostředek takového předávání paměti považují oba Assmannovi písmo, dále to pak mohou být rituály nebo jiné kulturní artefakty. Způsoby uchovávání a předávání paměti pak mají vliv na individuální paměť člověka, který v dané kultuře participuje. Zároveň A. Assmann reflektuje, jak se pojem paměti již od dávných dob přirovnával k různým záznamovým zařízením, přičemž v průběhu věků se tato metafora přenesla od voskové tabulky i na fotografii či film.¹¹ I přes celou sekci věnovanou médiím se však A. Assmann nedotýká filmu takřka vůbec, ačkoliv se to díky syntetické povaze filmu přímo nabízí, zejména vzhledem k důrazu, který autorka klade jak na již zmíněnou podstatnou funkci písma, tak i obrazu. V její další publikaci *Geschichte in Gedächtnis*¹² hovoří o vztahu paměti a historie a (historickému) filmu se již věnuje, ale jedná se o poměrně krátkou podkapitolu.¹³ Assmannovým však nelze upřít zásluhy o rozpracování Halbwachsovy teorie, která taktéž projevovala známky vyhybání se tématům příliš vzdáleným vlastního oboru.¹⁴

Nedostatku u A. Assmann si všímá literární vědkyně Astrid Erll, která film do pole svého bádání konečně plnohodnotně začleňuje. Nedostatečná, nebo dříve dokonce nulová pozornost Assmannových k novým ale i prakticky již dávno etablovaným médiím pramení dle Erll z jejich

¹⁰ Jan Assmann uvádí ve své publikaci *Kultura a paměť: Písmo, vzpomínky a politická identita v rozvinutých kulturách starověku* (Praha: Prostor 2011; přeloženo z 1. německého vydání Frankfurt am Main: Suhrkamp 1988) i další druhy paměti. V rámci své práce jsem však pracovala s antologií, kde J. Assmann popisuje pouze paměť komunikativní a kulturní, což jsou pojmy, které považuji za dostatečné pro teoretický základ této práce. Detailní vysvětlení rozdílů mezi komunikativní a kulturní pamětí lze najít in: Jan Assmann, *Kolektivní paměť a kulturní identita*. In Alexander Kratochvíl (ed.), *Paměť a trauma pohledem humanitních věd: komentovaná antologie teoretických textů*. Praha: Ústav pro českou literaturu AV ČR / Akropolis 2015, s. 50-57. Popis ostatních druhů paměti lze najít ve výše zmíněném původním díle Assmanna, nebo v Jiří Šubrt, *Paměť jako sociologický problém*. *AUC PHILOSOPHICA ET HISTORICA* 1994, č. 2, 1994, s. 64. Dostupné online na WWW: https://karolinum.cz/data/clanek/4677/PheH_1994_2_0057.pdf [cit. 26. 5. 2021].

¹¹ Aleida Assmann, *Prostory vzpomínání. Podoby a proměny kulturní paměti*. Praha: Nakladatelství Karolinum 2018, s. 21. (Přeloženo z 5. německého vydání *Erinnerungsraume. Formen und Wandlungen des kulturellen Gedächtnisses*. München: C. H. Beck 2010).

¹² Aleida Assmann, *Geschichte in Gedächtnis*. München: C. H. Beck 2007.

¹³ Tamtéž, s. 162-167.

¹⁴ Assmannovi jsou původním povoláním egyptologové.

chápání kultury. Teoretička poznamenává, že manželský pár badatelů nereflektuje kulturu v dnešním všeobjímajícím antropologickém slova smyslu, který zahrnuje jak každodenní život, tak populární kulturu, nýbrž kulturu samu o sobě chápou pouze jako „*společenské konstrukce normativních a formativních verzí minulosti*“.¹⁵ Tedy jako soubor takových konstrukcí, které byly povětšinou produkovány se záměrem formování představ o minulosti a zároveň za účelem nastavování těch „správných“ hodnot, kterých by si měla daná společnost považovat. Tento přístup by mohl mít co dočinění i s generačním rozdílem mezi Assmannovými a Erll, jež svou teoretickou práci více přizpůsobuje dnešní dynamické době a bere v potaz dnes běžně užívaná a ve společnosti důležitou roli zastávající média, která její předchůdci častokrát snad i záměrně opomínají.

Erll sice z poznatků teoretiků jako jsou právě Assmannovi, ale i Halbwachs nebo dosud nezmíněný Pierre Nora, vychází, ale ve své antologii *Mediation, Remediation, and Cultural Memory*¹⁶ sestavené spolu s Ann Rigney poznamenává, že povaha dnešních paměťových studií se již významně proměnila. Studia se nyní více než statickými *místy (sites)*¹⁷ zabývají dynamikou věcí. S tím se pojí i nové uchopení *kulturní paměti*, které se přesouvá právě od již uvedených *míst*, tedy stabilních bodů v minulosti, ke kterým se daná společnost může v určitém časovém horizontu stále navracet, k dynamickým procesům, v nichž jsou události neustále připomínány, revidovány, nebo zapomínány. V průběhu těchto procesů si jedinec nebo společnost znovu a znovu vytváří určitý postoj k historii, jejíž jednotlivé části mohou být s každým dalším „přepsáním“ upozaděny; nebo naopak zdůrazněny podle toho, jaká verze historie je zrovna příhodná například pro aktuální politický aparát.¹⁸

Tento dynamický trend odráží celkový posun v kulturních studiích, a to změnu orientace z konkrétních, jednotlivých produktů a artefaktů na zohledňování širších procesů a vztahů k prostředí, ve kterých tyto objekty figurují. Popsané nové chápání vedlo i ke kýženému většímu důrazu na současná média, jež též začala být vnímána jako více dynamická a aktivně tvořící *kolektivní paměť* společnosti.¹⁹

¹⁵ Astrid Erll, *Memory in Culture*. London: Palgrave Macmillan 2011, s. 30.

¹⁶ Astrid Erll – Ann Rigney (eds.), *Mediation, Remediation, and Cultural Memory*. Berlin: de Gruyter 2009.

¹⁷ Pojem „místo (paměti)“ odkazuje na dalšího významného teoretika paměťových studií, Pierra Noru, kterým se Erll taktéž inspiruje. Viz Pierre Nora, *Between Memory and History: Les Lieux de Mémoire*. *Representations*, č. 26, 1989, s. 7-24.

¹⁸ Astrid Erll – Ann Rigney, Introduction: Cultural Memory and its Dynamics. In Astrid Erll – Ann Rigney (eds.), *Mediation, Remediation, and Cultural Memory*. Berlin: de Gruyter 2009, s. 2n.

¹⁹ Tamtéž.

1.1.4 Harold A. Innis

I když se Innisova koncepce může na první pohled zdát jako až příliš vzdálená tématu této práce, obzvláště kvůli její demonstraci na starověkém Egyptu či Babylonii, je nutné ji nastínit. Právě na jejím základě totiž Astrid Erll²⁰ definuje filmové médium. Harold A. Innis, kanadský ekonom, historik ekonomie a teoretik, který svým působením inspiroval pozdějšího klasika mediálních studií Marshalla McLuhana, se ve své publikaci *Empire and Communications* věnuje důležitosti času a prostoru ve vztahu k médiím – v případě obrazů tyto dva aspekty zdůrazňoval ve svých poznámkách i Aby Warburg. Tyto faktory Innis prezentuje na zmíněných dávných civilizacích, ve kterých mapuje právě používání buďto časově anebo prostorově vázaných zaznamenávacích prostředků.

První skupina starověkých artefaktů mediální povahy byla zpravidla z materiálu vyšší hmotnosti, a tudíž lépe odolná vůči působení času. Měla tedy povětšinou funkci archivní – zaznamenané bylo přehledně zdokumentováno a nemělo být jen tak zapomenuto, ať už šlo o pozemkové smlouvy, záznamy o prodeji zboží nebo seznamy majetku. Vhodným podkladem pro dlouhodobé zachování důležitých informací byl například kámen nebo vypálená hliněná tabulka.²¹

Druhá skupina takových starověkých záznamů pak byla méně trvanlivé a odolné povahy, ale vzhledem ke své lehkosti byla snadno přenosná na velké vzdálenosti. Díky vlastnostem materiálu jako byl papyrus bylo na rozdíl od tuhé hlíny či kamene možné psát méně pracným způsobem, což vedlo k podstatnému urychlení fungování egyptské společnosti.²²

1.1.5 Astrid Erll

Německá literární vědkyně přenáší Innisovo rozdělení médií do současnosti. Podotýká, že to, co zkoumá zejména A. Assmann, jsou časově orientovaná díla, jež fungují především jako úložiště či jako kanonizující objekty. Slovo úložiště je v tomto kontextu možné chápat jako objekt, jenž zprostředkovává určité vzpomínky, respektive má potenciál tyto vzpomínky

²⁰ Ve své práci jsem se (i z důvodu praktičnosti) rozhodla teorie nastolené Astrid Erll a Stephanie Wodiankou prezentovat hlavně jako teorie Erll, jelikož se tématu věnuje samostatně i v dalších, zde uváděných publikacích, viz Bibliografie. Tímto však rozhodně neupírám podíl Wodianky na pro mou práci zásadních teoriích.

²¹ Harold A. Innis, *Empire and Communications*. Oxford: Clarendon Press 1950, s. 18-30. Dostupné online na WWW: https://www.gutenberg.ca/ebooks/innis-empire/innis-empire-00-h.html#A_INTRODUCTION [cit. 10.8. 2021].

²² Tamtéž.

vyvolat. Označení takových děl za časově orientovaná pak pramení z jejich schopnosti figurovat jako ono úložiště paměti na delší dobu, po kterou mohou víceméně libovolné skupině uživatelů dopomáhat k jejich sebeidentifikaci.²³ Jako vlastní příklad takového objektu, vhodného k tématu této práce, lze uvést libeňský pomník parašutistům, který je postaven na místě zatačky, kde byl proveden útok na Reinharda Heydricha. Takový památník, navíc umístěn blízko frekventované pozemní komunikace, může českým a slovenským občanům připomínat podstatu tohoto činu a odvalu vyobrazených výsadkářů stejného původu.

Druhá varianta médií, tedy prostorově orientovaná díla, jsou v dnešní době popsitelné jednoduše jako produkty populární kultury. Ty jsou vydávány v obrovském množství – a mohou být zapomenuty stejně rychle jako byly vyrobeny. V jejich případě jde primárně o co nejširší pokrytí trhu, přičemž exploatační aspekt těchto předmětů je výrazně předsouvan na úkor významů jiných. Právě do této kategorie řadí Erll i filmovou a televizní produkci a zároveň upozorňuje na podle jejího názoru dosud nepřilíš významné akademické pokrytí těchto dvou odvětví kultury.²⁴

Při tomto kategorizování již teoretička však nutně nedbá na materiální podstatu médií tak, jak ji zdůrazňoval Innis, a do úložných, potažmo uchovávacích médií řadí například na jednu stranu egyptské pyramidy a na druhou stranu díla klasické literatury. Erll se tak vědomě řídí spíše než materiální povahou díla klasickým rozdělením na vysokou a nízkou kulturu.²⁵ Tento posun od lpění na fyzické stránce je při zkoumání médií v digitální éře pochopitelný, a to nejen s přihlédnutím k všeobecnému vývoji záznamových či reprodukčních technologií. Erll se totiž v procesu nahlížení médií řídí zejména tím, jak tato média pracují s *kolektivní pamětí* společnosti. Autorka též zcela nevyklučuje prolínání funkcí, které tyto dvě skupiny médií zastávají; tedy i prostorově orientované médium může například sloužit jako dočasný, ale silný zprostředkovatel a nositel paměti.²⁶ Takových případů ale dle Erll nebývá příliš mnoho, ale zároveň poukazuje právě na filmové médium, které může být takového prolínání ideálním

²³ Astrid Erll – Stephanie Wodianka, Einleitung: Phänomenologie und Methodologie des ‚Erinnerungsfilms‘. In Astrid Erll – Stephanie Wodianka (eds.), *Film und kulturelle Erinnerung. Plurimediale Konstellationen*. Berlin: de Gruyter 2008, s. 3n.

²⁴ Tamtéž.

²⁵ Tamtéž.

²⁶ Jako vlastní příklad by se dalo uvést médium komiksu, které má hlavně funkci zábavní a je zpravidla produkováno ve velkých nákladech, ale přesto kolem sebe tvoří velké fanouškovské celky – mám na mysli již dlouhou tradici superhrdinských komiksů. Komiksově médium ale začalo přebírat i závažnější témata, jako například holocaust v kreslených příbězích Arta Spiegelmana.

příkladem.²⁷ Po obecném definování filmu jakožto média a jeho funkcí ve vztahu ke společnosti a její paměti přechází Erll k objasnění pojmu *vzpomínkového filmu (Erinnerungsfilm)*, který bude stát v jádru zájmu této bakalářské práce.

²⁷ Astrid Erll – Stephanie Wodianka, Einleitung: Phänomenologie und Methodologie des ‚Erinnerungsfilms‘. In Astrid Erll – Stephanie Wodianka (eds.), *Film und kulturelle Erinnerung. Plurimediale Konstellationen*. Berlin: de Gruyter 2008, s. 4.

1.2 Vzpomínkový film a jeho plurimediální síť

Výše zmiňovaná autorka definuje *vzpomínkový film* za pomoci *kulturního vzpomínání* (*kulturelle Erinnerung*) takto:

“Kulturní vzpomínání neexistuje samo o sobě, nýbrž je výsledkem komunikativních, sociálních, kulturních a historicko-politických procesů. Stejně tak vzpomínkový film není symbolickou strukturou sám o sobě, musí být vyprodukován v určitém sociálním systému.”²⁸

Vzpomínkový film tedy musí být aktérem ve společnosti, která mu toto přívěsko více či méně vědomě přidělí. Musí zastávat určitou roli, kterou je zpravidla reflexe, nebo prosté připomínání minulosti. Nemusí však jít pouze o minulost ve smyslu historického dění, nýbrž i o dřívější společenské, technické, stylistické a další návyky, stojící ať už imanentně, nebo transcendentálně vůči diegezi předkládaného snímku. Fenomén *vzpomínkového filmu* tak zahrnuje velmi širokou, ale zároveň vysoce proměnlivou oblast filmové produkce, jelikož *kolektivní paměť* společnosti je velice nestálá. Snímky, které jsou ve sborníku definovány jako *vzpomínkové* se tudíž mohou takřka ze dne na den ocitnout v zapomnění a být obratem nahrazeny jinými. Jak Erll trefně podotýká, obecně jakýkoliv druh média se stane *médiem kolektivní paměti* teprve skrze jeho specifické společenské užití.²⁹

Jako vlastní příklad, kdy se médium *vzpomínkovým* stát nemůže, lze uvést například kresby nebo libovolné texty, které nebyly nikdy nikomu kromě autora ukázány. Takové objekty logicky nemohou vytvářet *kolektivní typ vzpomínání*. Jako pozoruhodné médium *vzpomínkové kultury* naopak vnímám například deník, jenž je původně zamýšlen pro jednoho čtenáře, který je zároveň autorem. Deník je primárně tím pádem velmi osobního charakteru, a přesto se běžně setkáváme s praxí jejich vědomého psaní pro budoucí vydání, i když v nich přesto lze najít velice osobní životní momenty. Některé takové publikace jsou již dlouhou dobu významnou součástí nejen evropské *vzpomínkové kultury* (*Deník Anny Frankové*), nebo teprve poměrně nedávno vstoupily do té české, literárně-filmovědné *kolektivní paměti* (*Deníky* Pavla Juráčka, Torst, 2017-2019).³⁰

²⁸ Astrid Erll – Stephanie Wodianka, Einleitung: Phänomenologie und Methodologie des ‚Erinnerungsfilms‘. In Astrid Erll – Stephanie Wodianka (eds.), *Film und kulturelle Erinnerung. Plurimediale Konstellationen*. Berlin: de Gruyter 2008, s. 5.

²⁹ Tamtéž.

³⁰ Část jeho textů edičně zpracoval již dříve Jan Lukeš, viz: Pavel Juráček a Jan Lukeš (ed.), *Deník: (1959-1974)*. Praha: Národní filmový archiv 2003.

Vzpomínkový film autorky nedefinují jakožto specifický žánr, ale ani pro něj určitý žánr nevymezují, stejně jako pro snímky tohoto druhu není nastolen dominující obsah či styl. S tímto faktem souvisí postup analyzování *vzpomínkových filmů*. Ten spočívá nikoliv ve zkoumání pouze vnitřní podstaty snímku, nýbrž naopak – při jejich zkoumání apelují autorky na zohledňování takových aspektů spojených s filmem, které jej přesahují. Tento princip Erll přibližuje v následující větě:

„Zatímco analyzování filmově imanentních prvků sice může ukázat, jak je minulost specifickými filmovými prostředky reprezentována a jaký potenciální účinek určitého filmu z takových prvků vyplývá, teprve ‚film transcendingí‘ přístup, tedy takový, který prohledává určité mediální výstupy, může poskytnout objasnění skutečného účinku filmu v konkrétní vzpomínkové kultuře.“³¹

Teoretička navrhuje zkoumání takových film transcendingích aspektů prostřednictvím *plurimediálních sítí* neboli *konstelací* zmiňovaných v úvodu, které – jak je z pojmenování patrné – jsou tvořeny různými médii a které daným dílům pomáhají udržet se tzv. „naživu“, tedy v povědomí společnosti. Pokud by tyto *sítě* neexistovaly, nebo byly jen velmi řídké, film se do paměti členů společnosti nezapíše, a tudíž ani neumožní výrazné *kolektivní vzpomínání* jako takové.³² Tyto *konstelace* nicméně podle Erll postrádají striktní definici, neboť se s každým jedním snímkem mohou výrazně lišit. Jedná se spíše o konstelaci nejrůznějších aspektů, které hrají roli v tom, jak je film přijímán – ať už jde o reakce po zhlédnutí jako jsou internetové recenze, novinové kritiky, ocenění díla, nebo o to, co snímku předcházelo nebo bylo stěžejní pro jeho premiéru, případně produkci. Mezi možné objekty zkoumání tak Erll řadí i čistě pragmatické aspekty jako je forma propagace, bonusové materiály, zaštiťující instituce, ale třeba i místo, kde byl film poprvé promítnut apod.³³

Posledním uvedeným citátem však Erll nevyklučuje zkoumání díla samotného. Obsah snímku může rovnocenně přispět k tomu, zda bude zapomenut, nebo naopak dlouho vyzdvihován mezi nejhodnotnější díla historie. Ovšem imanentní aspekt díla je v této bakalářské práci vnímán spíše jako podružný. *Vzpomínkové filmy* však mohou často využívat prvků, které z nich činí autentičtější díla a připomínají svým obrazem a například výpravou více minulost. I u tohoto

³¹ Astrid Erll – Stephanie Wodianka, Einleitung: Phänomenologie und Methodologie des ‚Erinnerungsfilms‘. In Astrid Erll – Stephanie Wodianka (eds.), *Film und kulturelle Erinnerung. Plurimediale Konstellationen*. Berlin: de Gruyter 2008, s. 6.

³² Tamtéž.

³³ Tamtéž.

aspektu Erll stále preferuje držet se spíše než těchto samotných, filmově imanentních stylistických postupů debat, jež kolem autenticity snímku vznikají.³⁴

Je vhodné znovu zdůraznit, že *vzpomínkové filmy* nemusí (ovšem mohou) být čistě historicky zaměřená díla, ale například jen taková, která evokují vzpomínky na specifika, která se dotýkají vzpomínající společnosti. Funkce *vzpomínkového filmu* tak mohou sahát například od připomínání si nastavených, akceptovatelných, či naopak odsouzeníhodných hodnot, přes zdůrazňování, a tím i znovuupevňování kupříkladu národní povahy,³⁵ potažmo tradic, až po podněty ke vzpomínání na určité dřívější zavedené normy, vůči kterým se může společnost naopak vymezit.³⁶ Jako mému tématu blízký příklad by se dal uvést ikonický snímek Jiřího Sequense *Atentát* (Jiří Sequens, ČSR, 1964), který má již od dob svého vzniku (ne výlučně, ale primárně) českým a slovenským občanům schopnost připomínat nejen odvahu výsadkářů a s tím spojenou významnost celého činu, ale i formální postupy „zlatých“ šedesátých let minulého století.

³⁴ Astrid Erll – Stephanie Wodianka, Einleitung: Phänomenologie und Methodologie des ‚Erinnerungsfilms‘. In Astrid Erll – Stephanie Wodianka (eds.), *Film und kulturelle Erinnerung. Plurimediale Konstellationen*. Berlin: de Gruyter 2008, s. 15.

³⁵ Společnost samozřejmě nemusí být nutně národem, ale národ v tomto případě slouží jako vhodně pasující příklad.

³⁶ Astrid Erll – Stephanie Wodianka, Einleitung: Phänomenologie und Methodologie des ‚Erinnerungsfilms‘. In Astrid Erll – Stephanie Wodianka (eds.), *Film und kulturelle Erinnerung. Plurimediale Konstellationen*. Berlin: de Gruyter 2008, s. 7n.

2 Metodologie

2.1 Plurimediální síť

Jak již bylo nastíněno na začátku teoretického úvodu, hlavní část mého výzkumu se bude týkat *plurimediální sítě* filmu. Z teoretické části práce by mělo být taktéž patrné, že nejde primárně a pouze o recepcí daných snímků, nýbrž o širší spektrum pozic a funkcí, které film ve společnosti zastává či naplňuje, jakými prostředky toho dosahuje anebo jak a kým je daný počín využíván nebo prezentován. Základním přístupem ke zvolenému filmu je tedy popis a interpretace jeho *plurimediální konstelace* a toho, jak se tyto dva prvky, tedy film a jeho *síť*, vzájemně ovlivňují. Na základě tohoto rozboru by pak mělo být možné určit, zda dílo naplnilo funkci *vzpomínkového filmu*, či nikoliv. S tím souvisí i vyvození těch aspektů, které filmu naopak znemožňují zapustit kořeny v *kolektivní paměti* české společnosti.

Při všímání si takových prvků je též nutné zohlednit do jakého sociálního systému dílo vstupuje. Tedy jaké jsou aktuální diskurzy, politické klima nebo divácké zkušenosti v době produkování snímku. Z důvodu již tak širokého pole zkoumání zohledním pouze část takových aspektů – k tomu mi dopomůže tzv. *preformance*. *Preformací* je myšlen soubor mediálních produktů, jež předcházejí uvedení filmu nebo se poutají k jeho premiéře. Jde například o výsledky marketingových strategií vzešlých ze záměrné propagace snímku (PR), ale i zprávy, které o díle vznikají bez zásahu tvůrců, distributorů nebo mediálních partnerů – tedy nezávislá vyjádření redaktorů, jiných mediálních figur nebo obecně známých osob. Zkoumání *preformativních* faktorů nám umožní utvořit si představu o tom, jaký obraz je o díle médií konstruován ještě před jeho samotným zhlédnutím diváky a jakými způsoby takovýchto konstrukcí dosahuje. Následně tímto postupem lze zjistit, jak se do vnímání filmu pravděpodobně jeho *plurimediální konstelace* vzniklá v *preformativní* fázi promítá – *preformance* silně ovlivňuje budoucí přijetí filmu a vzbuzuje divácká očekávání. Z důvodu dopadu těchto faktorů na diváka budu ve své práci občasně odkazovat na portál Československé filmové databáze (dále jen ČSFD.cz), která mi pomůže podepřít tvrzení týkající se například popularity předešlých děl, ve kterých vystupují herci apod.

Původně zamýšlený záměr práce byl zmapovat *plurimediální síť* filmů, které pojednávají o útoku na Reinharda Heydricha. Takový přístup by ale zahrnoval velice důkladnou a obsáhlou rešerši dalekosáhlého rozsahu, prakticky až k prvním (americkým) zpracováním tématu útoku

na Heydricha ze 40. let³⁷ nebo ještě k dřívější, nonfikční reportáži o hledaných parašutistech a o pohřbu říšského protektora.³⁸ Monotematické snímky je totiž těžké si intuitivně nepropojit nebo rovnou neporovnat. V českém prostoru ale dochází ke komplikaci tohoto možného zkoumání, neboť několik filmů inspirovaných operací Anthropoid se však nikdy nedostalo do české distribuce, a výzkumník může jen tápat, zda se dané zahraniční snímky ke konzumentům dostali, či nikoliv. Výzkum takto široké *plurimediální sítě* by byl však v česky orientovaných paměťových studiích jistě přínosným vhledem do zájmového pole a hodnot české společnosti.

Z důvodu rozsahu této bakalářské práce a už tak velkého objemu zpracovávaného obsahu jsem se však rozhodla zúžit zkoumání na *plurimediální síť* pouze jednoho díla, a to americko-britsko-českém filmu *Anthropoid* v období, kdy se o něm pojednávalo výhradně v tuzemském milieu prostřednictvím nejkonzumovanějších médií v České republice. Na základě této limitace výsledků zohledňuji časový úsek se stěžejními událostmi, týkajícími se *Anthropoidu*, tedy od začátku roku 2015, kdy byla ohlášena příprava filmu, až do konce roku 2016, kdy měl snímek premiéru. Do práce bude potažmo zahrnuta i část roku 2017, ve které se konalo předávání cen Český lev.

V antologii *Film und kulturelle Erinnerung*, v této práci hojně citované, volí přispěvatelé kvůli šíři konceptu *vzpomínkového filmu* vždy jen několik specifických úhlů, jakými se ke zkoumaným audiovizuálním dílům vztahovat. Nejvíce inspirativním konkrétně pro zpracování *Anthropoidu* a přiblížení jeho *plurimediální sítě* byl pro mě přístup Lu Seegers. Autorka studie o německém snímku *Životy těch druhých* (*Das Leben der Anderen*, Florian Henckel von Donnersmarck, SRN 2006) kombinuje zkoumání již zmíněné *preformace* snímku a následně jeho kritickou odezvu, jenž přichází po uvedení filmu.³⁹ Seegers přistupuje ke zkoumání *plurimediální sítě* výše zmíněného oscarového dramatu velice zeširoka – pojednává o mediální sebezprezentaci režiséra i několik let před tím, než měl snímek premiéru. Na rozdíl od německé teoretičky hodlám pracovat v užším časovém rámci, který je v tomto případě

³⁷ Jako první fikční snímky natočili známí němečtí emigranti Douglas Sirk a Fritz Lang viz Fritz Lang, *Hangmen also die!* USA, 1943 a Douglas Sirk, *Hitler's Madman*, USA, 1943.

³⁸ Reportáž je možné najít v archivu České televize. Viz: ČT24, Atentát na Heydricha a jeho pohřeb. *Jak se (ne)žilo za protektorátu*. Dostupné online na WWW: <https://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10116288585-archiv-ct24/219411058210011/obsah/682187-atentat-na-heydricha-a-jeho-pohreb-1942> [vysíláno 17.3. 2019; náhled 14.8. 2021].

³⁹ Lu Seegers, *Das Leben der Anderen oder die ‚richtige‘ Erinnerung an die DDR*. In Astrid Erll – Stephanie Wodianka (eds.), *Film und kulturelle Erinnerung. Plurimediale Konstellationen*. Berlin: de Gruyter 2008, s. 22.

zdůvodnitelný i tím, že výzkum tak dalekosahající mediální sebe prezentace zahraničních tvůrců není v českém prostředí relevantní.

Na limity nejen pouhého zkoumání, ale i samotného určování *vzpomínkových filmů* upozorňují samotné editorky antologie. Problém definování spočívá hlavně v nestálosti *kolektivní paměti*, s čímž souvisí proměnlivost kulturních produktů, které jsou aktuálně přítomné v diskurzu, ale také s nemožností přesně určit efekt, jaký měl daný film na společnost. Avšak právě s pomocí mediální či fanouškovské odezvy, tedy s pomocí různě hustých, časovým horizontem daný film daleko přesahujících *plurimediálních sítí*, do kterých je daný snímek vpleten, nám může být dosah díla alespoň hypoteticky osvětlen.⁴⁰

⁴⁰ Astrid Erll – Stephanie Wodianka, Einleitung: Phänomenologie und Methodologie des ‚Erinnerungsfilms‘. In Astrid Erll – Stephanie Wodianka (eds.), *Film und kulturelle Erinnerung. Plurimediale Konstellationen*. Berlin: de Gruyter 2008, s. 6.

2.2 Metoda

Po detailnější analýze referenční studie Lu Seegers se ukázalo, že bude nutné ještě před samotnou analýzou mediálních obsahů z níže popsaných zdrojů zvolit konkrétní přístup, s jehož pomocí bych mohla k médiím přistupovat.⁴¹

2.2.1 Kvantitativní obsahová analýza

Nejpraktičtější by bylo početnost různých vyjádření ohledně snímku odvodit z pragmatické kvantitativní obsahové analýzy. Ta pomocí „kódování“ daného vzorku určí výskyt zpravidla předem určených kategorií – „kód“ tedy odpovídá vyhledávanému slovu nebo řetězci, na základě kterého určí výzkumník kategorii – nebo, lépe řečeno, potvrdí výskyt určitého tématu, který v analyzovaném korpusu textů předpokládá. Kódováním lze tedy vyvodit počet a frekvenci jevů v rámci předem vymezeného vzorku, čímž se můžeme dobrat ke kategorizování témat, která jsou pro daný vzorek charakteristická, nebo se nám naopak může podařit vyvrátit hypotézy, jež byly o vzorku stanoveny. Tato metoda je vhodná pro sledování vývoje určitého tématu v delším časovém úseku.⁴²

Kvantitativní obsahová analýza však nepropojuje vzešlé výsledky s kontextem, ve kterém vznikají a ve kterém poté figurují jako například v případě zkoumaného filmu nejen sociokulturní aktéři,⁴³ což je pro zabývání se *plurimediálními sítěmi* naprosto stěžejní aspekt. Na druhou stranu je ale používání této metody vhodné pro vyvození témat z početnějšího zkoumaného celku během delšího časového horizontu,⁴⁴ což odpovídá konfiguraci mého výzkumu.

2.2.2 Kritická diskurzivní analýza

Na první pohled relevantní se jevila kritická diskurzivní analýza, která textový obsah kategorizuje dle výzkumníkem určených kritérií a hledí i na „texturu textu“,⁴⁵ jak podotýká

⁴¹ Teoreticka Lu Seegers žádný specifický analytický přístup ve své studii neuvádí. K jeho výběru jsem tedy přistoupila individuálně.

⁴² Tomáš Trampota, Martina Vojtěchovská, *Metody výzkumu médií*. Praha: Portál 2010, s. 102nn.

⁴³ Tamtéž, s. 110.

⁴⁴ Tamtéž, s. 102n.

⁴⁵ Norman Fairclough poukazuje ve své knize *Critical Discourse Analysis: the critical study of language* na mnohoznačnost a vývoj termínu „text“ (viz Norman Fairclough, *Critical Discourse Analysis: the critical study of*

jeden z jejích hlavních propagátorů a zároveň obhájců Norman Fairclough.⁴⁶ Metoda tedy apeluje také na zahrnutí lingvistické povahy sdělení, její celkové formy a toho, jak je text organizován. Kritická diskurzivní analýza na rozdíl od kvantitativní obsahové analýzy zasazuje zkoumané obsahy do kontextu. Pojmenování tohoto přístupu jakožto diskurzivního se odvíjí od foucaultovského slova *diskurz*, který Fairclough přejímá a popisuje ho následovně: „[...] *‘diskurz‘ je užití jazyka jakožto způsobu společenské praxe.*“⁴⁷ Diskurzivní analýzu pak v téže větě popisuje jako analýzu: „[...] *toho, jak texty fungují v rámci sociokulturní praxe.*“⁴⁸

Dalším určujícím aspektem tohoto přístupu je hledání vzorců ideologie a moci, které se mohou v diskurzech vyskytovat – takové pojetí je opět inspirováno Michelelem Foucaultem. Námi sledovaná média je možné v tomto kontextu interpretovat velmi snadno, jelikož média obecně nám předkládají neobjektivní vizi reality, jejíž interpretace je logicky ovlivněna ideologií, ve které jsou média sama situována; ať už vědomě, či nikoliv. Média taktéž nesporně disponují určitou mocí, o kterou se navíc vzájemně více či méně intenzivně „přetahují“ – a spolu s ní i o náklonnost a loajalitu konzumentů, jejichž světonázory jsou příslušnými médii ovlivňovány, nebo dokonce přímo konstruovány.

Na druhou stranu se ale přikláním k tomu, že pro naše téma je kritická diskurzivní analýza zaměřena příliš úzce, respektive nerelevantně. V posledních letech se několik akademiků⁴⁹ shoduje, že by kritická diskurzivní analýza měla být aplikována hlavně v takových případech zkoumání výraznějších společenských problémů, které se mohou týkat rasy, genderu a jiných otázek kupříkladu etického charakteru.⁵⁰ Nevhodnost aplikování kritické diskurzivní analýzy Fairclough demonstruje na absenci již zmíněného zohledňování tzv. textury textu.⁵¹

language. New York: 1995, Longman Publishing, s. 4). V této práci je označení chápáno jako jakýkoliv mediální výstup v rámci zohledňovaných zdrojů.

⁴⁶ Tamtéž.

⁴⁷ Tamtéž.

⁴⁸ Tamtéž.

⁴⁹ Viz např. Charles Antaki – Michael Billig – Derek Edwards – Jonathan Potter, *Discourse Analysis Means Doing Analysis: A Critique Of Six Analytic Shortcomings*. Department of Social Sciences, Loughborough University. Dostupný na WWW: <https://extra.shu.ac.uk/daol/articles/v1/n1/a1/antaki2002002-paper.html#> [vyšlo nedat.; cit. 14.8. 2021].

⁵⁰ Tato potřeba vymezit se pramení z přílišného (a zpravidla nesprávného) užívání tohoto postupu zejména akademiky z jiných disciplín, než jakou je například lingvistika. S úmyslem toto rozhořčení akademiků ještě více nerozdmýchávat jsem se nechala přístupem kritické diskurzivní analýzy pouze inspirovat s vědomím, že záměrně vynechávám některé její stěžejní aspekty. O výhradách k současnému nadužívání kritické diskurzivní analýzy viz poznámka pod čarou výše.

⁵¹ Norman Fairclough, *Critical Discourse Analysis: the critical study of language*. New York: Longman Publishing 1995, s. 4.

I přestože jsem z výše uvedených důvodů nepoužila výhradně ani jednu z metod, bylo důležité nastínit jejich podstatu, neboť mi budou oporou při níže popsaném přístupu.

2.2.3 Agenda setting

Autoři souhrnné knihy *Metody výzkumu médií* překládají termín *agenda setting* jako „nastolení agendy“, čímž se jen mírně odlišují od českého překladu knihy *Setting the Agenda*⁵² Maxwella E. McCombse, kde se používá výraz „nastolování agendy“. Vzhledem k praktičnosti a poukazování recenzentky Ivany Šulákové na nepřesnost tohoto překladu⁵³ užívám v této práci původní, dle mého názoru i uživatelsky příjemnější termín *agenda setting*. I přes finální výběr tohoto přístupu se od něj v několika aspektech mírně odkloním, viz níže.

Koncept *agenda setting* je flexibilnější než dva předchozí, ze kterých může (zejména v případě kvantitativní obsahové analýzy), ale nemusí přímo vycházet. Metoda pochází původně od autorů Maxwella E. McCombse a Donalda L. Shawa, kteří jej aplikovali na volby amerického prezidenta v roce 1968 se zaměřením na masmediální prezentaci jednotlivých kampaní. Princip zkoumání mediální agendy sestává ve své původní podobě ze dvou kroků, a to zaprvé, z již uvedené kvantitativní obsahové analýzy mediálních textů, a zadruhé, ze zohlednění názorů jejich příjemců a následné hledání korelace mezi těmito dvěma kroky.⁵⁴

Metodu jsem nakonec vyhodnotila jako nejvhodnější pro následnou práci.

2.2.4 Pohled na vliv médií v konceptu agenda setting

Ve studii původních autorů metody *agenda setting* je zahrnut citát dalšího teoretika, Bernarda C. Cohena, který poupravuje mou výše popsanou domněnku o vlivu médií na jejich uživatele:

⁵² Maxwell E. McCombs, *Setting the Agenda. The Mass Media and Public Opinion*. Cambridge: Polity 2004. V českém překladu vyšlo jako Maxwell E. McCombs, *Agenda setting: nastolování agendy, masová média a veřejné mínění*. Praha: Portál 2009.

⁵³ Ivana Šuláková, Maxwell McCombs. *Agenda setting: nastolování agendy, masová média a veřejné mínění*. In: *Ekonomická revue – Central European Review of Economic Issues* 13, 2010, s. 238. Dostupný na WWW: <https://dokumenty.vsb.cz/docs/files/cs/3113aa04-8667-473e-bb78-0e09760a8a62?prevPage=true> [cit. 14.8. 2021].

⁵⁴ Tomáš Trampota, Martina Vojtěchovská, *Metody výzkumu médií*. Praha: Portál 2010, s. 242.

„Možná nejlépe popsal hypotetickou agendu nastolující funkci masmédií Cohen, který poznamenal, že tisk „možná nemusí být většinu času nejúspěšnější v tom, aby lidem říkal, co si mají myslet, ale je mimořádně úspěšný v říkání lidem, o čem mají přemýšlet.“⁵⁵

Tímto rezervovaným přístupem můžeme na problematiku vlivu médií na jejich recipienty pohlížet více shovívavě, stejně jako na výsledky samotného výzkumu, jelikož citát poukazuje na schopnost člověka přijímané informace zpracovávat a utvořit si na ně (pověštinou) vlastní názor. Proto nemohou být žádné závěry vzešlé z této metody brány jako definitivní obraz toho, co si uživatelé médií z jim prezentovaného obsahu sami odnesou, nebo jak přesně je konkrétní mediální obsah ovlivní.

2.2.5 Agenda setting druhého stupně

Sám McCombs koncepci o mnoho let později rozšiřuje, a používá pojem *agenda setting druhého stupně*. Ten se od původního *prvního stupně* liší v přístupu ke zkoumaným datům. *Agenda setting druhého stupně* má podrobnější a více kontextuální přístup, kdy se u jednotlivých *témat* rozlišují navíc jejich *atributy*, tedy charakteristické rysy *témat*.⁵⁶ *Tématem* je rozuměn běžně užívaný význam tohoto slova. V této práci odlišuji kurzívou označení tématu v rámci praxe zkoumání *agenda setting*. Základem opět zůstává zpravidla kvantitativní obsahová analýza, která v této práci bude využita hlavně pro zpřehlednění výsledků.

Dalším doporučeným krokem konceptu *agenda setting druhého stupně* je porovnání sebraných a zanalyzovaných dat s názory příjemců. Vzhledem k již tak značnému rozsahu této bakalářské práce jsem se rozhodla tento krok výrazně omezit, a výsledky z kvantitativního zkoumání zpracovat kvalitativně spíše dle vzoru diskurzivní analýzy než ostatních výše uvedených metod. Domnívám se, že tento přístup bude též plodnějším vzhledem k tendenci provázanosti *plurimediálních sítí* se souvislostmi, které zkoumaný objekt obklopují. Výstupy v ideálním případě nabídnou dobrou možnost kontextualizace *témat* a jejich *atributů* tak, aby se z kontextu,

⁵⁵ Maxwell E. McCombs – Donald L. Shaw, The agenda setting function of mass media. *Public Opinion Quarterly* 36, č. 2 s. 177. Dostupný na WWW: https://www.researchgate.net/publication/209410047_The_Agenda-Setting_Function_of_Mass_Media [cit. 14.8. 2021].

⁵⁶ Maxwell E. McCombs, *Agenda setting: nastolování agendy, masová média a veřejné mínění*. Praha: Portál 2009, s. 131.

ve kterém mediální výstupy existují, dal odvodit možný vliv těchto textů na *kolektivní paměť* české společnosti.⁵⁷

Ústředním zkoumaným *tématem* této práce je tedy film *Anthropoid* a jeho reflexe v českých médiích v konceptu *agenda setting*. Pod ním jsou sdružena *podtémata*, která budou specifikována v interpretační části práce. Ta budou vybrána zpravidla dle nejpočetnějšího zastoupení, jež vyplyne z kvantitativní obsahové analýzy. Poté určím jejich *atributy*, které budou z části vypovídat o povaze sdělení (rozuměj například neutrální sdělení o daném *podtématu*, nebo naopak silně emočně zabarvená vyjádření, poskytnutí kontextu k *tématu* a jeho případné rozvedení v článku); jinou možností je další specifikace příslušného *podtématu*. Nutná bude takřka vždy jejich kontextualizace, která by měla dodat na plasticitě *plurimediální sítě* tohoto díla a pomoci vytvořit si představu o její ‚hustotě‘. Na základě tohoto zjištění se pokusím odhadnout možný efekt médií, reflektujících film *Anthropoid* na *kolektivní paměť* české společnosti.

⁵⁷ Zde se přímo nabízí srovnat mé výsledky s těmi Jaroslava Pinkase, který zkoumal fanouškovská vyjádření na ČSFD.cz a IMDb.com. Jak již však bylo řečeno, kvůli rozsahu jsem tento postup nevyužila, nicméně pokusím se ho brát během analyzování v potaz. Viz Jaroslav Pinkas, *Atentát na Heydricha ve filmu Anthropoid. Globální a lokální recepce minulosti. Historie – otázky – problémy* 10, 2018, č. 1, s. 153-173. Dostupný na WWW: <http://hdl.handle.net/20.500.11956/104521> [náhled 15.8. 2021].

2.3 Výběr médií

Základní sběr dat jsem realizovala s pomocí databáze Anopress.⁵⁸ Tento webový nástroj vyhledává na základě zadání konkrétního hesla články a zprávy z internetu, televize, rozhlasu i tištěných médií publikovaných v rámci celé České republiky v uživatelem vybraném časovém rámci. Pomocí tohoto nástroje jsem tak mohla zjistit, ve kterých měsících se o *Anthropoidu* nejčastěji psalo, a v rámci těchto měsíců pak najít nejen počet zpráv, ale i jejich textové znění a konkrétní zdroje, ze kterých pocházejí. Jak bylo uvedeno výše, hlavním časovým úsekem byly celé roky 2015 a 2016, tedy rok oznámení o přípravách filmu a rok jeho celosvětové i české premiéry a začátek roku 2017, kdy proběhlo předávání cen Český lev.

Stejně jako Seegers jsem vyřadila regionální mediální zdroje a vybírala pouze ty celostátní, a to za účelem větší reprezentativnosti vzorku tak, aby čtenost, poslech nebo sledovanost média nebyla omezena lokací uživatele v rámci jednoho regionu.⁵⁹ Německá autorka pracuje pouze s tištěnými médii – v této práci vzorek rozšiřuji i o elektronickou formou tištěných zdrojů a stejně tak zohledňuji vybrané kanály televizního a rozhlasového vysílání a internetové stránky jak těchto vysílatelů, tak další, na nich nezávislé. Z důvodu co nejuvěrnějšího obrazu působení médií na českou společnost a její *kolektivní paměť* byl pro výběr zdrojů stěžejní jejich zásah velkého počtu uživatelů, a tak vědomě opomím celostátní odborná a vědecká periodika včetně filmových a fanouškovských, která by sice mohla přinést pozoruhodné poznatky, ale nesplňují podmínku masovosti. Jedinou výjimkou je platforma Totalfilm.cz, která se stala oficiálním mediálním partnerem filmu. Ta je ale zmíněna pouze v souvislosti s propagací filmu o filmu, nikoliv v kontextu ostatních médií.

Pro zúžení vzorku zdrojů, ze kterých hodlám vycházet, jsem si nastolila několik klíčových charakteristik, kterými by měla zkoumaná média disponovat.

Jedná se o tyto následující:

1. Celostátní charakter
2. Každodenní vysílání/vydání

⁵⁸ Databáze je dostupná na adrese: <https://www.anopress.cz/> [náhled 1.7. 2021].

⁵⁹ Lu Seegers, Das Leben der Anderen oder die ‚richtige‘ Erinnerung an die DDR. In Astrid Erll – Stephanie Wodianka (eds.), *Film und kulturelle Erinnerung. Plurimediale Konstellationen*. Berlin: de Gruyter 2008, s. 22.

3. Zastoupení veřejnoprávních i komerčních médií (tedy placených z veřejných peněz, nebo soukromě financovaných⁶⁰)
4. Široký a prokazatelný dosah konkrétního zdroje

První z bodů vychází opět z přístupu Lu Seegers, která také zahrnuje pouze celostátně působící média, čímž je zajištěna jejich dostupnost a tím pádem i jistota, že zasáhnou větší počet osob než například regionální deníky. Na rozdíl od Seegers jsem však zohlednila nejenom tištěná média, ale i vybrané kanály televizního a rozhlasového vysílání, dále internetové stránky takových, ale i jiných, na nich nezávislých poskytovatelů informací.

Druhý bod systematicky omezí počet analyzovaných zdrojů tak, aby byl výzkum na úrovni bakalářské práce realizovatelný, ale zároveň zanechá nejkonzumovanější z nich. V tomto bodě jsem udělala ve dvou případech odůvodněnou výjimku, viz níže.

Třetím bodem jsem usilovala o větší zastoupení širšího spektra uživatelů a nezahrnutí pouze častokrát dominujících soukromých médií. Mým cílem bylo eliminovat vymezení některých konzumentů jednomu typu médií a potřeba zahrnout veřejnoprávní kanály, které mají podle zákona poskytovat co „objektivní“ a „vyvážené“ informace. Srovnání formy sdělení obou typů médií pak může nabídnout rozdíly v komunikaci tématu společnosti.

Konečně **čtvrtý bod** zajišťuje podmínku masovosti médií. Výběr konkrétních zdrojů je v následující části popsán a odůvodněn – vycházela jsem z dostupných údajů o jejich sledovanosti, čtenosti/prodeji, poslechu, nebo návštěvnosti.

Selektování zdrojů dle těchto čtyř kritérií by tedy mělo zajistit dostatečně reprezentativní představu o médiích v České republice, která mají vysokou pravděpodobnost zásahu velkého množství uživatelů na celostátní úrovni. Právě u takových zdrojů můžeme předpokládat velkou míru účinnosti na *kolektivní paměť* české společnosti jako celku. Zároveň by tato selekce měla pomoci k utvoření co nejvěrnějšího vzorku mediálního sdělení, který o zkoumaném snímku recipuje česká většinová společnost.

⁶⁰ Tento dodatek se může zdát jako nadbytečný, ale je důležitý – do výzkumu jsem totiž nezařadila tištěná média, která vycházejí zdarma, zejména kvůli jejich časté distribuci pouze na lokální úrovni.

2.3.1 Tisk

Při výběru **tištěných zdrojů** jsem vycházela z dat ABC ČR,⁶¹ tedy Kanceláře ověřování nákladu tisku, která se zabývá jak sledováním tištěných, tak i prodaných nákladů, přičemž do těchto údajů započítává i **elektronické verze tisku**.⁶² Po zprůměrování jejich měsíčních souhrnů z roku 2015, a následně 2016, vychází jako nejprodávanější zdroje Blesk a MF Dnes. Při vyhledávání článků tak byly z oblasti tisku zahrnuty tyto dva deníky a jejich elektronické mutace – blesk.cz, zpravy.idnes.cz.⁶³

2.3.2 Televizní vysílání

Data o sledovanosti vysílání jednotlivých televizních stanic jsou dostupná na stránkách České televize.⁶⁴ ČT zveřejňuje konkrétně údaje o procentuálním celodenním podílu televizních programů na publiku starším 15 let během vybraného měsíce, čtvrtletí nebo roku. Pro záměry této práce byly zohledněny roční přehledové grafy z let 2015, 2016 a čtvrtletní výsledky z roku 2017.⁶⁵

Z údajů je patrná dominance TV NOVA s nejvyšším podílem ze všech programů – 21,96 %, jako druhý je kanál ČT 1 s 15,87 %. Obě televize provozují zpravodajské kanály – tn.cz a CT24.cz,⁶⁶ které byly taktéž zohledněny.

⁶¹ ABC ČR, *Periodický tisk – ověřená data*. Dostupné online na WWW: <https://www.abccr.cz/overovana-data/periodicky-tisk/> [nedat.; cit. 31.7.2021].

⁶² Pro údaje o opravdové čtenosti lze využít šetření od společností STEM/Mark a Median, které je však provedeno na poměrně malém vzorku občanů, přičemž ani není uvedeno, zda je tento vzorek reprezentativně zastoupený, či nikoliv. Proto jsem se uchýlila k dle mého názoru jistějším datům od ABC ČR. Výzkumy STEM/Mark a Median lze najít zde: STEM/MARK – MEDIAN: *Mediaprojekt*. Výstupy z jednotlivých let jsou dostupné zde: https://www.median.eu/cs/?page_id=37 [náhled 14.8. 2021].

⁶³ V databázi Anopress není dostupná současná doména iDNES.cz, která sdružuje všechny stránky MF DNES. Proto jsem zařadila univerzální zpravy.iDNES.cz a specifitější kultura.iDNES.cz – na výběr jinak byly pouze regionálně orientované weby. V poznámkovém aparátu této práce sdružuji tyto dva webové portály pod adresu iDNES.cz.

⁶⁴ Data jsou k nahlédnutí zde: <https://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/sledovanost-a-data-o-vysilani/grafy-divackeho-ohlasu-kolace/> [cit. 8.8. 2021].

⁶⁵ Tamtéž.

⁶⁶ I když se to na první pohled může zdát matoucí, zpravodajský portál CT24.cz byl i přes pojmenování po jiném kanále ČT zařazen, neboť je to společný zpravodajský web ČT. Jsou na něm také často publikovány podobné, nebo totožné informace, jaké byly vysílány na kanálu ČT 1.

2.3.3 Rozhlasové vysílání

Nejposlouchanější v České republice je dle průzkumů, provedených společností Median a Stem/Mark⁶⁷ rádiová stanice Impuls. Za účelem obsažení i veřejnoprávního zdroje v rozhlasovém vysílání jsem do selektovaných médií zařadila i Radiožurnál, posluchači nejvyhledávanější stanici České rozhlasu.⁶⁸ Radiožurnál se současně umísťuje v relevantních letech konzistentně na čtvrté pozici v žebříčku největší poslechovosti.⁶⁹ Webové stránky Radiožurnálu (radiozurnal.cz) v databázi nevykazují žádné výsledky pravděpodobně z důvodu jejich tehdejší nepřímé existence – namísto toho jsem se rozhodla zařadit univerzální web Českého rozhlasu irozhlas.cz, v analyzované době pod názvem zpravy.rozhlas.cz, odkud pramenily i texty vydávané Radiožurnálem.

2.3.4 Internet

Výhradně online média byla vybrána pomocí nástroje Gemius Rating,⁷⁰ který monitoruje návštěvnost webových stránek v prostředí České republiky. Jeden z největších limitů tohoto webmonitoringu pro tento výzkum je jeho spuštění teprve v červnu roku 2017. Tendence nejhojnější návštěvnosti stránek se však od začátku monitoringu výrazně nemění – vedoucí pozice dlouhodobě obhájuje Seznam a.s. se svými portály Seznam.cz a Novinky.cz. Mezi první a druhou doménou figuruje ještě konkurenční idnes.cz, který by byl zařazen i v případě jeho menší návštěvnosti, jelikož se jedná o portál jednoho z analyzovaných tištěných zdrojů. Kvůli tomu byly zařazeny i Novinky.cz, přestože se snažím držet se schématu o dvou původních zdrojích z každého typu média.

Fakt, že se tendence čtenosti těchto portálů výrazně nemění prakticky až do současnosti, mě vedla k hypotéze o pravděpodobné dominanci těchto portálů už v roce 2016. Nástroj mi tedy poskytl podstatné východisko k určení dvou zdrojů, jež mají zázemí pouze na internetu.

Celkem jsem tedy vycházela z 15 zdrojů.

⁶⁷ STEM/MARK – MEDIAN: *Radioprojekt*. Výstupy z jednotlivých let jsou dostupné zde: https://www.median.eu/cs/?page_id=37 [náhled 14.8. 2021].

⁶⁸ Tamtéž.

⁶⁹ Tamtéž.

⁷⁰ Webmonitoringový nástroj lze najít na webové adrese: <https://rating.gemius.com/cz/tree/2> [náhled 10.8. 2021].

2.4 Konkretizace postupu

Přesný postup vyhledávání sestával ze zadání slov „Anthropoid“ a „film“ do již zmíněné databáze. Slovo „film“ bylo přidáno z důvodu zpřesnění výsledků, šlo tedy především o eliminaci týkajících se historické operace s totožným názvem a případně vydávaných publikací s názvem operace v titulu apod. Dalším krokem bylo stanovení časového rozsahu let 2015 a 2016 s přesahem do necelé první poloviny roku 2017, a současně omezení zdrojů podle kritérií popsaných výše. Toto vymezení má konkrétní důvody – na začátku roku 2015 byl chystaný projekt *Anthropoid* oznámen, v roce 2016 premiéroval a roce následujícím proběhlo udílení cen Český lev, kde získal *Anthropoid* několik nominací, a proto bylo i toto období zařazeno.

Zprávy totožného obsahu, které byly zveřejněny vícekrát, resp. v různých termínech jsem počítala jednotlivě každou zvlášť z důvodu vyšší pravděpodobnosti možného zásahu konzumenta.

2.5 Úskalí výzkumu

Jako pravděpodobně nejsilnější úskalí metody výběru médií vidím v jejím částečném opírání se o průzkumy, ve kterých byl dotazován jen vzorek náhodně vybraných českých občanů. Tento méně spolehlivý přístup byl aplikován na data o rozhlasovém vysílání z důvodu nedostupnosti jiných údajů o poslechovéosti.

Jak poukazují samotné autorky publikace *Film und kulturelle Erinnerung*, zkoumání účinků jakýchkoliv médií na konzumenta je vždy ošemetné, zejména v jeho nemožnosti zcela přesného určení výsledků.⁷¹ Nespolehlivost lidského faktoru neboli nepředvídatelného chování recipientů, které nemůže být pomocí užívaných metod odhadnuto, v kombinaci s ne vždy nutně zcela přesnými statistickými metodami jsou nezanedbatelnými faktory, se kterými je potřeba při analýze médií počítat. Tyto limity ostatně nastiňují již během metodologické části práce.

S tím souvisí i další problematický aspekt, a sice zpracovávání získaných výsledků subjektivním pohledem výzkumníka. Ačkoliv je výzkum postaven na „pevných“ mediálních základech, výzkumník si z dostupných článků utváří kategorie dle vlastního uvážení a selektuje

⁷¹ Astrid Erll – Stephanie Wodianka, Einleitung: Phänomenologie und Methodologie des ‚Erinnerungsfilms‘. In Astrid Erll – Stephanie Wodianka (eds.), *Film und kulturelle Erinnerung. Plurimediale Konstellationen*. Berlin: de Gruyter 2008, s. 6.

tak zprávy podle jím určeného specifického klíče, který i přes značnou snahu nebude samozřejmě nikdy objektivním.

2.6 Základní informace o filmu *Anthropoid*

2.6.1 Shrnutí syžetu

Film je pojmenován dle názvu operace, v rámci které byli s cílem usmrtit zastupujícího říšského protektora SS-Obergruppenführera Reinharda Heydricha vysláni plukovník in memoriam Jan Kubiš a generálmajor in memoriam Jozef Gabčík československou exilovou vládou v Londýně. Syžet je soustředěn kolem těchto dvou ústředních výsadkářů a jejich příběh sleduje od seskoku do Protektorátu Čechy a Morava až do jejich smrti v kryptě kostela sv. Cyrila a Metoděje. Parašutisté na území bývalého Československa útok naplánovali spolu s českým odbojem, ve filmu reprezentovaného hlavně Janem Zelenkou-Hajským (Toby Jones), a Ladislavem Vaňkem (Marcin Dorocinski), dále jim pomáhali ostatní výsadkáři jako Adolf Opálka (Harry Lloyd) a Josef Valčík (Václav Neužil), nebo Češky Lenka Fafková (Anna Geislerová) a Marie Kovárníková (Charlotte Le Bon). Po smrti parašutistů zapříčiněné prozrazením jejich úkrytu členem výsadku Out Distance Karlem Čurdou (Jiří Šimek) syžet ukazuje zejména tragické osudy členů rodiny Moravcových, která výsadkáře ukrývala (Marii Moravcovou ztvárnila Alena Mihulová).

2.6.2 Tvůrci, výroba, produkce, distribuce a uvádění

Snímek *Anthropoid* britského režiséra Seana Ellise byl produkován americkou firmou LD Entertainment. Jako hlavní koproducent působila česká produkční společnost Lucky Man Films, z francouzské strany film zaštitila společnost 22H22 a z Britských ostrovů Anthropoid Productions Ltd. Distribuci v České republice obstaral Falcon. Hlavními zahraničními producenty byli Pete Shilaimon a Mickey Liddell, českými David Ondříček a Kryštof Mucha; na produkci se podílel i sám režisér.

Tvůrčí investice režiséra do filmu byla značná – kromě koproducentské a režijní funkce zastal Sean Ellis i roli kameramana a spolu s Anthonym Frewinem zhotovili scénář. Další stěžejní profese vykonávali Richard Mettler (střih) a Yves-Marie Omnes s Jamesem Matherem (zvuk), Robin Foster a Guy Farley (hudba), Gabriela Poláková, Linda Eisenhamerová, Mark Coulier (masky), Radek Hanák a Morgan Kennedy (scénografie) a Josef Čechota (kostýmy). Část těchto profesí uvádím zejména z důvodu nominací, které film obdržel na ceny Českého lva.

2.6.3 Hlavní role

Hlavními hrdiny snímku, představující Jana Kubiše a Jozefa Gabčíka ztvárnili severoirský herec Jamie Dornan a Ir Cillian Murphy.

Jamie Dornan české publikum zaujal nejvíce snímkem *Padesát odstínů šedi* (Fifty Shades of Grey; Sam Taylor-Johnson, USA, 2015), kde se ujal hlavní role. Popularitu tohoto filmu dokládá tabulka zpracovaná Uníí filmových distributorů, týkající se návštěvnosti a tržeb za rok 2015 – erotický snímek se prosadil na druhé místo a stejně tak byl druhým nejvýdělečnějším filmem uvedeným v ČR.⁷² Jak můžeme vyčíst z hercovy filmografie a hodnocení těchto počinů, jeho ostatní role nebyly pro české diváky tolik výrazné.⁷³

Na rozdíl od Dornana působil Cillian Murphy do oznámení i uvedení *Anthropoidu* již několik let jednak v méně navštěvovaných, medializovaných i na ČSFD.cz méně a/nebo hůře hodnocených projektech,⁷⁴ a jednak několik snímků, do kterých byl herec obsazen, ani nešlo do české kinodistribuce. Tuzemský divák si ho i přesto mohl pamatovat například ze superhrdinské série Christophera Nolana, kterou režisér zakončil roku 2012 (*Temný rytíř povstal*, *The Dark Knight Rises*; Christopher Nolan, USA / VB, 2012) nebo z dílu předcházejícího (*Temný rytíř*, *The Dark Knight*; Christopher Nolan, USA / VB, 2008). Murphy si v těchto dílech však zahrál jen epizodní role. Jako jeden ze tří hlavních protivníků Batmana působil ale v prvním díle, a to již v roce 2005 (*Batman začíná*, *Batman Begins*; Christopher Nolan, USA / VB, 2005). Mezitím ztvárnil poměrně klíčovou, ale nikoliv hlavní roli v *Počátku* (*Inception*; Christopher Nolan, VB / USA, 2010) téhož režiséra. Tento snímek vykazuje podobně vysokou oblíbenost u české filmové fanouškovské komunity, stejně jako Nolanovy výše popsané počiny.⁷⁵

⁷² Unie filmových distributorů, *TOP 50 filmů za rok 2015*. Dostupné online na WWW: <https://www.ufd.cz/files/article/864/top502015.xls> [zveřejněno 19.1. 2016; cit. 30. 7. 2021].

⁷³ Přehled hercovy účinkování a hodnocení děl s jeho účastí lze najít na: <https://www.csfd.cz/tvurce/73373-jamie-dornan/prehled/> [náhled 15.8. 2021].

⁷⁴ Přehled hercovy účinkování a hodnocení děl s jeho účastí lze najít na: www.csfd.cz/tvurce/4833-cillian-murphy/prehled/ [náhled 30. 7. 2021].

⁷⁵ *Počátek* se na ČSFD.cz umísťuje jako 6. nejoblíbenější a 44. nejlepší film, *Batman začíná* jako 65. nejoblíbenější a 117. nejlepší, *Temný rytíř* jako 4. nejoblíbenější a 18. nejlepší a *Temný rytíř povstal* jako 43. nejoblíbenější a 128. nejlepší, přičemž označení „nejoblíbenější“ značí, kolik uživatelů si daný snímek zařadilo mezi svých 10 oblíbených filmů a „nejlepší“ ukazuje nejvyšší procentuální hodnocení na základě pětihvězdičkového systému, doplněného o možnost hodnocení „odpad!“; tedy 0 %. Při sestavování žebříčku se pak zohledňuje i počet uživatelů, kteří film hodnotili. Zdroj: ČSFD.cz: *Žebříčky – Nejlepší filmy*. Dostupné na WWW: <https://www.csfd.cz/zebricky/filmy/nejlepsi/> [cit. 18.8. 2021].
ČSFD.cz: *Žebříčky – Nejoblíbenější filmy*. Dostupné na WWW: <https://www.csfd.cz/zebricky/filmy/nejoblibenejsi/> [cit. 18.8. 2021].

Murphyho divácky nejúspěšnější počín byla hlavní role v britském seriálu *Gangy z Birminghamu* (Peaky Blinders; Otto Bathurst, Tom Harper, Colm McCarthy, Tim Mielants, David Caffrey, Anthony Byrne, VB, 2013-2019). Seriál je na portálu ČSFD.cz hodnocen jako 12. nejlepší a 60. nejoblíbenější seriál.⁷⁶

2.6.4 Podrobnosti o distribuci

Film *Anthropoid* distribuoval v České republice Falcon. Snímek měl výhodu dvojího uvedení – poprvé 1. července 2016 na festivalu v Karlových Varech, kde měl celosvětovou premiéru, a podruhé při oficiálním uvedení do českých kin, a to symbolicky na Den české státnosti 28. září 2016. Nenáhodnost volby data kino-premiéry osvětlím v kapitole 3.3.8.4.

⁷⁶ ČSFD.cz, *Žebříčky – Nejlepší seriály*. Dostupné online na WWW: <https://www.csfd.cz/zebricky/serialy/nejlepsi/#highlight-330877> [cit. 2.8. 2021].
ČSFD.cz, *Žebříčky – nejoblíbenější seriály*. Dostupné online na WWW: <https://www.csfd.cz/zebricky/serialy/nejoblibenejsi/?showMore=1#highlight-330877> [cit. 2.8. 2021].

3 Vývoj zpráv o filmu

Pro lepší představu o vývoji mediálních výstupů v čase jsem se rozhodla pro co nejstručnější popis zpráv souvisejících s filmem *Anthropoid*, z čehož by měly být patrné tendence tematického zaměření redaktorů – u podobných vyjádření jsem ostatně usilovala o jejich vzájemné propojení do souvislejších odstavců. Pro počet jednotlivých zpráv v rámci let a měsíců viz **tabulku č. 1**, která rozlišuje i druhy médií.

Popisky řádků	WEB	TISK	TV	ROZHLAS	Celkový součet
2015	49	16	15	6	86
březen	6	1			7
červen	4		2		6
červenec	28	9	4	3	44
srpen	10	6	8	1	25
září			1		1
říjen	1				1
prosinec				2	2
2016	130	45	18	17	210
únor		1	1		2
březen	4	3			7
duben	1		3	1	5
květen	8	2	3	2	15
červen	18	5	4	3	30
červenec	49	12	6	7	74
srpen	11	3		1	15
září	23	7	1	3	34
říjen	10	2			12
listopad	1	3			4
prosinec	5	7			12
2017	63	14	5	7	89
leden	12	4	3	3	22
únor	23	1			24
březen	27	9	2	4	42
Celkový součet	242	75	38	30	384

Tabulka č. 1: Celkový počet zmínek o filmu *Anthropoid* v selektovaných českých médiích. Během měsíců, které v tabulce chybí, nebyl publikován žádný článek týkající se díla (neplatí pro rok 2017).

3.1 Rok 2015

3.1.1 Oznámení o plánovaném filmu

První zpráva o chystaných pracích na filmu *Anthropoid* se objevila 2. března 2015 na stránkách bulvárního portálu Blesk.cz⁷⁷ a až den poté na novinky.cz, zpravy.idnes.cz a online zpravodajském portálu veřejnoprávního Českého rozhlasu www.zpravy.rozhlas.cz.⁷⁸ O den později se přidala tištěná verze deníku Mladá fronta Dnes a zpravodajský veřejnoprávní web CT24.cz. Většina prvních zpráv obsahuje základní informace o historické události, produkci filmu, místu jeho natáčení a obsazení dvou hlavních protagonistů. Do titulků se ovšem většinou dostal jen Jamie Dornan.

Název dokumentu	Počet okódovaných segmentů celkem	Murphy	Batman/Rytíř	Dornan	50/Padesát
Blesk.cz 2. 3. 15	6	1	1	2	2
Blesk.cz 3. 3. 15	10	1	1	6	2
CT24.cz 4.3.15	4	1	1	1	1
MF DNES 4.3.15	3	0	0	1	2
Novinky 3. 3. 15	5	1	0	2	2
Zpravy.idnes.cz 3. 3. 15	7	2	1	2	2
Zpravy.rozhlas.cz 3.3.15	13	4	2	4	3

Tabulka č. 2: Porovnání výskytu samotných jmen a stěžejních minulých rolí hlavních představitelů během prvních zpráv o plánovaném vzniku filmu *Anthropoid* – několik z těchto slov figurovalo i v titulcích článků.

V dalších měsících se zpráva o vybraném filmu objevuje teprve až ve druhém červnovém týdnu, a to opět na Blesk.cz v kontextu plánového natáčení v Praze a obecně popularity tohoto města

⁷⁷ Článek není na adrese poskytované databázi Anopress dostupný. Jeho zařazení a přepis v databázi spolu s existujícím URL ale implikují jeho dřívější existenci, proto jsem se rozhodla jej zařadit. Pravděpodobně byl smazán, jelikož postrádal některé informace, které byly novinářům dostupné hned druhý den. Přesné znění viz databáze Anopress.

⁷⁸ Dnes se portál jmenuje www.irozhlas.cz.

jak u filmařů, tak u asijských turistů.⁷⁹ Po článku o oblíbenosti Prahy již vychází jen reporty o KVIFF.

3.1.2 Alena Mihulová a Anna Geislerová

Malý mediální prostor dostala i herečka Alena Mihulová, která zažívala podle některých článků v tomtéž roce, kdy byla ohlášena chystaná produkce *Anthropoidu*, velký „comeback“. Na 50. ročníku karlovarského festivalu si převzala cenu za nejlepší ženský herecký výkon ve filmu *Domácí péče* (Slávek Horák, ČR, 2015). Během stejného ročníku bylo na níže rozebrané tiskové konferenci též oznámeno, že Mihulová převezme roli Marie Moravcové. Mirka Spáčilová z MF Dnes přinesla s herečkou krátký rozhovor, který vyšel 13. července 2015 jak v tištěné, tak ve webové verzi deníku. Otázky redaktorky se týkaly spíše *Domácí péče* a očekávání herečky po návratu na scénu. Dotaz na její účinkování v *Anthropoidu* se týkal Jamieho Dornana, nikoliv její role.⁸⁰

Ohledně Ani Geislerové se psalo zejména v bulvárním Blesku taktéž ve spojitosti s Dornanem, přestože ve filmu hraje partnerku Cilliana Murphyho. Články byly většinou milostné tematiky, například zda se herečka nechá představitelem Jana Kubiše svést, nebo, že jej Geislerová „ukradla“ fanynkám.⁸¹

3.1.3 50. ročník KVIFF (tisková konference k plánovanému filmu, 9. 7. 2016)

Tento ročník Karlovarského festivalu začínal ale již 3. července 2015. Média informovala veřejnost nejdříve o složení letošních zahraničních hostů, a to od 22. června. Jako první upozornila na plánovanou návštěvu Dornana webová verze MF Dnes; do titulků se ale dostával spíše Richard Gere, který se téhož ročníku také účastnil; o příjezdu Dornana hovořil

⁷⁹ Daniela Soukalová: Praha je rájem filmových turistů. Nově vábí i Čiňany. *Blesk.cz* [online]. Dostupné na WWW: <http://www.blesk.cz/clanek/323961/praha-je-rajem-filmovych-turistu-nove-vabi-i-cinany> [vyšlo 9.6. 2015; cit. 1.8. 2021].

⁸⁰ Mirka Spáčilová: Jaký návrat? Pořád jsem tu, tvrdí Alena Mihulová. *iDNES.cz* [online]. Dostupné na WWW: https://www.idnes.cz/kultura/film-televize/alena-mihulova-domaci-pece-karlovy-vary.A150713_095949_filmovy-festival-vary_vha?c=A150713_095949_filmovy-festival-vary_vha [vyšlo 13.7. 2015; cit. 3.8. 2021].

⁸¹ Tesk: Hvězda 50 odstínů sedí Jamie Dornan ve Varech: "Geislerka nám ho ukradla," čertí se fanynky. *Blesk.cz* [online]. Dostupné na WWW: <https://www.blesk.cz/clanek/celebrity-karlovy-vary-festival-karlovy-vary-2015/329777/hvezda-50-odstinu-sedi-jamie-dornan-ve-varech-geislerka-nam-ho-ukradla-certi-se-fanynky.html> [vyšlo 9.7. 2015; cit. 4.8. 2021].

v titulku Blesk.cz, Novinky.cz a zpravy.rozhlas.cz i Radiožurnál. Hvězdy plánující navštívit Vary zmiňovaly i televizní zprávy na ČT 1, kde byl Dornan podobně jako v soukromých psaných médiích spojován nejdříve s jeho přechozí rolí, a až poté s rolí nadcházející.

Blesk.cz vydal den před začátkem festivalu hlavní informace ohledně příprav snímku, autor článku jej stručně propojil s historickým kontextem, přičemž byl opět ponechán velký prostor Dornanovi, jeho osobnímu životu a vzhledu. Poměrně unikátní je na této zprávě zmínění válečného snímku *The Siege of Jadotville* (Richie Smyth, IRL / JAR, 2016)⁸² s tímto hercem v hlavní roli.

Ve sděleních ohledně samotné tiskové konference,⁸³ jež se konala 9. července, opět dominoval Jamie Dornan. Sledované zdroje si povšimly jeho nasazení, které pro roli Jana Kubiše herec chová, a též zdůrazňovaly sebeidentifikaci, jež Dornan k parašutistovi i jeho činům pociťuje.⁸⁴

3.1.4 Dornan v Praze

Než začal štáb s natáčením, v médiích se objevilo několik informací o návštěvě Jamie Dornana v Praze. Tyto zprávy byly zpravidla bulvární povahy, dotýkaly se Dornanovy návštěvy pražských barů a focení se s fanynkami.

3.1.5 Natáčení

Ke konci července začaly vycházet články a reportáže o započetí natáčení. Atraktivní pro novináře byla lokace, přetvoření letní krajiny na zimní pomocí umělého sněhu z celulózy a návštěva filmařů ministrem obrany Martinem Stropnickým. Ten se o film začal zajímat již

⁸² Snímek podle skutečné události ze 60. let 20. století pojednává o irských vojácích na misi v tehdejší státě Katanga (dnešní část Demokratické republiky Kongo), kde čelili obléhání ze strany katanžských jednotek. Tuto informaci využítuji v interpretační části této práce.

⁸³ KVIFF: Press Conference – Anthropoid. *Youtube.com*. Dostupné online na WWW: https://www.youtube.com/watch?v=kjXJh0sB-R8&t=3s&ab_channel=KVIFF [zveřejněno 9.7. 2015; cit. 13.8. 2021].

⁸⁴ Viz tyto články: Lenka Hloušková, Lucie Siegllová: Dornan ve Varech: Na místě Kubiše bych udělal pravděpodobně to samé. *Novinky.cz* [online]. Dostupné na WWW: <http://www.novinky.cz/kultura/374619-dornan-ve-varech-na-miste-kubise-bych-udelal-pravdepodobne-to-same.html> [vyšlo 09.07. 2015; cit. 13.8. 2021]. Mirka Spáčilová: Padesát odstínů a atentát na Heydricha? To nemá spojitost, tvrdí Dornan. *iDNES.cz* [online]. Dostupné na WWW: https://www.idnes.cz/kultura/film-televize/jamie-dornan-padesat-odstinu-sedi-operace-anthropoid.A150709_155936_filmovy-festival-vary_vha?c=A150709_155936_filmovy-festival-vary_vha [vyšlo 09.07. 2015; cit. 14.8. 2021]. Mirka Spáčilová, Rád zabiju Heydricha aspoň pracovně, líčí Jamie Dornan. *MF DNES*, 2015 č. 159, s. 10.

v prvním týdnu natáčení, reportáž na Novinky.cz ohlásila ministrovu návštěvu 23. července. Politik si pochvaloval možnost proslavení české události v zahraničí a o činu parašutistů mluvil obdivně.⁸⁵

Televize NOVA vysílala ve stejný den z totožné filmové lokace, kterou byl vojenský újezd Brdy, zapůjčený tvůrcům snímku právě Ministerstvem obrany. Na místě pořídil redaktor krátké rozhovory s přítomným producentem Davidem Ondříčkem a právě s Martinem Stropnickým. První z nich v reportáži pouze konstatoval, že neví, proč na účinkující zahraniční herce nemůže televizní štáb namířit kamery, a druhý z nich se ke snímku vyjádřil stručně na základě své herecké zkušenosti, nikoliv z pozice ministra obrany.⁸⁶ Téma natáčení v Brdech rezonovalo i v tištěných zdrojích.

V následujících měsících pokračovalo natáčení v Praze. Na tuto událost se zaměřily komerční TV NOVA i veřejnoprávní ČT. Obě reportáže zahrnují stručná vyjádření producentů – Ondříček se pro televizi NOVA vyjádřil o svém dlouhodobém obdivu k filmu *Atentát*, a o tom, že natáčení je tak pro něj splněným snem.⁸⁷ V reportáži na ČT 1 informoval o velkém respektu, který k celému projektu i původní historické události chová režisér snímku Sean Ellis. Dále Ondříček poukazuje na to, že režisér najmul jazykového kouče, aby zahraniční herce učil český přízvuk. K němu s vyjádřením přidává producent Pete Shilaimon, který pouze stručně popisuje průběh natáčení a oznamuje již hotové scény natočené v Barrandovských ateliérech.⁸⁸ Televize NOVA o natáčení informovala též dvěma stručnými větami se základními, ale nepřiliš konkrétními informacemi – zpráva byla vysílána celkem šestkrát vždy po půl hodině v Ranních televizních novinách 17. srpna 2015.⁸⁹

Radiožurnál Českého rozhlasu nabídl posluchačům rozsáhlejší rozhovor s historikem Zdeňkem Špitálníkem, jenž se na snímku podílel jako odborný poradce. S ním byla v pořadu Host Lucie Výborné probírána přesnost, s jakou se filmaři snaží k zobrazování historických reálií

⁸⁵ Stanislav Dvořák: Točí se Anthropoid, příběh atentátu na Heydricha. *Novinky.cz* [online]. Dostupné na WWW: <https://www.novinky.cz/kultura/clanek/toci-se-anthropoid-pribeh-atentatu-na-heydricha-315193> [vyšlo 23.7. 2015; cit. 2.8. 2021].

⁸⁶ TV NOVA, Exkluzivní záběry z natáčení filmu Anthropoid. *TV NOVA – Odpolední Televizní noviny*. Přepis dostupný online v databázi Anopress [vysíláno 23. 7. 2015; cit.3. 8. 2021].

⁸⁷ TV NOVA, Centrum Prahy obsadili o víkendu filmaři. *TV NOVA – Televizní noviny*. Přepis dostupný online v databázi Anopress [vysíláno 16.8. 2015; cit. 4.8. 2021].

⁸⁸ ČT 1, Už 22 dní se v centru Prahy natáčí koprodukční snímek Anthropoid. *ČT 1 – Události*. Přepis dostupný online v databázi Anopress [vysíláno 15.8. 2015; cit. 4.8. 2021].

⁸⁹ TV NOVA, Centrum Prahy obsadili o víkendu filmaři. *TV NOVA – Ranní televizní noviny*. Přepis dostupný online v databázi Anopress [vysíláno 17.8. 2015; cit. 4.8. 2021].

přístupovat. Špitálník podotkl, že bez chyb a zjednodušení se film v zájmu větší srozumitelnosti pro zahraniční diváky neobejde a že právo veta má vždy režisér. Do rozhovoru bylo zakomponováno i téma Jamie Dornan – historik byl toho mínění, že jeho herecká účast by mohla do kina přilákat mnoho diváků, a dále konkretizuje, že „mladé dívky se alespoň něco o klíčové události našich dějin dozvědí.“⁹⁰

Na konci srpna se Mirka Spáčilová ve svém komentáři dotkla mírných výhrad, které mediální ohlas natáčení filmu provázely, a to zejména adaptování takto důležitého českého tématu zahraničními filmaři, obzvláště, když z českých řad byla událost již zpracována ve snímku *Atentát*. Dále poukázala na výtky k obsazení hlavních postav, na uzavření některých klíčových ulic v centru Prahy a na to, že film je nikoliv hollywoodské produkce, nýbrž britské, a že samotný režisér pochází z Velké Británie, tedy ze země, odkud hrdinní parašutisté přiletěli. Všechny tyto pochybnosti nicméně v článku vyvrací a též upozorňuje na výhodnost projektu pro českou ekonomiku.⁹¹

Do konce roku 2015 je natáčení věnována už jen jedna reportáž, konkrétně na ČT 1. Ta sestávala z některých jich použitých vyjádřeních z předchozí reportáže na stejném kanále, ale doplnily ji specifitější vyjádření – například producenta Shilaimona, který vysvětlil důležitost autentických míst pro natáčení, a zároveň tento fakt uvedl jako jeden ze dvou rozhodujících pro natáčení v České republice; druhým důvodem byly filmové pobídky.⁹²

Na začátku prosince věnovala rozhovor médiím i Anna Geislerová v pořadu *Host Lucie Výborné*. Byl primárně o hereččině osobním životě, nebo o natáčení filmu *Polednice* (Jiří Sádek, ČR, 2016) a ke zmínění historického dramatu došlo pouze jednou. Ve stejném pořadu byl později v tomtéž měsíci hostem český režisér Jiří Strach, hovořící o svých projektech. Poznámka o *Anthropoidu* zazněla na samém konci rozhovoru, kdy český režisér porovnal

⁹⁰ Rozhovor je shrnut článkem na stránkách Radiožurnálu, kde je zároveň dostupný celý rozhovor online. Prokop Havel: Film *Anthropoid* ukazuje kus české historie. Jamie Dornan přitáhne fanynky ve světě, míní historik. *ČRo Radiožurnál - Host Lucie Výborné*. Dostupné online na WWW: <https://radiozurnal.rozhlas.cz/film-anthropoid-ukazuje-kus-ceske-historie-jamie-dornan-pritahne-fanynky-ve-6209295> [vysíláno 16.8. 2015; cit. 4.8. 2021].

⁹¹ Mirka Spáčilová: KOMENTÁŘ: Točí „náš“ *Anthropoid*. Vadí krádež hrdinů, či zavřená ulice. *iDNES.cz*. Dostupné online na WWW: https://www.idnes.cz/kultura/film-televize/anthropoid-nataceni-komentar.A150818_181056_filmvideo_ts [vyšlo 19.8. 2015; cit. 12.8. 2021].

⁹² ČT 1, V Praze pokračuje natáčení koprodukčního filmu *Anthropoid*. *ČT 1 – Týden v regionech*. Přepis dostupný online v databázi Anopress [vysíláno 5.9. 2015; cit. 4.8. 2021].

možnosti natáčení zahraničních produkcí v Česku včetně zavření části města a konstatoval, že na takové podmínky jako český tvůrce takřka nedosáhne.⁹³

3.2 Shrnutí roku 2015

V lednu a v únoru tohoto roku se filmu žádná sdělení netýkala – snímek začal být medializován teprve na začátku března. Po sedmi zprávách, které se v tomto měsíci objevily, mediální ohlas naprosto utichl, duben a květen vykazují nulové zprávy o zvoleném díle. Největší aktivitu zdroje prokazovaly v červenci (viz tabulku č.1), kdy proběhla oficiální tisková konference ještě před zahájením natáčení *Anthropoidu*. Po karlovarském festivalu se hustota zpráv opět zmenšila a ke konci roku se o filmu takřka vůbec nepsalo. Většina výstupů v daném roce se týkala zejména herců a jejich minulých rolí, přičemž celý ansámbl zpravidla zastínil Jamie Dornan, kterého i s filmem nesouvisející aktivity byly medializovány. Již od počátku natáčení byl patrný zájem o projekt ze strany Ministerstva obrany České republiky, jehož ministr poctil osobní návštěvou natáčecí prostory zapůjčené tvůrčímu týmu totožnou institucí.

3.3 Rok 2016

3.3.1 Únor 2016

V novém roce se začalo psát o *Anthropoidu* teprve v únoru, kdy se objevily jen dva typy sdělení – v tištěné MF Dnes vyšel text o pronajímání českých památek, konkrétně Karlova mostu filmařům,⁹⁴ což byl případ i *Anthropoidu*. Na ČT 1 byl snímek zmíněn v rámci reportáže o natáčení druhého dílu úspěšné pohádky *Anděl páně* v kontextu užívání podobných filmařských praktik, a to natáčení scén, situovaných v zimě, během reálného letního počasí.⁹⁵

⁹³ Rozhovor je shrnut článkem na stránkách Radiožurnálu, kde je zároveň dostupný celý rozhovor online. Šárka Ševčíková: Je to jako sebevražedná mise, říká Jiří Strach o natáčení pohádky *Anděl Páně 2*. *ČRo Radiožurnál – Host Lucie Výborné*. Dostupné online na WWW: <https://radiozurnal.rozhlas.cz/je-jako-sebevrazedna-mise-rika-jiri-strach-o-nataceni-pohadky-andel-pane-2-6209741> [vysíláno 21.12. 2015; cit. 4.8. 2021].

⁹⁴ Jakub Heller, Louis Vuitton si chce půjčit Karlův most. Kdysi neuspěl, teď mu fandí Babiš. *iDNES.cz*. Dostupné na WWW: http://praha.idnes.cz/louis-vuitton-na-karlove-moste-dms-/praha-zpravy.aspx?c=A160210_2224735_praha-zpravy_nub [vyšlo 11.02.2016; cit. 15.8. 2021]

⁹⁵ ČT 1, Počasí proti filmařům. *ČT 1 – Události*. Přepis dostupný online v databázi Anopress [vysíláno 14.2. 2016; cit. 15.8. 2021].

3.3.2 Březen 2016

3.3.2.1 Český lev 2015 a výhra Mihulové

Dne 5. března 2016 se konalo slavnostní předávání cen Český lev za rok 2015. Cenu za nejlepší ženský herecký výkon za film *Domácí péče* si odnesla Alena Mihulová, což bylo reflektováno v médiích formou rozhovoru s herečkou na portálu i v tištěné verzi MF Dnes. Ohledně *Anthropoidu* byla herečka dotazována Mirkou Spáčilovou na dosud nejasnou dobu jeho uvedení.⁹⁶

3.3.2.2 Filmová lokace Praha

Do tištěného vydání MF Dnes se tehdejší starosta Prahy 1 Oldřich Lomecký vyjádřil k tématu poskytování města k dispozici filmařům. On sám se o snímku o výsadkářích nezmínil – *Anthropoid* byl uveden pouze jako příklad díla, které se v Praze nedávno natáčelo.⁹⁷

3.3.2.3 Podoba herců s hrdiny i nacisty

Na konci března vydal tištěný Blesk takřka celostránkový souhrn natáčení, ve kterém zároveň poukazoval na podobu herců s reálnými parašutisty a taktéž s říšským protektorem.⁹⁸ Fotografie současníků v článku byly kromě té Murphyho upraveny, aby působily dobově a vzhled herců byl tak autentičtější – tuto praktiku si lze prohlédnout na **obrázku č. 1**.

⁹⁶ Mirka Spáčilová: Jednou jsem v tombole vyhrála tekuté mýdlo, řekla vítězka Lvů Mihulová. *iDNES.cz* [online]. Dostupné online na WWW: https://www.idnes.cz/kultura/film-televize/alena-mihulova-rozhovor.A160307_124549_filmvideo_ts [vyšlo 7.3. 2016; cit. 12.8. 2021].

⁹⁷ Martin Bajtler, Skok z mostu má pomoci knihám. *MF DNES* 56, s. 14.

⁹⁸ David Turek: Přehlídka dokonalých kopií!. *Blesk* 74 s. 12. Online verze článku je dostupná na WWW: <https://www.blesk.cz/clanek/celebrity-serialy-filmy-kino-a-tv/383494/cesti-valecni-hrdinove-ve-filmu-anthropoid-prehlicka-dokonalych-kopii.html> [vyšlo 31.3. 2016; cit. 12.8. 2021].

České válečné hrdiny pozná díky filmu Anthropoid celý svět! Přehlídka dokonalých kopií!

PRAHA – Historie táhne, a tak po prospěcháře Lidé Baarové (†185) a bestiální vražedkyni Olze Hejnarové (†123) ožijí na plátně hrdinové Jan Kubis (†129) a Josef Gabčík (†130), kteří spáchali atentát na Heydricha (†138).

Text: David Turek
Foto: M. Hykl, D. Kundrát, P. Machan, M. Pátek

Jako vejce vejce! Tak moc si jsou podobní českí hrdinové parašutisté se svými světovými filmovými představiteli v novém fil-

mu Anthropoid. Brit Jamie Dornan (33) se z Christiana Greya z erotického thrilleru 50 odstínů šedi převlékl v Jana Kubise a Ir Cillian Murphy (39) zase z Batmana protivníka – silene-

ho psychiatra Jonathana Cranea – v Josefa Gabčíka. Dechberoucí se už rovněž podobu českého hrdce Václava Neuzil (56) s dalšími z parašutistů Josefem Valčíkem (†27...

Opět Heydrichem
Do role zastupujícího říšského protektora se už podobně ve svém hereckém životě vžil německý herec, scenárista a režisér Detlef Bothe (50). Poprvé si Heydricha stihl ve filmu Lidice (2011), v němž si ho také tváří nového válečného snímku Anthropoid v čele s režisérem Senem Ellisem (46) vyhlédl.

Zima v létě
Briško-česko-francouzský film se točil od května do září 2015 v Praze a v bývalém vojenském prostoru v Bolech. I zimní scény vznikaly ve třicetistupňových vedrech. V barandovských ateliérech filmáři dokonce postavili v měřítku 1:1 repliku chrámu svatých Cyrila a Metoděje v pražské Resslově ulici, kde se parašutisté po atentátu skrývali.

Světová premiéra filmu Anthropoid by měla být před květným festivalem v Cannes, který začíná 11. května.

Geislerová na hrobě!
Jedna z hlavních ženských rolí ve filmu Anthropoid ztvárňuje Alja Krutill (39). Během natáčení neměla žádné hvězdné manýry a nevedlo jí ani čekat na další scénu na hrobě. „Jsem přivedena, že takový lidé věří, že jsou výjimeční a skvělý národ. A je mi strážně smutno, že dnes už tady nic podobného není. Nemůžeme se zotročit s postojem, že člověk má být hrdý na zemi, odkud pochází. Já se s tím třeba v této civilní nezfotografuji, ale film Anthropoid je dojemný a krásný a vyvolává vzpomínky na to, jak jsme byli úžasně vy- zvala se Alja pro Aktuálně.cz“

Obrázek č. 1: Článek o natáčení a podobnosti herců s historickými postavami. (Zdroj: databáze Anopress).

Blesk také sdělil, jak je projekt důležitý pro režiséra, ale zároveň připojil Ellisovo prohlášení, že chce do filmu též dostat emoce. Pozoruhodná je zmínka o oblíbené historické tematiky mezi filmaři. Dále je patrný apel na celosvětový dopad snímku. Redaktor Blesku také převzal vyjádření Geislerové pro Aktuálně.cz, kde popisuje svůj smutek, že se v dnešní době nemůžeme ztotožnit s zemí našeho původu – a že dříve bylo možné být na svůj národ hrdý.⁹⁹

Z tohoto článku pak byla upravena i verze pro internetový portál deníku s bohatější fotogalerií, kde však chybí některé fotografie, které je možné vidět na obrázku č. 1 výše. Zpráva o Aně

⁹⁹ David Turek: Geislerová si čekání během natáčení krátkých vjezdů na hrobech: Tohle ve filmu Anthropoid nevidíte. Blesk.cz [online]. Dostupné na WWW: <https://www.blesk.cz/clanek/celebrity-serialy-filmy-kino-a-tv/383550/geislerova-si-cekani-behem-nataceni-krati-vyседavanim-na-hrobech-tohle-ve-filmu-anthropoid-nevidite.html> [vyšlo 31.3. 2016; 12.8. 2021].

Geislerové, taktéž viditelné na obrázku č. 1, pak byla v online verzi oddělena a vytvořila samostatné sdělení.

3.3.3 Duben 2016

Duben taktéž nebyl z mediálního hlediska příliš pregnantní. Vyšel rozhovor na Novinky.cz s Alenou Mihulovou, který se *Anthropoidu* opět dotýkal jen letmo. V Radiožurnálu byl hostem Brian Caspe, americký herec žijící v Praze, jenž si v *Anthropoidu* taktéž zahrál. V Televizních novinách na TV NOVA a v jejich ranní mutaci byl film zmíněn ve výčtu děl, jež se natáčela nedávno v Praze, a která budou zároveň v roce reportáže uvedena do českých kin.

3.3.4 Květen 2016

3.3.4.1 Distribuční práva v Americe

Dne 13. května oznámil článek Mirky Spáčilové na iDNES.cz koupi distribučních práv na film americkou společností Bleecker Street. Dále text poukázal na existenci filmu *Smrtihlav* (*The Man with the Iron Heart*; Cédric Jimenez, FR / VB, 2017), tehdy ještě nekoupeného do české distribuce a označeného originálním distribučním názvem *HHhH*.¹⁰⁰

3.3.4.2 O 51. ročníku KVIFF

V posledním květnovém týdnu se začalo psát o chystaném festivalu v Karlových Varech. Zprávy se točily kolem zveřejnění zahajovacího snímku příslušného roku, kterým byl určen právě *Anthropoid* – sdělení taktéž obsahovala informaci o opětovném příjezdu Jamieho Dornana. Tuto skutečnost prezentovalo pět různých zdrojů z veřejnoprávních i soukromých médií, přičemž u rozhlasové a tiskové formy byla vždy zhotovena i online verze zprávy.

Články z posledního květnového dne se týkaly programu 51. ročníku KVIFF, v titulcích figuruje ale spíše film *Vlk z Královských Vinohrad* (Jan Němec, ČR, 2016) nedávno zesnulého režiséra Jana Němce, jelikož byl snímek zařazen do soutěže o hlavní cenu. Tyto informace se objevily v médiích i první červnový den.

¹⁰⁰ Mirka Spáčilová: Heydrich s Geislerovou potká za mořem Heydricha s Wasikowskou. *iDNES.cz* [online]. Dostupné na WWW: https://www.idnes.cz/kultura/film-televize/dva-filmy-o-heydrichovi.A160513_100439_filmvideo_spm [vyšlo 13.5. 2016; cit. 14.8. 2021].

Další zpráva se týkala Ani Geislerové. Sdělení přišlo od Blesk.cz a týkalo se údajného hereččina „luxusního života na vysoké noze.“ Film *Anthropoid* byl zmíněn v kontextu povinnosti Geislerové uvést jej na karlovarském festivalu.¹⁰¹

3.3.5 Červen 2016

3.3.5.1 Uvedení traileru (17. červen 2016)

O týden později, 17. června 2016, byl zveřejněn trailer, což vyvolalo zájem čtyř ze sledovaných médií. Článek Lenky Hlouškové z Novinky.cz reflektuje obavy z možného rušivého českého přízvuku v angličtině, a poukazuje též na očekávání historiků vyvolané britským, nikoliv českým původem režiséra.¹⁰² Mirka Spáčilová pro online zpravodajskou sekci deníku MF Dnes uvádí následující: „*Reakce diváků se shodují, že trailer vypadá působivě a že jeho tísnivá nálada v reálných kulisách slibuje napínavou podívanou.*“¹⁰³ Zároveň poukazuje na z traileru patrný „*prostor pro české herce v čele s Aňou Geislerovou*“.¹⁰⁴ Trailer byl uveden den před výročím úmrtí parašutistů a zároveň dva týdny před zahájením festivalu v Karlových Varech.

3.3.5.2 Výročí smrti výsadkářů

Na následující den připadlo výročí úmrtí parašutistů v kryptě kostela sv. Cyrila a Metoděje. Tuto skutečnost připomněla ze všech vybraných zdrojů pouze Česká televize. Reportér Karel Rožánek stručně zmínil i existenci filmu, jeho blízkém uvedení v Karlových Varech a funkci Zdeňka Špitálního z Vojenského historického ústavu v Praze jakožto poradce, který se ve stejné reportáži vyjádřil k faktickému dění během posledních hodin života

¹⁰¹ Blesk.cz: Aňa Geislerová si žije na vysoké noze. Neuvěříte, v čem si vozi své hezké pozadí! *Blesk.cz* [online]. Dostupné na WWW: <http://www.blesk.cz/clanek/400098/ana-geislerova-si-zije-na-vysoke-noze-neuverite-v-cem-si-vozi-sve-hezke-pozadi> [vyšlo 10.6. 2016; cit. 12.8. 2021].

¹⁰² Lenka Hloušková: Trailer filmu *Anthropoid*: válka není hra, válka není romantická. *Novinky.cz* [online]. Dostupné na WWW: <https://www.novinky.cz/kultura/mff-kv-2016/406792-trailer-filmu-anthropoid-valka-neni-hra-valka-neni-romanticka.html> [vyšlo 17.6. 2016; cit. 12.8. 2021].

¹⁰³ Mirka Spáčilová: VIDEO: Britsko-český snímek *Anthropoid* zveřejnil první ukázkou. *iDNES.cz* [online]. Dostupné na WWW: https://www.idnes.cz/kultura/film-televize/video-anthropoid.A160617_132424_filmvideo_spm [vyšlo 17.6. 2016; cit. 4.8. 2021].

¹⁰⁴ Tamtéž.

parašutistů.¹⁰⁵ Tuto reportáž odvysílala ČT 1 ještě jednou o několik dní později v pořadu *Týden v regionech*.

3.3.5.3 *Hosté KVIFF*

Již 21. června byli zveřejněni hosté festivalu, což se stalo tématem pro celkem devět zpráv v ten samý den a dvě další v den následující. V titulcích dostali prostor hlavně Willem Dafoe a Charlie Kaufman, příjezd Dornana byl zmíněn v titulcích článků jen jednou. Několik dalších zpráv s pozdější datací se taktéž věnuje hostům na festivalu.

3.3.5.4 *Pohled Seana Ellise*

Novinky.cz uveřejnily 29. června rozsáhlý rozhovor s režisérem filmu k příležitosti premiéry. Rozhovor vyšel již v září loňského roku v příloze *Café deníku Právo*. Ellis s redaktorem Zbyňkem Vlasákem tehdy promlouval o jeho přípravách, zodpovědném zhlédnutí mnoha materiálů i již natočených filmů, nebo o obsazení herců.¹⁰⁶ Tvůrce vyjádřil své prvotní pochybnosti nad obsazením Dornana, a to kvůli hercově působení v *Padesáti odstínech šedi* s tím, že se obával, zda toto angažmá nepoškodí *Anthropoid*. Nakonec však rozhodlo Dornanovo nadšení pro příběh Jana Kubiše. Režisér chválil výkony českých herců, ale i pracovníků Barrandovského studia, kteří postavili dle jeho slov přesnou repliku interiéru kostela. Stejně tak projevil úctu k Čechům jako takovým, a vyjádřil své přání přinést nám nejvěrnější zpracování útoku. Podotkl však, že v některých případech se lišily názory historiků této události a dodal, že v tomto ohledu je natáčení historického činu složité.¹⁰⁷ Dále rozhovor směřoval k samotnému útoku – redaktor s režisérem probírali malé povědomí o tomto útoku v zahraničí. V návaznosti na toto téma je položena otázka ohledně míry informací o politickém pozadí, které je ve filmu přítomné. Ellis odpověděl, že do snímku zakomponoval mimo jiné „hodně informací o Benešovi a Mnichovu“.¹⁰⁸

¹⁰⁵ ČT 1, Lidé si dnes připomněli oběti Heydrichiády. *ČT 1 – Události*. Přepis dostupný online v databázi Anopress [vysíláno 18.6. 2016; cit. 4.8. 2021].

¹⁰⁶ Zbyněk Vlasák: Tenhle příběh by měl znát každý, říká režisér filmu *Anthropoid* Sean Ellis. *Novinky.cz* [online]. Dostupné na WWW: <https://www.novinky.cz/kultura/salon/clanek/tenhle-pribeh-by-mel-znat-kazdy-rika-reziser-filmu-anthropoid-sean-ellis-40000355> [vyšlo 29.6. 2016; cit. 5.8. 2021].

¹⁰⁷ Tamtéž.

¹⁰⁸ Tamtéž.

Následně vedl redaktor s dotazovaným krátkou polemiku o tom, že někteří lidé možná mohou ještě stále pochybovat, zda čin nenapáchal více škody než užitku; tvůrce je ale přesvědčen, že tomu tak většinou není. Redaktor podotýká, že tyto pochyby mohou být dány komunistickým režimem a jeho tendencí zdůrazňovat spíše lidické oběti než parašutisty, a že ani tehdejší prezident Beneš se o činu po jeho uskutečnění nezmínil, natož aby jej ocenil. Ellis na to opáčí, že o tomto faktu nevěděl, ale dodává další informace, týkající se tehdejšího postoje Františka Moravce, velitele Benešových zpravodajských služeb.¹⁰⁹

3.3.5.5 Odezva okolo 51. ročníku KVIFF

Poslední červnové zprávy se očekávatelně týkaly festivalu v Karlových Varech a poukazovaly na atraktivitu filmu pro české diváky. Jedna ze zpráv byla formou ankety, kdy dotazovanými byli brzcí návštěvníci festivalu, další oznamovala, že již dorazili někteří z herců.

3.3.6 Červenec 2016

Měsíc červenec tohoto roku byl díky dění v Karlových Varech vůbec nejvíce mediálně aktivní. Zprávy se dotýkaly hlavně zahájení, festivalového dění, návštěvy osobností i z jiné, než filmové branže (výrazněji popsán byl například příjezd hokejisty Jaromíra Jágra).

3.3.6.1 Celosvětová premiéra filmu (*Karlovy Vary, 1.července 2016*)

Anthropoid byl součástí slavnostního zahájení 51. ročníku KVIFF, a 1. červenec 2016 se tak stal nejmedializovanějším dnem ve sledovaném vzorku – celkem na něj připadlo 33 zpráv, z toho 17 z veřejnoprávních zdrojů a 16 ze zdrojů soukromých; zastoupeny byly všechny typy médií. Nejvíce sdělení se týkalo samotného začátku festivalu – informace o *Anthropoidu* jakožto zahajovacím filmu se vyskytly v titulcích pouze ve čtyřech případech, dále se název objevil v titulku u rozhovoru s Annou Geislerovou, který převzal Blesk.cz z časopisu Reflex. Internetová mutace deníku však článek doplnila o své komentáře, ve kterých označuje Jamieho Dornana za hlavní postavu. Stejně jako o den dříve bylo upozorňováno na přítomnost známých herců i dalších celebrit na zahájení festivalu. Vzhledem k udělení Křišťálového globu dostal velký mediální prostor Willem Dafoe, a to včetně rozhovoru pro ČT 1. Interview televizní

¹⁰⁹ Tamtéž.

stanici poskytl i umělecký ředitel festivalu Karel Och. Na film *Anthropoid* byl dotazován hned ze začátku reportáže. Ve své promluvě apeloval na exkluzivitu premiéry a „prvotřídní světovou kvalitu“ filmu, a dodal, že právě tato premiéra posouvá festival do vyšší kategorie. Také poukázal na míru, se kterou téma díla rezonuje v České republice.¹¹⁰

Ve vysílání Radiožurnálu byl hostem filmový kritik a publicista Pavel Sladký, se kterým o festivalu hovořil moderátor Petr Dudek. I přes hlasatelův dotaz na doporučení filmů bylo na *Anthropoid* odkázáno pouze v úvodu k rozhovoru, kde byla konstatována jeho světová premiéra snímku.¹¹¹ Do stejného média se tentýž den stručně vyjádřil i jeden z producentů snímku Kryštof Mucha, který zdůraznil komunikaci režiséra s historiky z Vojenského historického ústavu a fakt, že film není dokumentem, a tudíž se v něm mohou vyskytnout historické nepřesnosti.¹¹²

Slavnostního zahájení KVIFF se účastnili i vysoce postavení politici jako tehdejší předseda Poslanecké sněmovny Jan Hamáček, ministr kultury Daniel Herman, ministryně pro místní rozvoj Karla Šlechtová, ministr obrany Martin Stropnický a místopředseda vlády Pavel Bělobrádek. Účast těchto politiků byla zdůrazněna v úvodní řeči moderátora večera, Marka Ebena. Tyto informace shrnul Stanislav Dvořák z Novinky.cz ještě v ten samý večer.¹¹³ Své reakce na zhlédnutí snímku sepsala tentýž den Lenka Hloušková z Novinky.cz a byla tak z analyzovaných zdrojů v tomto ohledu první.

3.3.6.2 Reakce na zhlédnutý film

Výše uvedená redaktorka z portálu Novinky.cz vyzdvihla technickou stránku filmu, stejně jako povedené kulisy Prahy. Emoční zaujetí tuzemských diváků může být podle ní značnější než těch ze zahraničí, což podložila zapamatovatelností reálných parašutistů a ojedinělostí jejich odvahy. Článek vynechal hojně opakovaná jména dvou hlavních představitelů výsadkářů a

¹¹⁰ ČT 1, Rozhovor s uměleckým ředitelem MFF Karlovy Vary. *ČT 1 – Události*. Přepis dostupný online v databázi Anopress [vysíláno 1.7. 2016; cit. 7.8. 2021].

¹¹¹ Petr Dudek, Co nabídne filmovým nadšencům karlovarský filmový festival. *ČRo Radiožurnál – Ozvěny dne 18:00*. Dostupné online na databázi Anopress [vysíláno 1.7. 2016; cit. 13.8. 2021].

¹¹² Jana Klementová, V Karlových Varech začne filmový festival. *ČRo Radiožurnál – Hlavní zprávy*. Přepis dostupný online v databázi Anopress [vysíláno 1.7. 2016; cit. 13.8. 2021].

¹¹³ Stanislav Dvořák: Willem Dafoe převzal Křišťálový globus. Festival začal. *Novinky.cz* [online]. Dostupné na WWW: <https://www.novinky.cz/mff-kv-2016/clanek/willem-dafoe-prevzal-kristalovy-globus-festival-zacal-40000950> [vyšlo 1.7. 2016; cit. 2.8. 2021].

namísto toho autorka zdůraznila účinkování českých herců, jenž prý může být pro „našince“ atraktivní.¹¹⁴

O den později se s prvními dojmy připojila i Mirka Spáčilová a v titulku článku podtrhla na jednu stranu vyprodané sály, a na druhou stranu spíše vývozní charakter filmu. Spáčilová též poukázala na dle jejího mínění kvalitní díla jako *Atentát a Operaci Silver A* (Jiří Strach, 2007) od českých tvůrců, se kterými *Anthropoid* ve stručnosti srovnává. Dále poznamenala, že Ellis příběh výsadkářů vnímá jako hrdinský epos a že by snímek mohl sloužit jako prostředek k historické osvětě v zahraničí.¹¹⁵

Dva dny po premiéře *Anthropoidu* vyšla na tento snímek recenze od Jany Benediktové na webu České televize. Redaktorka zmiňuje absenci emocí v příběhu,¹¹⁶ což si přímo odporuje s početnými prohlášeními Ellise, jenž na zakomponování emocí kladl velký důraz.

3.3.6.3 Zprávy o průběhu festivalu

Mirka Spáčilová dále podala v tištěné i online verzi deníku stručné reportáže z tiskové konference,¹¹⁷ kde reflektovala oblíbenost Dornana u ženského publika kvůli *Padesáti odstínům šedi* a zároveň si povšimla jeho aktuální loajality vůči projektu *Anthropoid* a nelibost bavit se během tiskové konference o předchozím filmu, v němž účinkoval. V pozdějších dnech redaktorka několikrát glosovala obecné festivalové dění. Ve společném textu s Markétou Skřivánkovou autorky upozornily na výhodu toho snímku, který bude mít v České republice dříve premiéru, tedy *Anthropoid* nebo *Smrtihlav* – v té době nebylo ani v jednom případě stále známé konkrétní datum uvedení.¹¹⁸

¹¹⁴ Lenka Hloušková: *Anthropoid: Co vše dokáže člověk obětovat při obraně vlasti?* *Novinky.cz* [online]. Dostupné na WWW: <https://www.novinky.cz/mff-kv-2016/letem-filmem/408246-anthropoid-co-vse-dokaze-clovek-obetovat-pri-obrane-vlasti.html> [vyšlo 1.7. 2016; cit. 13.8. 2021].

¹¹⁵ Mirka Spáčilová: *PRVNÍ DOJMY: Anthropoid vyprodal první večer Varů. Je spíš na vývoz.* *iDNES.cz* [online]. Dostupné na WWW: http://kultura.zpravy.idnes.cz/1-dojmy-anthropoid-03e-/filmovy-festival-vary.aspx?c=A160701_163329_filmvideo_spm [vyšlo 2.7. 2016; cit. 12.8. 2021].

¹¹⁶ Jana Benediktová: *Filmový Anthropoid je jako z učebnice. Bez emocí.* *CT24.cz* [online]. Dostupné na WWW: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/kultura/1835654-recenze-filmovy-anthropoid-je-jako-z-ucebnice-bez-emoci> [vyšlo 3.7. 2016; cit. 13.8. 2021].

¹¹⁷ KVIFF: *Press Conference – Anthropoid.* *Youtube.com.* Dostupné online na WWW: https://www.youtube.com/watch?v=74EIoAIROuc&ab_channel=KVIFF [zveřejněno 2.7. 2016; cit. 14.8. 2021].

¹¹⁸ Viz tyto články: Mirka Spáčilová: *Snad mám příznivce i mezi muži, smál se představitel Kubiše Jamie Dornan.* *iDNES.cz* [online]. Dostupné na WWW: http://kultura.zpravy.idnes.cz/anthropoid-tiskovka-0lw-/filmovy-festival-vary.aspx?c=A160702_135731_filmvideo_spm [vyšlo 2.7. 2016; cit. 13.8. 2021]. Mirka Spáčilová, *Světové Vary pod českým diktátem.* *MF DNES*, 2016 č. 156, s. 14.

V ostatních médiích bylo ohledně reportáží z Karlových Varů širší redaktorské zastoupení. Hlasatelka Jiřina Součková shrnula 2. července v rádiu Impuls včerejší den festivalu v ranních zprávách. Ve sdělení nejprve informovala o převzetí Křišťálového glóbu Willemem Dafoem, poté přešla k uplynulé premiéře filmu *Anthropoid*. V duchu krátkého znění této zprávy nezmínila režiséra snímku, a poměrně jedinečně ani žádného ze zahraničních herců. Naopak uvedla pouze ty české.¹¹⁹

Blesk.cz se hojně věnoval osobě Jamieho Dornana, dění na večírcích a volbám oděvů slavných.¹²⁰ Další prohlášení ze strany deníku lze najít i o jiných osobnostech, včetně popsání slov Aleny Mihulové nebo Anny Geislerové na tiskové konferenci, nebo převzetí částí rozhovorů s těmito herečkami a s Václavem Neuzilem, který mimo jiné podotknul, že „Britové věděli o atentátu víc než já, styděl jsem se“.¹²¹ U Anny Geislerové byl ve výňatku z rozhovoru patrný její dlouhodobý zájem o téma druhé světové války, a zároveň popsala své zážitky z dětství, pojící se s imaginárním hraním si na vojáky a bojováním proti nacistům.¹²² To samé médium přineslo i zprávu o rozpočtu filmu a krátké vyjádření Kryštofa Muchy.¹²³

Na serveru Novinky.cz vyšlo od premiéry filmu pět článků, pokaždé od jiného autora – některé byly popsány již výše, ve zbylých vyšel například rozhovor s režisérem. V něm konstatoval, že „*Anthropoid* je jeho vyznáním lásky k České republice“ a taktéž osvětlil některá produkční

Mirka Spáčilová: GLOSA: Vary řeší Jágrův culík, německé porno a jekot bez potlesku. *iDNES.cz* [online]. Dostupné na WWW: http://kultura.zpravy.idnes.cz/mff-karlovy-vary-prvni-den-d0g-/filmovy-festival-vary.aspx?c=A160702_181607_filmvideo_spm [vyšlo 3.7. 2016; cit. 13.8. 2021].
Mirka Spáčilová: Markéta Křivánková, GLOSA: Vary se baví dvěma Anthropoidy a čtyřmi muzikanty z Lucie. *iDNES.cz* [online]. Dostupné na WWW: http://kultura.zpravy.idnes.cz/mff-karlovy-varu-druhy-den-d0f-/filmovy-festival-vary.aspx?c=A160703_080930_filmovy-festival-vary_spm [vyšlo 4.7. 2016; cit. 13.8. 2021].
Mirka Spáčilová: GLOSA: Vary zažily atentát na novináře a televizní nálet. *iDNES.cz* [online]. Dostupné na WWW: https://www.idnes.cz/kultura/film-televize/mff-karlovy-varu-ctvrty-den.A160705_183657_filmovy-festival-vary_spm [vyšlo 6.7. 2016; cit. 13.8. 2021].

¹¹⁹ Jiřina Součková, Karlovarský festival začal. *Radio Impuls – Zprávy RI 8:00*. Přepis dostupný online v databázi Anopress [vysíláno 2.7. 2016; cit. 13.8. 2021].

¹²⁰ Viz tyto články: Blesk.cz: Zákulisí večírku festivalu ve Varech: Co se dělo tam, kam se fanoušci nedostali? *Blesk.cz* [online]. Dostupné na WWW: <http://www.blesk.cz/clanek/404935/zakulisi-vecirku-festivalu-ve-varech-co-se-delo-tam-kam-se-fanousci-nedostali> [vyšlo 3.7. 2016; cit. 13.8. 2021].
Františka Čížková: Zahájení filmového festivalu očima Františky: Panoptikum, které se počítá. *Blesk.cz* [online]. Dostupné na WWW: <https://www.blesk.cz/clanek/celebrity-komentare-frantisky/404852/zahajeni-filmoveho-festivalu-ocima-frantisky-panoptikum-ktere-se-pocita.html> [vyšlo 2.7. 2016; cit. 13.8. 2021].

¹²¹ Blesk.cz: Václav Neuzil o natáčení filmu *Anthropoid*: Britové věděli o atentátu více než já, styděl jsem se. *Blesk.cz* [online]. Dostupné na WWW: <http://www.blesk.cz/clanek/405135/vaclav-neuzil-o-nataceni-filmu-anthropoid-britove-vedeli-o-atentatu-vic-nez-ja-stydel-jsem-se> [vyšlo 4.7. 2016; cit. 13.8. 2021].

¹²² Blesk.cz: Hvězda filmu *Anthropoid* Geislerová: Jako děti jsme stříleli nácky! Natáčení jsem si užila. *Blesk.cz* [online]. Dostupné na WWW: <http://www.blesk.cz/clanek/405344/hvezda-filmu-anthropoid-geislerova-jako-deti-jsume-strileli-nacky-nataceni-jsem-si-uzila> [vyšlo 5.7. 2016; cit. 13.8. 2021].

¹²³ Lbp, Heydrichiáda stála 220 milionů! *Blesk*. 2016 č. 155, s. 7.

nebo castingová rozhodnutí.¹²⁴ Mimo to Novinky.cz reportovaly o divácké ceně Práva, jelikož tyto noviny patří pod stejný koncern. Za nejlepší uvedený film považovali diváci *Intimní osvětlení* (Ivan Passer, 1965), *Anthropoid* se ale umístil v první desítce nejoblíbenějších snímků.¹²⁵

O den později poskytl Sean Ellis rozhovor také pro Radiožurnál Českého rozhlasu. V něm vysvětlil nemožnost natáčení na původním místě útoku a čerpání inspirace z dobových fotografií a *Atentátu*. Redaktor Vojtěch Koval se dále ptal na procházení dobových dokumentů, a zda režiséra při této činnosti něco překvapilo, načež Ellis odpověděl kontroverzní postavou Ladislava Vaňka, dle tvůrce údajného svědka činu.¹²⁶

Dvojí ohlédnutí za festivalem nabídly Novinky.cz 10. července – jedno z nich zdůraznilo nebývalý zájem o projekce *Anthropoidu*, druhé pak jeho početnou delegaci, jež uvedení filmu doprovázela.¹²⁷

ČTK informovala o celkové bilanci 51. ročníku festivalu a tyto zprávy převzal a zpracoval Český rozhlas online formou. Začleněno bylo i vyjádření Karla Ocha, který reflektoval lepší ohlasy ze strany zahraničních kritiků, a naopak výhrady od těch tuzemských. Objasnil, že si tento fakt vysvětluje značným žánrovým směřováním filmu, který byl spíše thrillerem než typickým dobovým dílem a navíc měl málo propracovanou psychologii postav. K tématu této bakalářské práce pak dodal trefný poznatek – ČRo uvádí slovy Karla Ocha přesně toto: „[...] přivítal však, že se o filmu diskutovalo, což je vždycky lepší, než když upadne v zapomnění.“¹²⁸

¹²⁴ Věra Míšková: Sean Ellis: Anthropoid je mé vyznání lásky k České republice. *Novinky.cz* [online]. Dostupné na WWW: <https://www.novinky.cz/kultura/408197-sean-ellis-anthropoid-je-me-vyznani-lasky-ceske-republice.html> [vyšlo 4.7. 2021; cit. 13.8. 2021].

¹²⁵ Lenka Hloušková: Divácká cena Práva: do čela se probojovala Passerova klasika *Intimní osvětlení*. *Novinky.cz* [online]. Dostupné na WWW: <https://www.novinky.cz/mff-kv-2016/408337-divacka-cena-prava-do-cela-se-probojovala-passerova-klasika-intimni-osvetleni.html> [vyšlo 3.7. 2016; cit. 13.8. 2021].

¹²⁶ Vojtěch Koval: Tleskali vestoje, cítil jsem se velmi pokorně, přiznal po premiéře *Anthropoidu* režisér Ellis. *Zpravy.rozhlas.cz* [online]. Dostupné na WWW: <http://www.rozhlas.cz/zprava/1630099> [vyšlo 4.7. 2016; cit. 13.8. 2021].

¹²⁷ Lucie Siegllová: OHLÉDNUTÍ MFF KV: Do Varů dorazil Dafoe, Reno, Kaufman, ale i Kubiš s Mattonim. *Novinky.cz* [online]. Dostupné na WWW: <https://www.novinky.cz/mff-kv-2016/cvrkot-ve-varech/408681-ohlédnutí-mff-kv-do-varu-dorazili-dafoe-reno-kaufman-ale-i-kubis-s-mattonim.html> [vyšlo 10.7. 2016; cit. 14.8. 2021]. Lenka Hloušková: OHLÉDNUTÍ MFF KV: Vary vyráží do světa aneb co uvidíte v kině a v televizi. *Novinky.cz* [online]. Dostupné na WWW: <https://www.novinky.cz/mff-kv-2016/muze-se-hodit/408737-ohlédnutí-mff-kv-vary-vyrazi-do-sveta-aneb-co-uvídíte-v-kine-a-v-televizi.html> [vyšlo 10.7. 2016; cit. 1.8. 2021].

¹²⁸ ČTK: Diváci budou, věří tvůrci karlovarského festivalu. Letos se prodalo přes 135 tisíc lístků. *Zpravy.rozhlas.cz* [online]. Dostupné na WWW: <http://www.rozhlas.cz/zprava/1631417> [vyšlo 10.7. 2016; cit. 14.8. 2021].

3.3.6.4 Památník v Panenských Břežanech

Týden po premiéře vyšel článek o vzniknuvším památníku národního útlaku a odboje v Panenských Břežanech, kde pobýval Reinhard Heydrich. V rámci expozice, která památník doplňuje, je návštěvníkům přístupný i sál, kde bude *Anthropoid* promítán spolu s dobovými dokumenty. Tyto audiovizuální prostředky by měly být součástí vzdělávacích programů pro žáky základních a středních škol.¹²⁹

3.3.6.5 Druhá polovina července

Poslední zprávy o KVIFF se v médiích objevily 10. července, jak je popsáno o dvě podkapitoly výše. Po tomto dni byl *Anthropoid* zmíněn v článku, kde byl probírán osobní život Anny Geislerové, anebo se na film odkazovalo v kontextu nedávných rolí herců, které diváci nyní budou moci rozpoznat v novějších dílech.

3.3.7 Srpen 2016

3.3.7.1 Americká premiéra

V blízké době byl film uveden ve Spojených státech amerických, a to konkrétně 12. srpna. Galavečer a slavnostní uvedení snímku se však konaly již o týden dříve, čehož byla součástí i Anna Geislerová. Herečka přilákala pozornost redaktorů z internetové verze deníku Blesk.cz, kteří zaznamenali absenci jejího vrchního dílu spodního prádla.¹³⁰

Po započetí limitované distribuce a promítání *Anthropoidu* se přirozeně objevily reakce zahraničních kritiků, které reflektovaly pouze redaktorky MF DNES – Monika Zavřelová stručně shrnuje reakce tří kritiků z předních amerických deníků Wall Street Journal, New York Times a The Guardian. Dvě ze tří kritiků vyznívají spíše negativně, a vyzdvihnuta byla Anna Geislerová, kterou jeden ze zahraničních redaktorů označil za „neodolatelnou,“ a dále byl

¹²⁹ ČTK, Připravují památník odboje. *MF DNES*, 2016 č. 158, s. 16.

¹³⁰ Blesk.cz: Geislerová se v Americe odvázala: Na červeném koberci ukázala ňadro! *Blesk.cz* [online]. Dostupné na WWW: <http://www.blesk.cz/clanek/411127/geislerova-se-v-americe-odvazala-na-cervenem-koberci-ukazala-nadro> [vyšlo 5.8. 2016; cit. 14.8. 2021].

oceněn prostý název filmu a výhoda, kterou si snímek zajistil svým počátečním písmenem – tedy zobrazování v internetových videotékách hned na začátku seznamu dostupných děl.¹³¹

Mirka Spáčilová naopak poukazuje v rozsáhlejší komentáři mimo vyjádření kritiků na „paradox“, kdy na český film musíme čekat déle než ostatní země – autorka článku přímo uvádí větu: „*Paradox, na který si musíme zvykat: ‚náš‘ film není náš.*“ Dále redaktorka zmiňuje možnou neobjektivní, emocionální investici do hodnocení díla, jež by mohla přijít ze strany českého publika, které srovnává s americkým, oproti prvnímu v ohledu tohoto specifického počínu spíše nezaujatým diváctvem.¹³²

3.3.7.2 Oznámení data české premiéry

V posledním srpnovém týdnu bylo oznámeno datum české premiéry, které připadlo na 28. září. Zprávy o tomto faktu byly spíše stručnějšího charakteru a podávaly základní informace o produkčním i distribučním pozadí filmu, často byly připojeny taktéž k delším zprávám, oznamujícím například níže uvedenou britskou premiéru nebo novou verzi traileru. Pozoruhodné jsou rozdíly ve výběru slov pro titulky článků, které se liší v tom, jak o dané skutečnosti veřejnost zpravovat – CT24.cz zvolila Den české státnosti, iDNES.cz Den sv. Václava a Novinky.cz obligátní datum 28. září.

Webový portál iDNES.cz použil k informování o premiéře již známá fakta o vzniku filmu a vyjádření distributora Jana Bradáče o přesunutí premiéry z běžného „premiérového čtvrtka“ na středu tak, aby uvedení mohlo připadnout na Den české státnosti. Dále článek hovoří o významu samotné operace *Anthropoid*, jež mohla „*posílit pocit národního sebevědomí, vlastenectví i osobní statečnosti jednotlivců*“.¹³³ V porovnání s tímto sdělením nepřinášejí Novinky.cz žádné

¹³¹ Monika Zavřelová: Špatný film s dobrým názvem, piší o *Anthropoidu* v zahraničí. *iDNES.cz* [online]. Dostupné na WWW: http://kultura.zpravy.idnes.cz/anthropoid-film-heydrich-atentat-zahranicni-recenze-pcd-filmvideo.aspx?c=A160812_125444_filmvideo_kiz [vyšlo 12.8. 2016; cit. 15.8. 2021].

¹³² Mirka Spáčilová: KOMENTÁŘ: Amerika už objevila *Anthropoid*. My si ještě počkáme. *iDNES.cz* [online]. Dostupné na WWW: http://kultura.zpravy.idnes.cz/film-anthropoid-komentar-0hl-filmvideo.aspx?c=A160816_144818_filmvideo_ts [vyšlo 12.8. 2016; cit. 15.8. 2021].

¹³³ Tomáš Šťástka: *Anthropoid* už zná datum české premiéry, do kin dorazí na svatého Václava. *iDNES.cz* [online]. Dostupné na WWW: http://kultura.zpravy.idnes.cz/anthropoid-datun-premiery-d0f-filmvideo.aspx?c=A160826_093356_filmvideo_ts [vyšlo 26.8. 2016; cit. 15.8. 2021].

nové informace, naopak méně konkretizují. Jedinou přidanou hodnotou článku je dodání, že 28. září je taktéž svátkem sv. Václava, patrona Čech a Moravy.¹³⁴

3.3.7.3 Podpora filmu Ministerstvem obrany ČR

Článek z webu CT24.cz, v titulku hovořící o nově známém datu české premiéry, uvedl na konci srpna, že: „*Ministerstvo obrany chce promítání česko-britského snímku zároveň využít k propagaci Česka a české armády.*“¹³⁵ Následně shrnul zásadní informace o záměrech ministerstva a jeho podílu na propagaci, a sice: kostýmy, které oblékli protagonisté, budou věnovány Vojenskému historickému ústavu, dílo ministerstvo obrany finančně podpoří 12 miliony korun, plánovány jsou také projekce *Anthropoidu* pro české vojáky na misích, a před filmem se v síti kin Cinestar bude promítat půlminutový propagační spot¹³⁶ české armády.¹³⁷

3.3.8 Září 2016

Většinu září vyplnily zprávy o jiných projektech herců z *Anthropoidu*, vyvstaly ale některé rozebíranější skutečnosti popsané v podkapitolách níže, zejména na začátku a ke konci měsíce. Jejich přehled je doplněn o události, které stály dle mého názoru taktéž za zmínku naopak z důvodu jejich slabé mediální reflexe.

3.3.8.1 Britská premiéra

V Londýně byl *Anthropoid* slavnostně uveden 30. srpna za účasti režiséra a obou hlavních představitelů výsadekářů. Přítomná byla i Anna Geislerová na popud Českého centra v Londýně, film se promítal v Britském filmovém institutu a do kinodistribuce pak vstoupil o několik dní později. Londýnským promítáním si snímek odbyl britskou a irskou premiéru zároveň. Tyto

¹³⁴ Novinky.cz: Film o atentátu na Heydricha jde do českých kin 28. září. *Novinky.cz* [online]. Dostupné na WWW: <https://www.novinky.cz/kultura/412952-film-o-atentatu-na-heydricha-jde-do-ceskych-kin-28-zari.html> [vyšlo 26.8. 2016; cit. 15.8. 2021].

¹³⁵ CT24.cz: Česká státnost dostane k svátku Anthropoid. *CT24.cz* [online]. Dostupné na WWW: <https://ct24.ceskatelevize.cz/kultura/1887689-ceska-statnost-dostane-k-svatku-anthropoid> [vyšlo 26.8. 2016; cit. 2.8. 2021].

¹³⁶ Spot je ke zhlédnutí na Youtube kanále České armády (czecharmy). V popisku videa je uvedeno, že spot slouží k propagaci Ministerstva obrany a Armády České republiky. *Spot k filmu Anthropoid* (Lucky Man Films, 2016). Dostupné online na WWW: https://www.youtube.com/watch?v=b4dveCE3u-w&ab_channel=tvarmy.cz [zveřejněno 11.10.2016; cit. 1.8.2021].

¹³⁷ CT24.cz: Česká státnost dostane k svátku Anthropoid. *CT24.cz* [online]. Dostupné na WWW: <https://ct24.ceskatelevize.cz/kultura/1887689-ceska-statnost-dostane-k-svatku-anthropoid> [vyšlo 26.8. 2016; cit. 9.8. 2021].

základní informace bez hlubšího vhledu do dění na Britských ostrovech a bez uvedení přesného data kinodistribuce shrnul článek na webu Novinky.cz.¹³⁸

Podrobnější sdělení přinesla internetová verze zpravodajství Českého rozhlasu, která popsala vyjádření, jež padla během diskuze odehrávající se po premiéře. Zaznamenány byly výroky Geislerové, Dornana, Murphyho i Ellise – hovořilo se značnou měrou o autenticitě, které napomáhala účast českých herců i většina českého štábu. Oba protagonisté zdůraznili význam útoku, a zároveň podotkli, že o něm před obdržáním scénáře netušili. Dornan vyjádřil lítost nad nepřilíhým vědomím o udání činu a Murphy dodal, že doufá, že film vyprovokuje diváky k tomu, aby si o tématu něco přečetli. Režisér opět polemizoval o problematice zobrazování historických faktů, přičemž potvrdil, že některé pasáže snímku byly mírně zjednodušeny v zájmu porozumění děje zahraničními diváky. Anna Geislerová se podivovala nad nepřítomností vysloužilých parašutistů na premiéře a ČRo sdělila, že na počest výsadkářů skočí v příštích dnech padákem.¹³⁹ Stejně informace byly uvedeny i v ranním vysílání Radiožurnálu ČRo.¹⁴⁰

Dále o premiéře v Irsku a Británii psala Jana Benediktová pro CT24.cz. Stejně jako Radiožurnál poukázala na fakt, že se „*operace Anthropoid vrátila do Británie*“, a dále, že „*Kubiš a Gabčík tentokrát skončili v obležení fanynek a fotografů*.“ Následně pak citovala vyjádření herců o jejich vnímání filmu – Cillian Murphy jej chápal jako vyrovnávání se dvou mužů s tím, že musejí někoho zabít, a Dornan snímek obhajoval ve smyslu, že „[se] *nejedná o lekci historie, nýbrž o dvě hodiny zábavy*“. Benediktová článek doplnila o skutečnost Dornanova dvojího představení počínu v České republice, kde se Murphy neobjevil.¹⁴¹

Blesk.cz přinesl 9. září, v den vstupu filmu do kinodistribuce, informace o přijetí snímku ze strany britských kritiků – ty byly dle deníku převážně pozitivní. Blesk.cz vyzdvihuje komentář od deníku The Daily Telegraph, který zpravoval o umném zakomponování archivních záběrů a

¹³⁸ Novinky.cz: Po londýnské premiéře jde Anthropoid do britských kin. *Novinky.cz* [online]. Dostupné na WWW: <https://www.novinky.cz/kultura/413411-po-londynske-premiere-jde-anthropoid-do-britskych-kin.html> [vyšlo 31.8. 2016; cit. 15.8. 2021].

¹³⁹ Jiří Hošek, Milan Kopp: Hrdinský čin i tragédie. Film Anthropoid měl britskou premiéru v Londýně. *Zpravy.rozhlas.cz* [online]. Dostupné na WWW: <http://www.rozhlas.cz/zprava/1645633> [vyšlo 31.8. 2016; cit. 15.8. 2021].

¹⁴⁰ Jiří Hošek, Jiří Chum, Film Anthropoid měl britskou premiéru v Londýně. *ČRo Radiožurnál – Ranní interview – 8:50*. Přepis dostupný v databázi Anopress [vysíláno 31.08.2016; cit. 15.8. 2021].

¹⁴¹ Jana Benediktová: Operace Anthropoid se vrátila do Británie. *CT24.cz* [online]. Dostupné na WWW: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/kultura/1893545-operace-anthropoid-se-vratila-do-britanie> [vyšlo 1.9. 2016; cit. 15.8. 2021].

sklonů k dokumentarismu. Stejně tak ocenil nejmenovaný kritik deníku samotnou historickou událost a v kontextu jeho předchozí role překvapivě dobrý výkon Dornana; dále chválil odlišnost filmu od těch „hollywoodských“. Článek z Blesk.cz zahrnul i kritičtější pohled Financial Times, který považoval první dvě třetiny filmu za „nervózní“ a teprve poslední třetina měla prý větší spád. Deník The Independent si povšiml „úchvatného obrazu Prahy 40. let“ a pobledlého barevného spektra, které filmaři zvolili, a přirovnával jej k atmosféře, co navozují dobové filmové týdeníky.¹⁴²

3.3.8.2 Nová verze traileru

Druhý zářijový den přinesly online zprávy deníku MF DNES „exkluzivně“ nový trailer. V článku byl zdůrazněn citát Anny Geislerové, který v této upoutávce zazní: „*Válka není romantická.*“ Kromě toho byly sepsány základní informace o natáčení a obsazení filmu a dosavadních zahraničních premiérách a reakcích – veškerá sdělení byla uvedena již v dřívějších mediálních výstupech.¹⁴³

3.3.8.3 Film o filmu (20. září 2016)

V předposledním zářijovém týdnu vyšel *Film o filmu Anthropoid* produkováný hlavním mediálním partnerem snímku, portálem Totalfilm.cz, a distributorem Falcon. Vznik propagačního díla v délce jen několika minut reflektovala ze všech analyzovaných zdrojů přesně týden před českou kino-premiérou, tedy 21. září, pouze Mirka Spáčilová. Autorka ani skutečnost dostupnosti nového materiálu, poutajícího se k filmu neuvedla, a její text spíše shrnul hereckou dráhu Jamieho Dornana.¹⁴⁴

¹⁴² Blesk.cz: Úchvatná Praha a žádný patos z Hollywoodu. Britové chválí Anthropoid. *Blesk.cz* [online]. Dostupné na WWW: <http://www.blesk.cz/clanek/417419/uchvatna-praha-a-zadny-patos-z-hollywoodu-britove-chvali-anthropoid> [vyšlo 9.9. 2016; cit. 15.8. 2021].

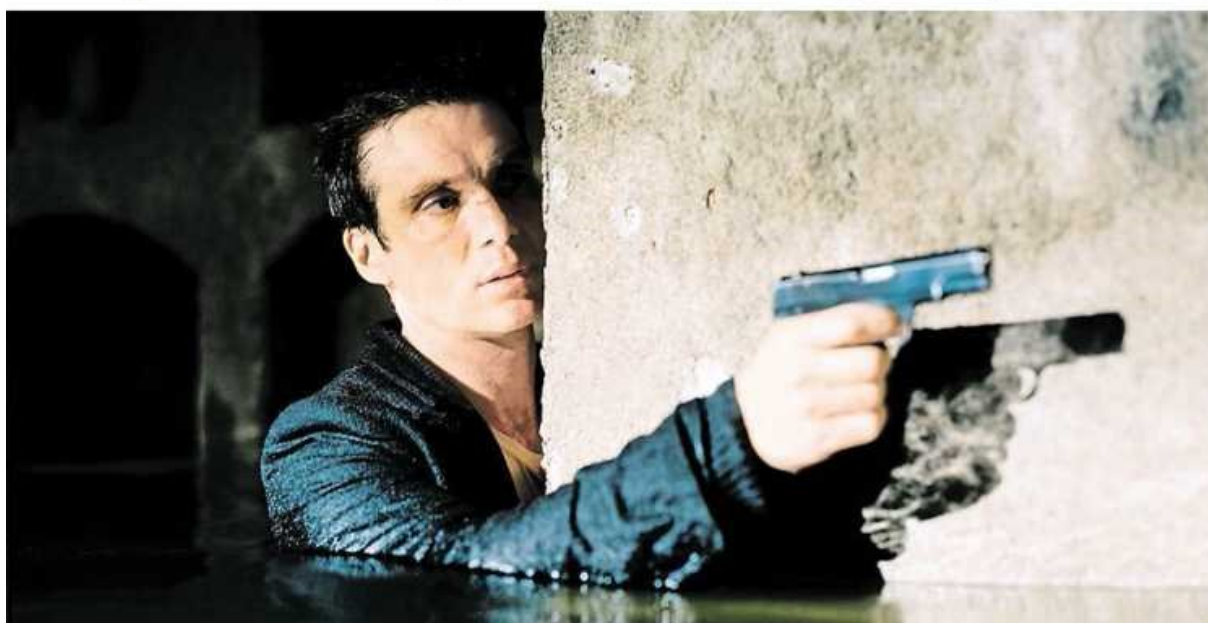
¹⁴³ Václav Hnátek: VIDEO: Válka není romantická, hlásá Geislerová v traileru k Anthropoidu. *iDNES.cz* [online]. Dostupné na WWW: http://kultura.zpravy.idnes.cz/anthropoid-trailer-000-filmvideo.aspx?c=A160902_163106_filmvideo_vha [vyšlo 2.9. 2016; cit. 15.8. 2021].

¹⁴⁴ Mirka Spáčilová: VIDEO: Na Kubiše jsem několik měsíců trénoval se zátěží, líčí Dornan. *iDNES.cz* [online]. Dostupné na WWW: http://kultura.zpravy.idnes.cz/jamie-dornan-anthropoid-cviceni-se-zatezi-fg5-filmvideo.aspx?c=A160920_142443_filmvideo_spm [vyšlo 21.9. 2016; cit. 16.8. 2021].

3.3.8.4 Česká slavnostní premiéra (Praha, 27. září 2016), uvedení do českých kin (28. září 2016) a reakce na film

Česká premiéra filmu vyvolala v analyzovaných zdrojích spíše než kritickou odezvu pouze zprávy o slavnostní premiéře a vstupu filmu do kin. Ty přinesly všechny zdroje, včetně v kontextu *Anthropoidu* mediálně velmi málo aktivního radia Impuls.¹⁴⁵ Na titulní straně tištěného vydání MF DNES se objevil Cillian Murphy, ale byl mylně označen za Jamieho Dornana s dodatkem, že jde o hlavní hvězdu filmu, viz **obrázek č. 3**.¹⁴⁶

Anthropoid Britsko-český film o atentátu na Heydricha jde do kin

Slavné jméno Jamie Dornan jako parašutista Jan Kubiš (na snímku) je hlavní hvězdou filmu, který má dnes slavnostní premiéru. Foto: Profimedia.cz

Obrázek č. 2: Chybně popsaná fotografie na titulní straně MF DNES ze dne 27. září 2016 (zdroj: databáze Anopress).

Ostatní média pak shrnula především již dříve popsaná prohlášení Seana Ellise nebo protagonistů. Novinky.cz zmínily, že uskutečnění slavnostní premiéry, tedy 27. září 2016, vychází na 75. výročí nástupu Reinharda Heydricha do funkce říšského protektora pro Čechy a Moravu.¹⁴⁷ Kateřina Svátková z Českého rozhlasu byla na slavnostní premiéře přítomná a

¹⁴⁵ Radio Impuls, Do českých kin dnes vstupuje česko-britský koprodukční film *Anthropoid* Radio Impuls – Zprávy RI 8:00. Přepis dostupný online v databázi Anopress [vysíláno 28.9. 2016; cit. 16.8. 2021].

¹⁴⁶ MF DNES, *Anthropoid* Britsko-český film o atentátu na Heydricha jde do kin. *MF DNES*, č. 227, s. 1.

¹⁴⁷ Věra Míšková: Česká premiéra *Anthropoidu*. *Novinky.cz* [online]. Dostupné na WWW: <https://www.novinky.cz/kultura/clanek/ceska-premiera-anthropoidu-40009303> [vyšlo 27.9. 2016; cit. 16.8. 2021].

s režisérem a jedním z protagonistů učinila rozhovory, kde padly podobná vyjádření jako dříve – radost a uznání, pramenící ze spolupráce s Českou republikou i z tamního natáčení, úcta ke statečnému činu parašutistů a jeho mezinárodní proslavení.¹⁴⁸

Tomáš Šťástka z MF DNES taktéž přinesl rozhovor, ale pouze s režisérem filmu, který byl obsahově více zaměřen na porovnávání s dostupnými informacemi o skutečném útoku na Heydricha.¹⁴⁹

Portál iDNES.cz zveřejnil videoreportáž z pražské slavnostní premiéry, jež doprovázel Cillian Murphy. Text zahrnoval krátké shrnutí dřívějších rolí tohoto herce.¹⁵⁰ Ve stejný den přidal internetový deník článek o historických nepřesnostech, které ve filmu lze najít.¹⁵¹

Jako první svou reakci na film uvedla Mirka Spáčilová již 24. září, tedy pět dní před započtím distribuce snímku do českých kin, přestože o něm veřejnost zpravovala již z Karlových Varů. Hned v úvodu článku autorka poukázala na nečeský původ tvůrce, na kterém je část recenze vystavěna. Dílo opět porovnála s českými produkcemi, ale tentokrát zdůraznila postavení *Anthropoidu* vůči českým dílům již v titulku; z tohoto srovnávání vychází *Anthropoid* nejhůře. S tím souvisí i redaktorčino dvojznačné vnímání zahraniční produkce, kdy byla na jedné straně spokojená ohledně mezinárodního dosahu díky anglickému znění, a na druhé straně představila obraz trpícího tuzemského diváka, jenž musí naslouchat mimo jiné anglické výslovnosti českých jmen. Herecké schopnosti Cilliana Murphyho byly v recenzi vyzdvíženy nad těmi Jamieho Dornana. Mnohé vytkla scénáři, s dialogy film prý „umdlévá“ a určité výroky jej „umrtvují“. Celkově vyznění recenze je tak spíše negativní, Spáčilová počín ohodnotila jako „dost průměrný a bez osobního rukopisu“ – ve výsledku mu udělila z její běžné škály nijak vyčnívajících ani výrazně zaostávajících 55 %.¹⁵²

¹⁴⁸ Kateřina Svátková: Postavili se tyranii a bojovali za to, čemu věřili, shodují se tvůrci filmu *Anthropoid*. *Zpravy.rozhlas.cz* [online]. Dostupné na WWW: <http://www.rozhlas.cz/zprava/1654225> [vyšlo 28.9. 2016; cit. 16.8. 2021].

¹⁴⁹ Tomáš Šťástka: Režisér *Anthropoidu*: Zda byli atentátníci čtyři, nebylo nikdy vyvráceno. *iDNES.cz* [online]. Dostupné na WWW: http://kultura.zpravy.idnes.cz/reziser-anthropoidu-rozhovor-der-filmvideo.aspx?c=A160927_203538_filmvideo_ts [vyšlo 28.9. 2016; cit. 16.8. 2021].

¹⁵⁰ Markéta Skřivánková, Mirka Spáčilová: VIDEO: Cillian Murphy, jenž hraje výsadkáře Gabčíka, uvedl *Anthropoid*. *iDNES.cz* [online]. Dostupné na WWW: http://kultura.zpravy.idnes.cz/cillian-murphy-premiera-filmu-anthropoid-fgp-filmvideo.aspx?c=A160927_141853_filmvideo_spm [vyšlo 27.9. 2016; cit. 16.8. 2021].

¹⁵¹ Mirka Spáčilová: Volant vlevo, fotky blízkých. Jaké nepřesnosti se najdou v *Anthropoidu*. *iDNES.cz* [online]. Dostupné na WWW: http://kultura.zpravy.idnes.cz/anthropoid-podle-znalcu-0wu-filmvideo.aspx?c=A160927_094633_filmvideo_spm [vyšlo 27.9. 2016; 16.8. 2021].

¹⁵² Mirka Spáčilová, Atentát. Pak Operace Silver A. Až nakonec *Anthropoid*. *MF DNES*, č. 225, s. 15. Článek je dostupný i v online verzi deníku, viz Mirka Spáčilová: RECENZE: Pak Operace Silver A. Až nakonec průměrný

V den premiéry podala recenzi Jana Benediktová z redakce CT24.cz, do které zahrнула krátký vhléd do dřívějších děl, zhotovených na téma útoku na Heydricha a nastínila historické pozadí útoku. S Mirkou Spáčilovou se autorka shodla v herecké dominanci Murphyho, a podobně se vyjádřila i k nevalné kvalitě dialogů a akcentů – z textu však není jasné, zda měla na mysli akcenty české, nebo ty zahraniční. Benediktová ale ocenila autenticitu a akční sekvence, kterých si považovala i redaktorka MF DNES. Tato recenze byla obecně smířlivější než Spáčilové.¹⁵³

O den později se k *Anthropoidu* kriticky vyjádřila i Věra Míšková z Novinky.cz, která přímo adresuje výhodu, jež snímek získal obsazením populárního, ale horšího herce z *Padesáti odstínů šedi*. Redaktorka zaujala vůči filmu spíše obhajující a nedostatky omlouvající postoj, kdy ospravedlnila některá tvůrčí rozhodnutí mezinárodním charakterem snímku, určeného spíše pro zahraniční publikum. Míšková taktéž reflektovala možnou nelibost, jež by mohl film vyvolat u starší generace, která je dobře obeznámena s verzí útoku od Jiřího Sequense.¹⁵⁴ Mediální výstupy hodnotícího charakteru se tak datovaly pouze do 29. září.

3.3.8.5 Vyjádření Davida Ondříčka

Poslední zářijový den navštívil studio Radiožurnálu ČRo producent David Ondříček. V rozsáhlém rozhovoru se s moderátorem Petrem Králem bavil o svém předchozím, navíc režijním projektu *Ve stínu* (David Ondříček, 2012) a o novém *Anthropoidu*. Ondříček přiblížil produkční počátky filmu britského režiséra, který byl s producentovým režijním počinem spjat; díky nominaci *Ve stínu* na Oscara se Ondříček dostal do Ameriky, kde jej oslovil Bart Walker, osobní agent, zastupující právě Seana Ellise. Walkerovo potěšení z Ondříčkova filmu jej přimělo k předání kontaktu na Ellise, který již dlouho plánoval vznik *Anthropoidu*. Do snímku

Anthropoid. *iDNES.cz* [online]. Dostupné na WWW: http://kultura.zpravy.idnes.cz/anthropoid-recenze-0ok-filmvideo.aspx?c=A160923_113739_filmvideo_ts [vyšlo 25.9. 2016; náhled 16.8. 2021].

¹⁵³ Jana Benediktová: Recenze: Operace Anthropoid v lehce hollywoodském aranžmá. *CT24.cz* [online]. Dostupné na WWW: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/kultura/1921088-recenze-operace-anthropoid-v-lehce-hollywoodskem-aranzma> [vyšlo 28.9. 2016; cit. 16.8. 2021].

¹⁵⁴ Věra Míšková: RECENZE: Atentát na Heydricha britskými očima. *Novinky.cz* [online]. Dostupné na WWW: <https://www.novinky.cz/kultura/416009-recenze-atentat-na-heydricha-britskyma-ocima.html> [vyšlo 29.9. 2016; cit. 16.8. 2021].

tak byl český producent spolu se svým kolegou Kryštofem Muchou zainteresovaný již od úplného počátku – v této fázi byli zatím jedinými producenty.¹⁵⁵

Ondříček na dotaz ohledně náročnosti získávání finančních prostředků na Ellisův film odpověděl, že zlomový bod přišel s obsazením Jamieho Dornana, jenž byl v té době navíc vyhlášen „nejvíce sexy mužem světa“ v nejmenovaném časopise. Potom se finance „nabalily mnohem rychleji.“ Producent snímek považoval spíše za srdeční záležitost než za komerční tah a zdůraznil tvůrčí charakter jeho práce na díle.¹⁵⁶

3.3.9 Říjen 2016

3.3.9.1 Postavení *Anthropoidu* v kinech

V příštích dnech připadlo pár zpráv na téma úspěchu *Anthropoidu* v kinech – film poměrně propadl a české publikum více preferovalo *Sirotčinec slečny Peregrinové pro podivné děti* (Miss Peregrine's Home for Peculiar Children; Tim Burton, USA, 2016).¹⁵⁷

Během celého října se objevilo jen minimum zpráv, pro které by byl film *Anthropoid* ústředním tématem. Jednalo se buďto dále o srovnávání toho, jak se mu daří v českých kinech, anebo o lokální akce malého dosahu i mediální reflexe, či reakce na novou roli Dornana.

3.3.10 Prosinec 2016

V prosinci byl zveřejněn článek na Blesk.cz a v tištěné verzi deníku o chystaném filmu o osudu JUDr. Milady Horákové s v tehdejší době stále jen pracovním názvem *Milada* (David Mrnka, ČR / USA, 2017). Blesk uvedl, že do snímku je obsazena Alena Mihulová, která se bude muset, stejně jako v *Anthropoidu*, přizpůsobit částečně anglicky hovořícímu štábu.¹⁵⁸

¹⁵⁵ Petr Král, David Ondříček host Dopolodního Radiožurnálu. *ČRo Radiožurnál – Host Radiožurnálu*. Přepis dostupný online v databázi Anopress [vysíláno 30.9. 2016; cit. 16.8. 2021].

¹⁵⁶ Tamtéž.

¹⁵⁷ Mirka Spáčilová: Na pohádku Tima Burtona přišlo dvakrát víc lidí než na *Anthropoid*. *iDNES.cz* [online]. Dostupné na WWW: http://kultura.zpravy.idnes.cz/kina-vekend-c8y-filmvideo.aspx?c=A161003_122907_filmvideo_spm [vyšlo 3.10. 2016; cit. 16.8. 2021]. Stanislav Dvořák: ŽEBŘÍČEK: Gabčík a Kubiš? Nezájem. *Anthropoid* propadl. *Novinky.cz* [online]. Dostupné na WWW: <https://www.novinky.cz/kultura/416396-zebricek-gabcik-a-kubis-nezajem-anthropoid-propadl.html> [vyšlo 3.10. 2016; cit. 16.8. 2021].

¹⁵⁸ Hana Zejdová, Horákovou ztvární parťáčka Hankse! *Blesk*, 2016, č. 287, s. 20. Online verze článku je dostupná na WWW: <http://www.blesk.cz/clanek/436177/padla-prvni-klapka-filmu-o-milade-horakove-ztvarni-ji-partacka-hankse> [vyšlo 9.12. 2016; cit. 17.8. 2021].

3.3.10.1 *Nominace na Oscara*

Mirka Spáčilová stroze informovala na konci roku 2016 v tištěné MF DNES o nominaci *Anthropoidu* na Oscara – film zařadila do titulku článku. Stejně tak učinila i v online verzi deníku.¹⁵⁹

¹⁵⁹ Mirka Spáčilová, Za Oscary jde 336 titulů, a to včetně Anthropoidu. *MF DNES*, 2016, č. 300, s. 8. Online verze článku je dostupná na WWW: http://kultura.zpravy.idnes.cz/za-oscary-jde-336-celovecernich-titulu-a-to-vcetne-anthropoidu-p5v-/filmvideo.aspx?c=A161227_2294777_filmvideo_spm [vyšlo 29.12. 2016; cit. 17.8. 2021].

3.4 Shrnutí roku 2016

V roce 2016 byl *Anthropoid* medializován více než v roce předchozím, zejména kvůli jeho premiéře na mezinárodním festivalu v Karlových Varech. Největší mediální aktivita tak byla prokazatelně v červenci, kdy se festival uskutečnil. Za další významné události lze považovat předávání Českých lvů nebo uvedení traileru. V tomto roce se v českých médiích více projevoval Sean Ellis, jenž poskytl hned několik rozhovorů, tematicky se týkajících zejména obsazení a historické přesnosti, s tím spojené věrohodnosti prezentovaného snímku nebo jeho formálních prvků. Ještě před uplynutím první poloviny července zprávy o uvedení *Anthropoidu* v Karlových Varech utichly. Od srpna do začátku října se pozornost médií přesunula ke (kino)premiérám po světě i v České republice. Po konci ohlasů na zářijovou premiéru se až do oznámení nominací na Oscara nevyskytovaly takřka žádné výstupy, pro které by byl *Anthropoid* stěžejním tématem – zmínit lze akorát spojování *Anthropoidu* se vznikajícím filmem o JUDr. Miladě Horákové kvůli jejich společnému tématu tuzemské historie. V říjnu probíhala spíše reflexe postavení filmu v kinech než díla samotného, a v prosinci se objevila pouze jedna zpráva o jeho výběru na Oscara.

3.5 Rok 2017

3.5.1 Leden 2017

3.5.1.1 Nominace na ceny Český lev 2016

Zprávy o letošních nominacích na ceny Český lev 2016 byly dostupné již 18. ledna, a to zejména z veřejnoprávních zdrojů, které informaci zařadily i do televizního a rozhlasového vysílání a jejich předních zpravodajských relací, přičemž například Radiožurnál navštívil filmový publicista Jan Foll. Tato média také informovala o nejvíce nominacích pro film *Masaryk* (Julius Ševčík, ČR / SK, 2016), tedy čtrnácti, a za *Masarykem* se v počtu nominací umístil *Anthropoid*, který jich získal o dvě méně.¹⁶⁰ V reportáži na ČT 1 byla uvedena konkrétnější informace o jeho nominaci na nejlepší film a dále o jeho výhře ceny filmových fanoušků.¹⁶¹ Jana Benediktová sepsala méně formální článek pro CT24.cz na stejné téma,¹⁶² online verze zpravodajství pro Český rozhlas převzala sdělení od ČTK.¹⁶³

K veřejnoprávním zdrojům se ve stejný den, každý po jedné zprávě, připojily i zdroje soukromé, konkrétně iDNES.cz, Blesk.cz a Novinky.cz, tedy internetové typy médií. Kromě iDNES.cz se portály zaměřily již v titulcích na nominace herců, a nikoliv filmů – se stejnou strategií navázala webová verze MF DNES o den později, kdy vyšly články o nominacích i v tištěných periodikách.

¹⁶⁰ Jana Uttendorfská, Ondřej Bambas, Nominace na ceny Český lev. *ČRo Radiožurnál – Hlavní zprávy 12:00*. Přepis dostupný online v databázi Anopress [vysíláno 18.1. 2017; cit. 15.8. 2021]. Tomáš Pavlíček, Nominace na ceny Český lev. *ČRo Radiožurnál – Ozvěny dne 12:00*. Přepis dostupný online v databázi Anopress [vysíláno 18.1. 2017; cit. 15.8. 2021]. Kateřina Causidisová, Nejvíce nominací na Českého lva získal film Masaryk. *ČRo Radiožurnál – Hlavní zprávy 18:00*. Přepis dostupný online v databázi Anopress [vysíláno 18.1. 2017; cit. 15.8. 2021]. ČT 1, Nominace na ceny Český lev. *ČT 1 – Události*. Přepis dostupný online v databázi Anopress [vysíláno 18.1. 2017; cit. 15.8. 2021]. ČT 1, Nominace na ceny Český lev. *ČT 1 – Zprávy 12*. Přepis dostupný online v databázi Anopress [vysíláno 18.1. 2017; cit. 15.8. 2021].

¹⁶¹ Pavla Sedliská, Tomáš Drahoňovský, Nominace na ceny Český lev. *ČT 1 – Zprávy 12*. Přepis dostupný online v databázi Anopress [vysíláno 18.1. 2017; cit. 17.8. 2021].

¹⁶² Jana Benediktová, Český lev žere historii: Masaryka si vychutnal se 14, Anthropoid s 12 nominacemi. *CT24.cz* [online]. Dostupné na WWW: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/kultura/2016856-cesky-lev-zere-historii-masaryka-si-vychutnal-se-14-anthropoid-s-12-nominacemi> [vyšlo 18.1. 2017; cit. 15.8. 2021].

¹⁶³ ČTK: Nominacím na Českého lva vládnou Masaryk, Anthropoid a Učitelka. *Zpravy.rozhlas.cz* [online]. Dostupné na WWW: <http://www.rozhlas.cz/zprava/1689829> [vyšlo 18.1. 2016; cit. 15.8. 2021].

3.5.1.2 Ceny české filmové kritiky (28. ledna 2017)

Na konci ledna se konaly Ceny české filmové kritiky (dále jen CČFK), o kterých vyšlo dohromady pouze pět zpráv, přičemž dvě z nich byly totožného znění. Kromě MF DNES se jednalo pouze o veřejnoprávní zdroje – ČT 1 zpravila diváky v krátké reportáži o rozdílech mezi tímto předáváním a cenami Český lev, kdy bylo poukázáno na absenci *Anthropoidu* ve výběru CČFK, jelikož film není dostatečně český, čeští občané se nepodíleli na pro snímek zásadních profesích.¹⁶⁴

3.5.2 Únor 2017

3.5.2.1 Rozhovor s Václavem Neuzilem

Na začátku února vyšel rozhovor s Václavem Neuzilem na webových stránkách Novinky.cz. Tematicky se zabýval spíše jinými filmovými, seriálovými i divadelními produkcemi, ve kterých herec účinkuje, ale došlo i na *Anthropoid*. Dotazován byl ohledně jeho zkušenosti s velkým mezinárodním štábem. V odpovědi Nežil poskytl srovnání tohoto natáčení s českými produkcemi, kdy úroveň profesionality práce byla dle jeho názoru na stejné úrovni – nerovnost však vidí ve finančních prostředcích, od kterých se odráží péče o filmové herce; ta je tím pádem v zahraniční produkci kvalitnější. Dále dodal, že i když se primárně necítí jako vlastenec, účast na natáčení v něm tento pocit dokázala vyvolat. Mimo to chválil možnost zacházet se zbraněmi, což se mu v běžné české produkci taktéž nepoštěstí.¹⁶⁵

3.5.2.2 Nominace na ceny Český lev 2016 podruhé

Od poloviny února byly na CT24.cz po dnech oznamovány konkrétnější nominace na ceny Českého lva – *Anthropoid* byl nominován na cenu za nejlepší masky, kostýmy, scénografii, hudbu, střih, zvuk, kameru a scénář.¹⁶⁶

¹⁶⁴ ČT 1, Ceny české filmové kritiky. *ČT 1 – Události*. Přepis dostupný online v databázi Anopress [vysíláno 28.1. 2017; cit. 17.8. 2021].

¹⁶⁵ Dana Braunová, Václav Nežil: To, jak se chováte k druhým, se vám vrátí. *Novinky.cz* [online]. Dostupné na WWW: <https://www.novinky.cz/zena/styl/426762-vaclav-neuzil-to-jak-se-chovate-k-druhym-se-vam-vrati.html> [vyšlo 4.2. 2017; cit. 17.8. 2021].

¹⁶⁶ Souhrn nominací lze najít na: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/11428775963-cesky-lev-2016/21652216071/9381-prehled-nominaci> [náhled 18.8. 2021].

Jamie Dornan obdržel nominaci za nejlepší mužský herecký výkon ve vedlejší roli a Cillian Murphy za hlavní roli; Sean Ellis měl možnost vyhrát cenu za nejlepší režii.

3.5.3 Březen 2017

3.5.3.1 Český lev (4. března 2017)

Udílění cen Českého lva za rok 2016 se konalo 4. března následujícího roku a vyvolalo poměrně nevídané pozdvižení v české filmové obci, což média značně reflektovala. Lidé považovali za neférové zahrnutí filmu *Masaryk* do nominací, neboť si zatím prošel pouze festivalovou premiérou na německém festivalu Berlinale. O to větší rozruch vyvolal fakt, že film Julia Ševčíka vyhrál většinu kategorií a odnesl si celkem dvanáct cen.

3.6 Shrnutí části roku 2017

V novém roce se o *Anthropoidu* psalo převážně ve spojitosti s cenami Českého lva; bez nich by vyšlo minimum článků na téma filmu, přesněji pouze rozhovor s Václavem Neuzilem a odmítnutí zahrnout snímek do soutěže o CČFK. Je tak zřetelná výrazně sestupná tendence, při které má *Anthropoid* problém setrvat v mediálním prostoru.

4 Aplikace metody

Aplikace kvantitativní obsahové analýzy umožnila vyhledat předpokládaná *témata*, o kterých se v rámci mediální reflexe *Anthropoidu* hovořilo. Tato *témata* hodlám v následující kapitole dále rozebrat, určit jejich *atributy* nebo *podtémata* a kontextualizovat je. Kódy jsem určovala na základě dojmu o nejčastějších tématech, která byla v rámci vývoje článků mediálními aktéry zohledňována. Kvantitativní obsahová analýza mi pak pomohla tyto domněnky buďto potvrdit, anebo vyvrátit.

4.1 Herci

Mediální reflexe *Anthropoidu* zcela jistě skýtá velké množství ohlasů, souvisejících s hereckým obsazením a vyjádřeními režiséra. Zavedla jsem tudíž kódování na základě hereckých jmen a jména režiséra.

Tento představitel Jana Kubiše byl v rámci sledovaných mediálních výstupů o poznání častěji zmíněn než jeho herecký partner Cillian Murphy – viz **tabulku č. 3**, kde byly pro srovnání uvedeny i české herečky a režisér filmu.

Kód	Počet dokumentů s kódem	% zastoupení kódu v dokumentech	Počet kódů v textu	% zastoupení kódu v textech
Ellis	146	38,02	278	20,78
Dornan	198	51,56	443	33,11
Murphy	95	24,74	226	16,89
Geisler	116	30,21	260	19,43
Mihulová	82	21,35	131	9,79
DOKUMENTY s kódem	268	69,79		
DOKUMENTY bez kódů	116	30,21		
ANALYZOVANÉ DOKUMENTY	384	100,00		

Tabulka č. 3: Počet zmínek o jednotlivých předních herecích a režisérovi filmu. Legenda: dokument = každý jeden analyzovaný článek; text = veškerá textová složka dokumentů, kromě hypertextových odkazů.

5 Interpretace článků a výsledků analýzy

5.1 Obecné předpoklady k úspěchu

Film samotný i mediální ohlasy v rámci jeho *plurimediální sítě* oslovují velké celky potencionálního publika – neustálým apelováním na hereckou účast Jamieho Dornana se snaží nejenom vyloženě bulvární zdroje zapůsobit zejména na ženské konzumenty – na větší možný zájem u žen díky Dornanovi poukazuje i historik Zdeněk Špitálník (viz kapitolu 3.1.5). Pro některé diváky může být jeho obsazení naopak kontroverzní, či možná dokonce znesvěcující historickou událost, čehož se obával i sám režisér (viz kapitolu 3.3.5.4) – i tento fakt však může vyvolat zájem o zhlédnutí. Ač bych ve svých domněnkách nerada podléhala v tomto, i v případě ženského publika stereotypům, vojenská a historická tematika mohla determinovat zájem naopak mužského publika – s tímto postojem korelují některá vyjádření samotných herců – například Václava Neužila, jenž popisuje nadšení ze zacházení se zbraněmi (viz kapitolu 3.5.2.1). U filmu tak funguje synergie velmi silných aspektů, které mohly přilákat široké spektrum diváků.

5.2 Obraz herců

Jasným tématem plurimediální sítě *Anthropoidu* bylo herecké obsazení. Nejvýraznějším podtématem se stal jednoznačně Jamie Dornan, který zaplnil většinu mediálního prostoru. Velice časté spojování Jamieho Dornana s hitem *Padesát odstínů šedi* podle stejnojmenného bestselleru není velkým překvapením – film byl uveden v českých kinech 12. února 2015, tedy pouhý necelý měsíc před prvními informacemi o chystaném snímku. Vysokou návštěvnost a tržby snímku dokládají již zmiňovaná data od Unie filmových distributorů (viz kapitola 2.6.3).

Odkazování na *Padesát odstínů šedi* se prolíná plurimediální sítí *Anthropoidu* velice dlouhou dobu – jen v rámci období *preformace* trvá prakticky až do 29. června 2016, tedy 2 dny před premiérou snímku v Karlových Varech. V ohlasech na samotný film pak toto téma zůstává ještě déle. Ani na tiskové konferenci druhý den po premiéře snímku toto téma neutichlo, a Dornanovi bylo položeno pár otázek, vyloženě se týkajících přípravy dalšího dílu ze série *Padesát odstínů*.¹⁶⁷

Zmínky o již výše představeném dramatu *The Siege of Jadotville* (viz kapitolu 3.1.3) s Dornanem v hlavní roli byly utlumeny nejspíše z důvodu menší dostupnosti, nové streamovací platformy a menší atraktivity tématu pro českého diváka – film o irské armádě, která zasahovala v 60. letech v Kongu, byl na český trh nově vstoupivším Netflixem navíc uveden o měsíc později než *Anthropoid*.¹⁶⁸ Z hlediska *kolektivní paměti* jde však o velice podobný pokus přivést znovu do lidského povědomí možná v některých očích nedoceněnou událost z blízké minulosti a o snahu její celosvětové popularizace s pomocí herecké hvězdy.

Články na téma Jamieho Dornana nesly jasné charakteristiky (zpravidla sexuální) objektifikace herce, sázení na přechodí erotickou, a tudíž atraktivní, nebo naopak kontroverzní roli. Vyjádření k jeho hereckému výkonu v *Anthropoidu* byla dvojznačná, některé redaktory pozitivně překvapil, jiní naopak poukazovali na jeho hereckou monotónnost a preferovali počínání Cilliana Murphyho.

¹⁶⁷ KVIFF, Press Conference – *Anthropoid*. *Youtube.com*. Dostupné online na WWW: https://www.youtube.com/watch?v=74EIoAIROuc&ab_channel=KVIFF [zveřejněno 2.7. 2016; cit. 1.8. 2021].

¹⁶⁸ Hugh Linehan: *Jadotville premiere a fitting finale to long campaign for recognition*. *The Irish Times* [online]. Dostupné na WWW: <https://www.irishtimes.com/culture/film/jadotville-premiere-a-fitting-finale-to-long-campaign-for-recognition-1.2797438> [vyšlo 20.9. 2016; cit. 2.8. 2021].

Dalším *podtématem* hereckého *tématu* by očekávatelně mohl být právě představitel druhého z úhlavních parašutistů. K tomuto předpokladu by mohly vést i jeho viditelnější role než ty Jamieho Dornana a zároveň delší profesní dráha. Jak bylo řečeno v kapitole 2.6.3, mimo oblíbených Nolanových počinů představuje Murphy hlavní roli v britském seriálu *Gangy z Birminghamu*. Právě v roce 2015, tedy v čase, kdy byla oznámena plánovaná produkce *Anthropoidu*, nebyla nová série zveřejněna – poslední byla představena roku 2014 – a tak mohla míra povědomí o tomto seriálu klesnout. V této práci analyzovaná média tento seriál v kontextu Murphyho tvorby nezmiňují vůbec.¹⁶⁹ Na údajích z **tabulky č. 3** je ale patrné, že žádný z těchto aspektů nezajistil v médiích důkladnější zmapování Murphyho tvorby.

Tento herec se nezúčastnil ani jedné z tiskových konferencí představujících plánovaný projekt, nebo doplňujících jeho aktuální uvedení na festivalu v Karlových Varech. Dorazil ale na pražskou premiéru, kde naopak chyběl Dornan. Jak může být patrné z **tabulky č. 1**, zářijová událost v Praze získala oproti celosvětové premiéře v Karlových Varech jen zlomek mediálních ohlasů, což by nebylo vzhledem ke značné tendenci zaměření se na herce tolik překvapivé, ale více zpráv se soustředilo i okolo tiskové konference, konané rok před samotnou premiérou filmu.

Vzhledem k nedávné české premiéře *Padesáti odstínů šedi* před oznámením *Anthropoidu* a vzájemně hustě propleteným *plurimediálním sítím* těchto filmů lze tvrdit, že pro početnou skupinu českých občanů nebyl problém jednoho z hlavních hrdinů plánovaného snímku lehce identifikovat. Stejně tak mohla menší, ale jistě stále nezanedbatelná frakce lidí rozpoznat Cilliana Murphyho, neboli Thomase Shelbyho z taktéž do historie situovaného díla – pokud tedy přípravu filmu a hercovu účast i přes mnohem menší mediální pokrytí jeho osoby fanoušci vůbec zaznamenali. Obsazení Murphyho nemuselo pro novináře působit tak atraktivně také právě kvůli tomuto seriálu, jelikož herec díky němu více „pasuje“ do role z minulých dob – zatímco u Dornana, který je skrze svou poslední roli v titulcích nejednou nadneseně označován například za sadistu, mohla informace o jeho obsazení vyvolat mnohem větší, ať už pozitivní, nebo negativní rozruch ve společnosti. Tato skutečnost možná upoutala pozornost, jež mohla vést k přemostění diváků od erotického hitu k válečnému dramatu, tedy tematicky silně odlišných děl.

¹⁶⁹ Pro zajímavost: při hledání anglické i české verze názvu seriálu byly do data karlovarské premiéry filmu ve všech dostupných zdrojích v databázi nalezeny jen pouhé 4 články, a to všechny v Hospodářských novinách a jejich online verzích.

Popsané aspekty odstrčily Cilliana Murphyho v kontextu *plurimediální sítě Anthropoidu* do pozadí jak během mediální reflexe příprav filmu, tak i v kontextu jeho uvedení. Jamie Dornan byl tak nejpodstatnější tváří preformace snímku, čemuž navíc napomohla i početná výrazná prohlášení, která učinil během tiskových konferencí.

5.3 Politické figury

Zainteresanost a přítomnost českých politiků ať už na natáčení, nebo na světové premiéře dodává snímku jistě punc důležitosti. Film tak nabývá dalších, na první pohled možná nepatrných, sociopolitických a ekonomických rozměrů a je tak ze strany režiséra snahou o větší internacionalizaci události spojené s propagací České republiky, čemuž čeští producenti i politici přitakávají – z pohledu ministra obrany se přidává možnost většího povědomí o české armádě.

5.4 Autenticita, důležitost historického tématu a natáčení v Praze

Během propagace snímku ze strany tvůrců byl patrný neustálý apel na důležitost historické události jako takové, ale taktéž samotného filmového projektu. Za podstatný jej považoval producent David Ondříček i herci a pochopitelně zejména sám režisér. Z vyjádření Ondříčka bylo patrné částečné zainteresování z důvodu osobní vzpomínky na jeho dětství. Seana Ellise, zdá se, zaujal hlavně hrdinský narativ. Obdiv k historickému činu byl mnohokrát vyjádřen jím i jeho spolupracovníky z několika vrstev tvůrčího týmu. Vyjádření uměleckého ředitele KVIFF Karla Ocha zase dokládá, že film přinášel festivalu kýženou exkluzivitu, z čehož se dá vyvodit jeho praktický pohled na snímek více jako na komoditu než poctu parašutistům, ale osobní názor Ocha je samozřejmě těžké posoudit.

Činění tvůrců a mediálních partnerů v ohledu propagace dále sázelo na zdůraznění důkladného bádání a dlouholetého věnování se tématu režisérem. Tvůrce tuto informaci zmínil několikrát, počínaje první tiskovou konferencí a vyjádřeními po premiéře v České republice konče. I přes tuto skutečnost se v jednom z rozhovorů projevilo, že režisér si není zcela vědom veškerých kontextů českých dějin.

České hlavní město bylo označováno za výhodnou lokalitu pro natáčení z různých aspektů, viz kapitolu 3.3.2.3. Převládala chvála autentičnosti města.

Se stylistickým záměrem tvůrce a velice častým opakováním výroků, týkajících se důkladné historické rešerše, natáčení v pražských exteriérech a propracovaných kulis kostela sv. Cyrila a Metoděje koreluje apel Erll na debaty ohledně autenticity *vzpomínkových filmů*, které v mediální reflexi *Anthropoidu* zastupují nemalé místo.

Vhodné je v tomto kontextu zmínit také několik důležitých momentů mediální reflexe, kdy byly informace o snímku prezentovány ve velmi úzké spojitosti spolu s reálnými událostmi či postavami. Jako nejvýraznější příklad může sloužit reportáž v tištěném Blesku (viz kapitolu 3.3.2.3, kdy jsou herci označováni za „dokonalé kopie“ a jejich vzhled graficky poupraven k větší podobnosti s archivními fotografiemi odbojářů. K dalším takovým výraznějším, přímým spojením historické skutečnosti a filmu docházelo zejména o výročích, například ke smrti parašutistů v reportáži na ČT 1 (viz kapitolu 3.3.5.2), nebo ku příležitosti vzniku památníku národního útlaku a odboje (viz kapitolu 3.3.6.4). Historické téma se objevilo v nespočtu dalších zpráv, které vztahují důležitost a samotnou existenci filmu k poctě parašutistům a jejich činům. Takovéto situace podporují věrohodnost výpovědí, které snímek divákovi předává, neboť

konzumentův obraz o díle je vytvářen souběžně s přijímáním historických faktů, což může vést ke splývání představ o reálných událostech a těch, které nám podsouvá filmová diegeze.

5.5 Autorství Mirky Spáčilové

Několik redaktorských jmen se v analyzovaném mediálním prostoru vícekrát opakovalo, ale nejvíce článků vyprodukovala Mirka Spáčilová, která projekt sledovala konzistentně od jeho ohlášení. Její působení jsem se rozhodla vzhledem k jejímu pravděpodobně vysokému renomé u laické veřejnosti zařadit jako jedno z *témat*, které lze v do Česka situované *plurimediální síti* filmu *Anthropoid* vyzdvihnout. Stěžejní pozice redaktorky v iDNES.cz by mohla být doložena výrazným odkazem na „Recenze Mirky Spáčilové“¹⁷⁰ na úvodní stránce kulturní sekce portálu, doplněné o její fotografii – bohužel můžeme jen těžko zjistit, zda tomu tak bylo i ve zkoumaných letech.

Atributem, kterého si v rámci vyjádření Spáčilové nejde nepovšimnout, je její prezentace zahraniční produkce filmu jakožto handicapu. Tato tendence není v korpusu zkoumaných mediálních výstupů natolik silná, jako právě u textů Spáčilové, i když náznaky, zahrnující například nejistotu z přijetí anglicky hovořících českých herců, nebo naopak nezvyklých a nacvičených českých přízvuků zahraničních herců se občas vyskytovaly. Spáčilová si taktéž v průběhu její reflexe filmu de facto odporovala, jelikož v komentáři z KDY představila možné výtky k zahraniční produkci, které posléze vyvrátila. Odkazovala přitom na ekonomickou výhodnost projektu pro Českou republiku a celkové sdělení tak znělo spíše pozitivně, viz kapitolu 3.1.5. V pozdějších prohlášeních se ale uchýlila k více nacionálně-obranářskému postoji, kdy naopak předsouvala dle jejího názoru kvalitnější česká díla na téma výsadkářů, viz kapitolu 3.2.18.4.

¹⁷⁰ Úvodní stránka kulturní sekce portálu iDNES.cz. Dostupné online na WWW: <https://www.idnes.cz/kultura> [cit. 3.8. 2021].

6 Exkurz

6.1 Divácké ohlasy – studie Jaroslava Pinkase

Důkladnou analýzou fanouškovských ohlasů mnou vybraného filmu se již dříve zabýval Mgr. Jaroslav Pinkas Ph.D. – přesněji zkoumal komentáře na portálech ČSFD.cz a IMDb.com, přičemž usiloval o porovnání vyjádření tuzemské a zahraniční fanouškovské komunity.¹⁷¹ I přes přínosnou kategorizaci témat, jež Pinkas vytvořil a které se v rámci hodnocení objevují, je však nutné brát v potaz, že prvky, zkoumané na IMDb.com, nemusí zcela odpovídat realitě a rigidnímu rozdělení na tuzemsko a zahraničí, jelikož nemálo uživatelů anglicky vedené databáze s velkou pravděpodobností pochází z České republiky. Tito uživatelé mohou zaměřit při hodnocení svou pozornost na české filmy, nebo filmy o české, potažmo československé historii z důvodu například uvedení faktů na pravou míru, vyzdvižení české produkce, nebo naopak jejího degradování.

Podobnými limity je omezena i tato bakalářská práce, jelikož jsem si vědoma, že dnešní doba je extrémně globalizovaná zejména v prostředí internetu, který vykazoval nejvíce zveřejněných zpráv týkajících se *Anthropoidu*, a tak by bylo bláhové si myslet, že každý jeden český konzument bude nutně sledovat jen mediální ohlasy vyprodukované v České republice. Zaměření na český prostor mi však pomohlo média vhodně omezit, a stejný postup, tedy zohledňování v jejím případě pouze německých zdrojů, navíc používá i již zmiňovaná Seegers.

S jeho prací by se ale daly porovnat mediální výstupy analyzované v této práci, čímž by se dalo alespoň přibližně zjistit, jestli měla činnost médií nějaký účinek.

¹⁷¹ Jaroslav Pinkas, Atentát na Heydricha ve filmu *Anthropoid*. Globální a lokální recepce minulosti. *Historie – otázky – problémy* 10, 2018, č. 1, s. 153-173. Dostupný na WWW: <http://hdl.handle.net/20.500.11956/104521> [cit. 17.8. 2021].

6.2 Smrtihlav

V květnu roku 2017, tedy necelý rok po *Anthropoidu*, byl poměrně netradičně uveden film od jiného režiséra na totožné téma. Počin *Smrtihlav* francouzského režiséra Cédrica Jimeneze, v české distribuci nesoucí název *Smrtihlav*, byl přiznaně inspirován spíše než skutečnou událostí knihou známého autora Laurenta Bineta, nesoucí název *HHhH* – toto pojmenování měl původně nést i film. Binet ve své publikaci mnohokrát záměrně fabuluje a čtenáře o tom zpravuje. Tato pružnost v zacházení s historickými fakty se projevuje i ve filmu, ale nenáleží nám hodnotit, nakolik to bylo záměrně, tedy podle vzoru předlohy, či nikoliv. Limitovaná historická přesnost filmu byla ale až příliš patrná, a aspekt nevěrohodnosti byl hojně diskutován, což snímku zřejmě notně uškodilo. Film vyvolal mnohem menší mediální odezvu před i po snímkem, a v návštěvnosti nedosáhl ani na 50. místo nejnavštěvovanějších filmů roku 2017.¹⁷² Pro lepší představu nutno dodat, že *Anthropoid* se v roce 2016 umístil na 28. příčce.¹⁷³

Z důvodu rozsahu práce a většího zaměření na samotný film *Anthropoid*, tedy především na nejdůležitější roky 2015 a 2016, jsem se k mediálním výstupům s tématem snímku *Smrtihlav* již bohužel nedostala. Jsem si vědomá tohoto úskalí, ale domnívám se, že i přes velmi pravděpodobnou menší mediální odezvu by pojednání o *Smrtihlavovi* mohlo vydat na další, podobně zaměřenou práci, která by byla taktéž podnětným příspěvkem k tématu *kolektivní paměti*, jelikož v přijetí *Smrtihlava* se teprve o rok dříve uvedený *Anthropoid* dozajista silně promítl.

Pokud bychom si jen představili mediální reflexi filmu *Smrtihlav*, jistě by byl hned na první pohled patrný velký rozdíl – jak je z této bakalářské práce patrné, u staršího díla se média výrazně zaměřovala na herecké hvězdy, respektive hvězdu, zatímco u mladšího snímku tento aspekt chybí a troufám si tvrdit, že Jack Reynor a Jack O'Connell (Jan Kubiš a Jozef Gabčík ve *Smrtihlavovi*) byli tehdy s vysokou pravděpodobností pro většinu české společnosti méně atraktivními osobnostmi, nebo dokonce naprosto neznámými herci.

¹⁷² Zrovna 50. místo zmiňuji kvůli dostupnému žebříčku sestaveného Unii filmových distributorů, ve kterém je zahrnuto 50 nejnavštěvovanějších a nejvýdělečnějších filmů. Pro kompletní žebříček viz Unie filmových distributorů: *TOP 50 filmů roku 2017*. Dostupné online na WWW: <https://www.ufd.cz/files/article/1075/top502017.xls> [zveřejněno 22.1. 2018; cit. 15.8. 2021]. Pro alespoň přibližnou představu o tržbách a návštěvnosti *Smrtihlava* viz Kinomaniak: *Smrtihlav – Tržby a návštěvnost*. Dostupné online na WWW: <https://kinomaniak.cz/film/smrtihlav-2017> [náhled 15.8. 2021]. Poznámka: například v případě údajů o filmu *Anthropoid* však data na tomto webovém portálu nebyla zcela aktuální, a tudíž byla nepřesná.

¹⁷³ Unie filmových distributorů: *TOP 50 filmů roku 2016*. Dostupné online na WWW: https://www.ufd.cz/files/article/980/top502016_0.xls [zveřejněno 19.1. 2016; cit. 15.8. 2021].

Porovnání by tak možná mohlo být o to zajímavější, mimo jiné i z důvodu podobné podpory snímku českým Ministerstvem obrany, jaké se dostalo *Anthropoidu*, a neméně významného data premiéry – 27. května, den útoku na Reinharda Heydricha.

Závěr

Je Anthropoid vzpomínkovým filmem? Jak hustou má plurimediální síť?

Na výše uvedených informacích, vyextrahovaných z mediálního obrazu *Anthropoidu* lze vidět, že film byl považován nejen samotným režisérem, ale i mnoha dalšími, ať už na autora přímo napojenými, či nenapojenými osobnostmi českého filmového průmyslu, ale i politické scény, za velice důležitý. Zdá se, že režisér Sean Ellis se snažil k tématu přistupovat svědomitě, ale z některých článků je patrný jeho pocit skoro až předurčenosti pro toto téma, přičemž v některých vyjádřeních přiznává, že „Češi by tento film natočit nemohli, nebo alespoň ne takto.“ Ze slov tvůrce vyplývá, že tento faktor je dán navyknutím Čechů na tuto událost – tedy, že Čechům událost nepřijde tolik výjimečná, jako může připadat někomu ze zahraničí. V rámci rozhovoru též zazní, že z hereckých zahraničních hvězd *Anthropoidu* o historické události kromě režiséra neměl nikdo tušení. Dalším důvodem proč by český film nebyl dostatečným uznáním tohoto činu vidí Ellis v jisté uzavřenosti českého trhu – „vznikla by další česká verze události, natočena v českém jazyce, uzavřená v českém prostředí.“

I přes dvojí uvedení, neobvyklou taktiku premiéry v českých kinech a silnou plurimediální síť během 50. i 51. ročníku festivalu v Karlových Varech byla míra medializace samotného slavnostního uvedení v Praze výrazně menší. V některých měsících měl film problém vůbec se v českém mediálním prostoru s ohledem na výběr konkrétních zdrojů udržet.

Bibliografie

ASSMANN, Aleida, *Geschichte in Gedächtnis*. München: C. H. Beck 2007.

ASSMANN, Aleida, *Prostory vzpomínání. Podoby a proměny kulturní paměti*. Praha: Nakladatelství Karolinum 2018. (Přeloženo z 5. německého vydání ASSMAN, Aleida, *Erinnerungsräume. Formen und Wandlungen des kulturellen Gedächtnisses*. München: C. H. Beck 2010.)

ERLL, Astrid, *Memory in Culture*, London: Palgrave Macmillan 2011.

ERLL, Astrid – RIGNEY, Ann, *Mediation, Remediation, and Cultural Memory*. Berlin: de Gruyter 2009.

ERLL, Astrid – WODIANKA, Stephanie, *Film und kulturelle Erinnerung. Plurimediale Konstellationen*. Berlin: de Gruyter 2008.

FAIRCLOUGH, Norman, *Critical Discourse Analysis: the critical study of language*. New York: 1995, Longman Publishing.

HALBWACHS, Maurice, *Kolektivní paměť*. Praha: Sociologické nakladatelství 2009. (Přeloženo z 3. kritického vydání, HALBWACHS, Maurice, *La mémoire collective*. Paris: Albin Michel 1997.)

INNIS, Harold A., *Empire and Communications*, Oxford: Clarendon Press 1968.

KRATOCHVIL, Alexander (ed.), *Paměť pohledem humanitních věd*. AV ČR / Akropolis 2015.

McCOMBS, Maxwell E., *Agenda setting: nastolování agendy, masová média a veřejné mínění*. Praha: Portál 2009. (Přeloženo z 1. vydání MCCOMBS, Maxwell E., *Setting the Agenda. The Mass Media and Public Opinion*. Cambridge: Polity Press 2004.)

ŘEHOŘOVÁ, Irena, *Kulturní paměť a film*. Praha: Sociologické nakladatelství 2018.

ŠUBRT, Jiří, Paměť jako sociologický problém. *AUC PHILOSOPHICA ET HISTORICA*, č. 2, 1994.

ŠUBRT, Jiří – PFEIFEROVÁ, Štěpánka, Kolektivní paměť jako předmět historicko-sociologického bádání. *Historická sociologie* 2, č. 1, 2010, s. 11-13.

TRAMPOTA, Tomáš – VOJTĚCHOVSKÁ, Martina, *Metody výzkumu médií*. Praha: Portál, 2010.

Elektronické zdroje

ABC ČR: *Periodický tisk – ověřená data*. Dostupné online na WWW: <https://www.abccr.cz/overovana-data/periodicky-tisk/> [nedat.; cit. 31.7.2021].

Anopress, databáze mediálních výstupů. Dostupné na WWW: <https://www.anopress.cz/> [náhled 1.7. 2021].

ANTAKI, Charles – BILLIG, Michael – EDWARDS, Derek – POTTER, Jonathan: *Discourse Analysis Means Doing Analysis: A Critique Of Six Analytic Shortcomings*. Department of Social Sciences, Loughborough University. Dostupný na WWW: <https://extra.shu.ac.uk/daol/articles/v1/n1/a1/antaki2002002-paper.html#> [vyšlo nedat.; cit. 14.8. 2021].

BENEDEK, Kata: Člověk v obraze, čase a prostoru. *Artalk*, článek dostupný pouze v on-line verzi. Dostupný na WWW: <https://artalk.cz/2020/11/25/clovek-a-patos-v-case-prostoru-a-obraze/> [vyšlo 25. 11. 2020; cit. 21. 5. 2021].

Česká televize: *Sledovanost a data o vysílání*. Dostupné na WWW: <https://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/sledovanost-a-data-o-vysilani/grafy-divackeho-ohlasu-kolace/> [cit. 8.8. 2021].

ČSFD.cz: *Profil tvůrce – Cillian Murphy*. Dostupné na WWW: www.csfd.cz/tvurce/4833-cillian-murphy/prehled/ [náhled 30. 7. 2021].

ČSFD.cz: *Profil tvůrce – Jamie Dornan*. Dostupné na WWW: <https://www.csfd.cz/tvurce/73373-jamie-dornan/prehled/> [náhled 15.8. 2021].

ČSFD.cz: *Žebříčky – Nejlepší seriály*. Dostupné na WWW: <https://www.csfd.cz/zebricky/serialy/nejlepsi/#highlight-330877> [náhled 2.8. 2021].

ČSFD.cz: *Žebříčky – nejoblíbenější seriály*. Dostupné na WWW: <https://www.csfd.cz/zebricky/serialy/nejoblibenejsi/?showMore=1#highlight-330877> [náhled 2.8. 2021].

ČT24, *Atentát na Heydricha a jeho pohřeb. Jak se (ne)žilo za protektorátu*. Dostupné na WWW: <https://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10116288585-archiv-ct24/219411058210011/obsah/682187-atentat-na-heydricha-a-jeho-pohreb-1942> [vysíláno 17.3. 2019; náhled 14.8. 2021].

Gemius Rating, nástroj na sledování návštěvnosti webových domén. Dostupné na WWW: <https://rating.gemius.com/cz/tree/2> [náhled 10.8. 2021].

iDNES.cz: *Úvodní stránka kulturní sekce*. Dostupné na WWW: <https://www.idnes.cz/kultura> [náhled 3.8. 2021].

Kinomaniak.cz: *Smrtihlav – Tržby a návštěvnost*. Dostupné na WWW: <https://kinomaniak.cz/filmy/smrtihlav-2017> [náhled 15.8. 2021].

KVIFF: Press Conference – Anthropoid. *Youtube.com - KVIFF*. Dostupné na WWW: https://www.youtube.com/watch?v=74EIoAIROuc&ab_channel=KVIFF [zveřejněno 2.7. 2016; cit. 14.8. 2021].

KVIFF: Press Conference – Anthropoid. *Youtube.com - KVIFF*. Dostupné na WWW: https://www.youtube.com/watch?v=kjXJh0sB-R8&t=3s&ab_channel=KVIFF [zveřejněno 9.7. 2015; cit. 13.8. 2021].

LINEHAN, Hugh: Jadotville premiere a fitting finale to long campaign for recognition. *The Irish Times* [online]. Dostupné na WWW: <https://www.irishtimes.com/culture/film/jadotville-premiere-a-fitting-finale-to-long-campaign-for-recognition-1.2797438> [vyšlo 20.9. 2016; cit. 2.8. 2021].

PINKAS, Jaroslav: Atentát na Heydricha ve filmu Anthropoid. Globální a lokální recepce minulosti. *Historie – otázky – problémy 10*, 2018, č. 1, s. 153-173. Dostupný na WWW: <http://hdl.handle.net/20.500.11956/104521> [náhled 15.8. 2021].

Lucky Man Films: Spot k filmu Anthropoid. *Youtube.com – tvarmycz*. Dostupné online na WWW: https://www.youtube.com/watch?v=b4dveCE3u-w&ab_channel=tvarmycz [zveřejněno 11.10. 2016; cit. 1.8. 2021].

STEM/MARK – MEDIAN: *Mediaprojekt*. Dostupné na WWW: https://www.median.eu/cs/?page_id=37 [náhled 14.8. 2021].

STEM/MARK – MEDIAN: *Radioprojekt*. Dostupné na WWW: https://www.median.eu/cs/?page_id=37 [náhled 14.8. 2021].

Unie filmových distributorů: *TOP 50 filmů za rok 2015*. Dostupné online na WWW: <https://www.ufd.cz/files/article/864/top502015.xls> [zveřejněno 19.1. 2016; cit. 30. 7. 2021].

Unie filmových distributorů: *TOP 50 filmů roku 2016*. Dostupné online na WWW: https://www.ufd.cz/files/article/980/top502016_0.xls [zveřejněno 19.1. 2016; cit. 15.8. 2021].

Unie filmových distributorů: *TOP 50 filmů roku 2017*. Dostupné online na WWW: <https://www.ufd.cz/files/article/1075/top502017.xls> [zveřejněno 22.1. 2018; cit. 15.8. 2021].

Warburg Institute, *Online Bilderatlas Mnemosyne*. Dostupné na WWW: <https://warburg.sas.ac.uk/library-collections/warburg-institute-archive/online-bilderatlas-mnemosyne/mnemosyne-atlas-october> [náhled 1.7. 2021].

Bibliografie zkoumaných článků

BAJTLER, Martin: Skok z mostu má pomoci knihám. *MF DNES* 56, s. 14.

BENEDIKTOVÁ, Jana: Filmový Anthropoid je jako z učebnice. Bez emocí. *CT24.cz* [online]. Dostupné na WWW: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/kultura/1835654-recenze-filmovy-anthropoid-je-jako-z-ucebnice-bez-emoci> [vyšlo 3.7. 2016; cit. 13.8. 2021].

BENEDIKTOVÁ, Jana: Operace Anthropoid se vrátila do Británie. *CT24.cz* [online]. Dostupné na WWW: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/kultura/1893545-operace-anthropoid-se-vratila-do-britanie> [vyšlo 1.9. 2016; cit. 15.8. 2021].

BENEDIKTOVÁ, Jana: Recenze: Operace Anthropoid v lehce hollywoodském aranžmá. *CT24.cz* [online]. Dostupné na WWW: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/kultura/1921088-recenze-operace-anthropoid-v-lehce-hollywoodskem-aranzma> [vyšlo 28.9. 2016; cit. 16.8. 2021].

BENEDIKTOVÁ, Jana: Český lev žere historii: Masaryka si vychutnal se 14, Anthropoid s 12 nominacemi. *CT24.cz* [online]. Dostupné na WWW: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/kultura/2016856-cesky-lev-zere-historii-masaryka-si-vychutnal-se-14-anthropoid-s-12-nominacemi> [vyšlo 18.1. 2017; cit. 15.8. 2021].

Blesk.cz: Aňa Geislerová si žije na vysoké noze. Neuvěříte, v čem si vozí své hezké pozadí! *Blesk.cz* [online]. Dostupné na WWW: <http://www.blesk.cz/clanek/400098/ana-geislerova-si-zije-na-vysoke-noze-neuverite-v-cem-si-vozi-sve-hezke-pozadi> [vyšlo 10.6. 2016; cit. 12.8. 2021].

Blesk.cz: Zákulisí večírku festivalu ve Varech: Co se dělo tam, kam se fanoušci nedostali? *Blesk.cz* [online]. Dostupné na WWW: <http://www.blesk.cz/clanek/404935/zakulisi-vecirku-festivalu-ve-varech-co-se-delo-tam-kam-se-fanousci-nedostali> [vyšlo 3.7. 2016; cit. 13.8. 2021].

Blesk.cz: Václav Neuzil o natáčení filmu Anthropoid: Britové věděli o atentátu více než já, styděl jsem se. *Blesk.cz* [online]. Dostupné na WWW: <http://www.blesk.cz/clanek/405135/vaclav-neuzil-o-nataceni-filmu-anthropoid-britove-vedeli-o-atentatu-vic-nez-ja-stydel-jsem-se> [vyšlo 4.7. 2016; cit. 13.8. 2021].

Blesk.cz: Hvězda filmu Anthropoid Geislerová: Jako děti jsme stříleli nácky! Natáčení jsem si užila. *Blesk.cz* [online]. Dostupné na WWW: <http://www.blesk.cz/clanek/405344/hvezda>

[filmu-anthropoid-geislerova-jako-deti-jsme-strileli-nacky-nataceni-jsem-si-uzila](#) [vyšlo 5.7. 2016; cit. 13.8. 2021].

Blesk.cz: Geislerová se v Americe odvážala: Na červeném koberci ukázala ňadro! *Blesk.cz* [online]. Dostupné na WWW: <http://www.blesk.cz/clanek/411127/geislerova-se-v-americe-odvazala-na-cervenem-koberci-ukazala-nadro> [vyšlo 5.8. 2016; cit. 14.8. 2021].

Blesk.cz: Úchvatná Praha a žádný patos z Hollywoodu. Britové chválí Anthropoid. *Blesk.cz* [online]. Dostupné na WWW: <http://www.blesk.cz/clanek/417419/uchvatna-praha-a-zadny-patos-z-hollywoodu-britove-chvali-anthropoid> [vyšlo 9.9. 2016; cit. 15.8. 2021].

CT24.cz: Česká státnost dostane k svátku Anthropoid. *CT24.cz* [online]. Dostupné na WWW: <https://ct24.ceskatelevize.cz/kultura/1887689-ceska-statnost-dostane-k-svatku-anthropoid> [vyšlo 26.8. 2016; cit. 2.8. 2021].

ČÍŽKOVÁ, Františka: Zahájení filmového festivalu očima Františky: Panoptikum, které se počítá. *Blesk.cz* [online]. Dostupné na WWW: <https://www.blesk.cz/clanek/celebrity-komentare-frantisky/404852/zahajeni-filmoveho-festivalu-ocima-frantisky-panoptikum-ktere-se-pocita.html> [vyšlo 2.7. 2016; cit. 13.8. 2021].

ČTK: Nominacím na Českého lva vládnou Masaryk, Anthropoid a Učitelka. *Zpravy.rozhlas.cz* [online]. Dostupné na WWW: <http://www.rozhlas.cz/zprava/1689829> [vyšlo 18.1. 2016; cit. 15.8. 2021].

ČTK: Diváci budou, věří tvůrci karlovarského festivalu. Letos se prodalo přes 135 tisíc lístků. *Zpravy.rozhlas.cz* [online]. Dostupné na WWW: <http://www.rozhlas.cz/zprava/1631417> [vyšlo 10.7. 2016; cit. 14.8. 2021].

DVOŘÁK, Stanislav: Točí se Anthropoid, příběh atentátu na Heydricha. *Novinky.cz* [online]. Dostupné na WWW: <https://www.novinky.cz/kultura/clanek/toci-se-anthropoid-pribeh-atentatu-na-heydricha-315193> [vyšlo 23.7. 2015; cit. 2.8. 2021].

DVOŘÁK, Stanislav: Willem Dafoe převzal Křišťálový globus. Festival začal. *Novinky.cz* [online]. Dostupné na WWW: <https://www.novinky.cz/mff-kv-2016/clanek/willem-dafoe-prevzal-kristalovy-globus-festival-zacal-40000950> [vyšlo 1.7. 2016; cit. 2.8. 2021].

DVOŘÁK, Stanislav: ŽEBŘÍČEK: Gabčík a Kubiš? Nezájem. Anthropoid propadl. *Novinky.cz* [online]. Dostupné na WWW: <https://www.novinky.cz/kultura/416396-zebricek-gabcik-a-kubis-nezajem-anthropoid-propadl.html> [vyšlo 3.10. 2016; cit. 16.8. 2021].

HAVEL, Prokop: Film Anthropoid ukazuje kus české historie. Jamie Dornan přitáhne fanyšky ve světě, miní historik. *ČRo Radiožurnál - Host Lucie Výborné*. Dostupné online na WWW: <https://radiozurnal.rozhlas.cz/film-anthropoid-ukazuje-kus-ceske-historie-jamie-dornan-pritahne-fanyšky-ve-6209295> [vysíláno 16.8. 2015; cit. 4.8. 2021].

HELLER, Jakub: Louis Vuitton si chce půjčit Karlův most. Kdysi neuspěl, teď mu fandí Babiš. *iDNES.cz*. Dostupné na WWW: http://praha.idnes.cz/louis-vuitton-na-karlove-moste-dms-/praha-zpravy.aspx?c=A160210_2224735_praha-zpravy_nub [vyšlo 11.02.2016; cit. 15.8. 2021].

HLOUŠKOVÁ, Lenka – SIEGLOVÁ, Lucie: Dornan ve Varech: Na místě Kubiše bych udělal pravděpodobně to samé. *Novinky.cz* [online]. Dostupné na WWW: <http://www.novinky.cz/kultura/374619-dornan-ve-varech-na-miste-kubise-bych-udelal-pravdepodobne-to-same.html> [vyšlo 09.07. 2015; cit. 13.8. 2021].

HLOUŠKOVÁ, Lenka: Trailer filmu Anthropoid: válka není hra, válka není romantická. *Novinky.cz* [online]. Dostupné na WWW: <https://www.novinky.cz/kultura/mff-kv-2016/406792-trailer-filmu-anthropoid-valka-neni-hra-valka-neni-romanticka.html> [vyšlo 17.6. 2016; cit. 12.8. 2021].

HLOUŠKOVÁ, Lenka: Anthropoid: Co vše dokáže člověk obětovat při obraně vlasti? *Novinky.cz* [online]. Dostupné na WWW: <https://www.novinky.cz/mff-kv-2016/letem-filmem/408246-anthropoid-co-vse-dokaze-clovek-obetovat-pri-obrane-vlasti.html> [vyšlo 1.7. 2016; cit. 13.8. 2021].

HLOUŠKOVÁ, Lenka: Divácká cena Práva: do čela se probojovala Passerova klasika Intimní osvětlení. *Novinky.cz* [online]. Dostupné na WWW: <https://www.novinky.cz/mff-kv-2016/408337-divacka-cena-prava-do-cela-se-probojovala-passerova-klasika-intimni-osvetleni.html> [vyšlo 3.7. 2016; cit. 13.8. 2021].

HLOUŠKOVÁ, Lenka: OHLÉDNUTÍ MFF KV: Vary vyráží do světa aneb co uvidíte v kině a v televizi. *Novinky.cz* [online]. Dostupné na WWW: <https://www.novinky.cz/mff-kv-2016/muze-se-hodit/408737-ohlednuti-mff-kv-vary-vyrazi-do-sveta-aneb-co-uvидite-v-kine-a-v-televizi.html> [vyšlo 10.7. 2016; cit. 1.8. 2021].

HOŠEK, Jiří – KOPP, Milan: Hrdinský čin i tragédie. Film Anthropoid měl britskou premiéru v Londýně. *Zpravy.rozhlas.cz* [online]. Dostupné na WWW: http://www.rozhlas.cz/_zprava/1645633 [vyšlo 31.8. 2016; cit. 15.8. 2021].

HNÁTEK, Václav: VIDEO: Válka není romantická, hlásá Geislerová v traileru k Anthropoidu. *iDNES.cz* [online]. Dostupné na WWW: http://kultura.zpravy.idnes.cz/anthropoid-trailer-0oo-filmvideo.aspx?c=A160902_163106_filmvideo_vha [vyšlo 2.9. 2016; cit. 15.8. 2021].

KOVAL, Vojtěch: Tleskali vestoje, cítil jsem se velmi pokorně, přiznal po premiéře Anthropoidu režisér Ellis. *Zpravy.rozhlas.cz* [online]. Dostupné na WWW: <http://www.rozhlas.cz/zprava/1630099> [vyšlo 4.7. 2016; cit. 13.8. 2021].

MÍŠKOVÁ, Věra: Sean Ellis: Anthropoid je mé vyznání lásky k České republice. *Novinky.cz* [online]. Dostupné na WWW: <https://www.novinky.cz/kultura/408197-sean-ellis-anthropoid-je-me-vyznani-lasky-ceske-republice.html> [vyšlo 4.7. 2021; cit. 13.8. 2021].

MÍŠKOVÁ, Věra: Česká premiéra Anthropoidu. *Novinky.cz* [online]. Dostupné na WWW: <https://www.novinky.cz/kultura/clanek/ceska-premiera-anthropoidu-40009303> [vyšlo 27.9. 2016; cit. 16.8. 2021].

MÍŠKOVÁ, Věra: RECENZE: Atentát na Heydricha britským očima. *Novinky.cz* [online]. Dostupné na WWW: <https://www.novinky.cz/kultura/416009-recenze-atentat-na-heydricha-britskyma-ocima.html> [vyšlo 29.9. 2016; cit. 16.8. 2021].

Novinky.cz: Film o atentátu na Heydricha jde do českých kin 28. září. *Novinky.cz* [online]. Dostupné na WWW: <https://www.novinky.cz/kultura/412952-film-o-atentatu-na-heydricha-jde-do-ceskych-kin-28-zari.html> [vyšlo 26.8. 2016; cit. 15.8. 2021].

Novinky.cz: Po londýnské premiéře jde Anthropoid do britských kin. *Novinky.cz* [online]. Dostupné na WWW: <https://www.novinky.cz/kultura/413411-po-londynske-premiere-jde-anthropoid-do-britskych-kin.html> [vyšlo 31.8. 2016; cit. 15.8. 2021].

SIEGLOVÁ, Lucie: OHLÉDNUTÍ MFF KV: Do Varů dorazil Dafoe, Reno, Kaufman, ale i Kubiš s Mattonim. *Novinky.cz* [online]. Dostupné na WWW: <https://www.novinky.cz/mff-kv-2016/cvrkot-ve-varech/408681-ohlednuti-mff-kv-do-varu-dorazili-dafoe-reno-kaufman-ale-i-kubis-s-mattonim.html> [vyšlo 10.7. 2016; cit. 14.8. 2021].

SKŘIVÁNKOVÁ, Markéta – SPÁČILOVÁ, Mirka: VIDEO: Cillian Murphy, jenž hraje výsadkáře Gabčíka, uvedl Anthropoid. *iDNES.cz* [online]. Dostupné na WWW: http://kultura.zpravy.idnes.cz/cillian-murphy-premiera-filmu-anthropoid-fgp-filmvideo.aspx?c=A160927_141853_filmvideo_spm [vyšlo 27.9. 2016; cit. 16.8. 2021].

SOUKALOVÁ, Daniela: Praha je rájem filmových turistů. Nově vábí i Čiňany. Blesk.cz [online]. Dostupné na WWW: <http://www.blesk.cz/clanek/323961/praha-je-rajem-filmovych-turistu-nove-vabi-i-cinany> [vyšlo 9.6. 2015; cit. 1.8. 2021].

SPÁČILOVÁ, Mirka: Padesát odstínů a atentát na Heydricha? To nemá spojitost, tvrdí Dornan. iDNES.cz [online]. Dostupné na WWW: https://www.idnes.cz/kultura/film-televize/jamie-dornan-padesat-odstinu-sedi-operace-anthropoid.A150709_155936_filmovy-festival-vary_vha?c=A150709_155936_filmovy-festival-vary_vha [vyšlo 09.07. 2015; cit. 14.8. 2021].

SPÁČILOVÁ, Mirka: Jaký návrat? Pořád jsem tu, tvrdí Alena Mihulová. iDNES.cz [online]. Dostupné na WWW: https://www-idnes-cz/kultura/film-televize/alena-mihulova-domaci-pece-karlovy-vary.A150713_095949_filmovy-festival-vary_vha?c=A150713_095949_filmovy-festival-vary_vha [vyšlo 13.7. 2015; cit. 3.8. 2021].

SPÁČILOVÁ, Mirka: KOMENTÁŘ: Točí „náš“ Anthropoid. Vadí krádež hrdinů, či zavřená ulice? MF DNES. Dostupné online na WWW: https://www.idnes.cz/kultura/film-televize/anthropoid-nataceni-komentar.A150818_181056_filmvideo_ts [vyšlo 19.8. 2015; cit. 12.8. 2021].

SPÁČILOVÁ, Mirka: Jednou jsem v tombole vyhrála tekuté mýdlo, řekla vítězka Lvů Mihulová. iDNES.cz [online]. Dostupné online na WWW: https://www.idnes.cz/kultura/film-televize/alena-mihulova-rozhovor.A160307_124549_filmvideo_ts [vyšlo 7.3. 2016; cit. 12.8. 2021].

SPÁČILOVÁ, Mirka: Heydrich s Geislerovou potká za mořem Heydricha s Wasikowskou. iDNES.cz [online]. Dostupné na WWW: https://www.idnes.cz/kultura/film-televize/dva-filmy-o-heydrichovi.A160513_100439_filmvideo_spm [vyšlo 13.5. 2016; cit. 14.8. 2021].

SPÁČILOVÁ, Mirka: VIDEO: Britsko-český snímek Anthropoid zveřejnil první ukázkou. iDNES.cz [online]. Dostupné na WWW: https://www.idnes.cz/kultura/film-televize/video-anthropoid.A160617_132424_filmvideo_spm [vyšlo 17.6. 2016; cit. 4.8. 2021].

SPÁČILOVÁ, Mirka: GLOSA: Vary zažily atentát na novináře a televizní nálet. iDNES.cz [online]. Dostupné na WWW: https://www.idnes.cz/kultura/film-televize/mff-karlovy-vary-ctvrty-den.A160705_183657_filmovy-festival-vary_spm [vyšlo 6.7. 2016; cit. 13.8. 2021].

SPÁČILOVÁ, Mirka: VIDEO: Na Kubiše jsem několik měsíců trénoval se zátěží, líčí Dornan. iDNES.cz [online]. Dostupné na WWW: <http://kultura.zpravy.idnes.cz/jamie-dornan->

[anthropoid-cviceni-se-zatezi-fg5-/filmvideo.aspx?c=A160920_142443_filmvideo_spm](http://kultura.zpravy.idnes.cz/anthropoid-cviceni-se-zatezi-fg5-/filmvideo.aspx?c=A160920_142443_filmvideo_spm) [vyšlo 21.9. 2016; cit. 16.8. 2021].

SPÁČILOVÁ, Mirka: Volant vlevo, fotky blízkých. Jaké nepřesnosti se najdou v Anthropoidu. *iDNES.cz* [online]. Dostupné na WWW: http://kultura.zpravy.idnes.cz/anthropoid-podle-znalcu-0wu-/filmvideo.aspx?c=A160927_094633_filmvideo_spm [vyšlo 27.9. 2016; 16.8. 2021].

SPÁČILOVÁ, Mirka: PRVNÍ DOJMY: Anthropoid vyprodal první večer Varů. Je spíš na vývoz. *iDNES.cz* [online]. Dostupné na WWW: http://kultura.zpravy.idnes.cz/1-dojmy-anthropoid-03e-/filmovy-festival-vary.aspx?c=A160701_163329_filmvideo_spm [vyšlo 2.7. 2016; cit. 12.8. 2021].

SPÁČILOVÁ, Mirka: Snad mám příznivce i mezi muži, smál se představitel Kubiše Jamie Dornan. *iDNES.cz* [online]. Dostupné na WWW: http://kultura.zpravy.idnes.cz/anthropoid-tiskovka-0lw-/filmovy-festival-vary.aspx?c=A160702_135731_filmvideo_spm [vyšlo 2.7. 2016; cit. 13.8. 2021].

SPÁČILOVÁ, Mirka: GLOSA: Vary řeší Jágrův culík, německé porno a jekot bez potlesku. *iDNES.cz* [online]. Dostupné na WWW: http://kultura.zpravy.idnes.cz/mff-karlovy-vary-prvni-den-d0g-/filmovy-festival-vary.aspx?c=A160702_181607_filmvideo_spm [vyšlo 3.7. 2016; cit. 13.8. 2021].

SPÁČILOVÁ, Mirka: Markéta Křivánková, GLOSA: Vary se baví dvěma Anthropoidy a čtyřmi muzikanty z Lucie. *iDNES.cz* [online]. Dostupné na WWW: http://kultura.zpravy.idnes.cz/mff-karlovy-vary-druhy-den-d0f-/filmovy-festival-vary.aspx?c=A160703_080930_filmovy-festival-vary_spm [vyšlo 4.7. 2016; cit. 13.8. 2021].

SPÁČILOVÁ, Mirka: KOMENTÁŘ: Amerika už objevila Anthropoid. My si ještě počkáme. *iDNES.cz* [online]. Dostupné na WWW: http://kultura.zpravy.idnes.cz/film-anthropoid-komentar-0hl-/filmvideo.aspx?c=A160816_144818_filmvideo_ts [vyšlo 12.8. 2016; cit. 15.8. 2021].

SPÁČILOVÁ, Mirka: Na pohádku Tima Burtona přišlo dvakrát víc lidí než na Anthropoid. *iDNES.cz* [online]. Dostupné na WWW: http://kultura.zpravy.idnes.cz/kina-vikend-c8y-/filmvideo.aspx?c=A161003_122907_filmvideo_spm [vyšlo 3.10. 2016; cit. 16.8. 2021].

SPÁČILOVÁ, Mirka: Za Oscary jde 336 titulů, a to včetně Anthropoidu. *MF DNES*, 2016, č. 300, s. 8. Online verze článku je dostupná na WWW: <http://kultura.zpravy.idnes.cz/za-oscarry->

[jde-336-celovecernich-titulu-a-to-vcetne-anthropoidu-p5v-filmvideo.aspx?c=A161227_2294777_filmvideo_spm](#) [vyšlo 29.12. 2016; cit. 17.8. 2021].

SVÁTKOVÁ, Kateřina: Postavili se tyranii a bojovali za to, čemu věřili, shodují se tvůrci filmu Anthropoid. *Zpravy.rozhlas.cz* [online]. Dostupné na WWW: http://www.rozhlas.cz/_zprava/1654225 [vyšlo 28.9. 2016; cit. 16.8. 2021].

ŠEVČÍKOVÁ, Šárka: Je to jako sebevražedná mise, říká Jiří Strach o natáčení pohádky Anděl Páně 2. *ČRo Radiožurnál – Host Lucie Výborné*. Dostupné online na WWW: <https://radiozurnal.rozhlas.cz/je-jako-sebevrazedna-mise-rika-jiri-strach-o-nataceni-pohadky-andel-pane-2-6209741> [vysíláno 21.12. 2015; cit. 4.8. 2021].

ŠŤÁSTKA, Tomáš: Anthropoid už zná datum české premiéry, do kin dorazí na svatého Václava. *iDNES.cz* [online]. Dostupné na WWW: http://kultura.zpravy.idnes.cz/anthropoid-datum-premiery-d0f-filmvideo.aspx?c=A160826_093356_filmvideo_ts [vyšlo 26.8. 2016; cit. 15.8. 2021].

ŠŤÁSTKA, Tomáš: Režisér Anthropoidu: Zda byli atentátníci čtyři, nebylo nikdy vyvráceno. *iDNES.cz* [online]. Dostupné na WWW: http://kultura.zpravy.idnes.cz/reziser-anthropoidu-rozhovor-der-filmvideo.aspx?c=A160927_203538_filmvideo_ts [vyšlo 28.9. 2016; cit. 16.8. 2021].

Tesk: Hvězda 50 odstínů šedi Jamie Dornan ve Varech: "Geislerka nám ho ukradla," čertí se fanyanky. *Blesk.cz* [online]. Dostupné na WWW: <https://www.blesk.cz/clanek/celebrity-karlovy-vary-festival-karlovy-vary-2015/329777/hvezda-50-odstinu-sedi-jamie-dornan-ve-varech-geislerka-nam-ho-ukradla-certi-se-fanyanky.html> [vyšlo 9.7. 2015; cit. 4.8. 2021].

TUREK, David: Přehlídka dokonalých kopií!. *Blesk* 74, s. 12. Online verze článku je dostupná na WWW: <https://www.blesk.cz/clanek/celebrity-serialy-filmy-kino-a-tv/383494/cesti-valecni-hrdinove-ve-filmu-anthropoid-prehlicka-dokonalych-kopii.html> [vyšlo 30.3. 2016; cit. 12.8. 2021].

TUREK, David: Geislerová si čekání během natáčení krátí vysedáváním na hrobech: Tohle ve filmu Anthropoid nevidíte. *Blesk.cz* [online]. Dostupné na WWW: <https://www.blesk.cz/clanek/celebrity-serialy-filmy-kino-a-tv/383550/geislerova-si-cekani-behem-nataceni-krati-vysedavanim-na-hrobech-tohle-ve-filmu-anthropoid-nevidite.html> [vyšlo 31.3. 2016; 12.8. 2021].

VLASÁK, Zbyněk: Tenhle příběh by měl znát každý, říká režisér filmu *Anthropoid* Sean Ellis. *Novinky.cz* [online]. Dostupné na WWW: <https://www.novinky.cz/kultura/salon/clanek/tenhle-pribeh-by-mel-znat-kazdy-rika-reziser-filmu-anthropoid-sean-ellis-40000355> [vyšlo 29.6. 2016; cit. 5.8. 2021].

ZAVŘELOVÁ, Monika: Špatný film s dobrým názvem, píše o *Anthropoidu* v zahraničí. *iDNES.cz* [online]. Dostupné na WWW: http://kultura.zpravy.idnes.cz/anthropoid-film-heydrich-atentat-zahranicni-recenze-pcd-/filmvideo.aspx?c=A160812_125444_filmvideo_kiz [vyšlo 12.8. 2016; cit. 15.8. 2021].

ZEJDOVÁ, Hana: Horákovou ztvární parťáčka Hankse! *Blesk*, 2016, č. 287, s. 20. Online verze článku je dostupná na WWW: <http://www.blesk.cz/clanek/436177/padla-prvni-klapka-filmu-o-milade-horakove-ztvarni-ji-partacka-hankse> [vyšlo 9.12. 2016; cit. 17.8. 2021].

Filmografie

Anthropoid (Anthropoid; r. Sean Ellis, VB / USA / FR / ČR, produkce: Anthropoid Productions Ltd. / LD Entertainment / 22H22 / Lucky Man Films, 2016).

Atentát (r. Jiří Sequens, ČSR, 1964).

Batman začíná (Batman Begins; r. Christopher Nolan, USA / VB, 2005).

Domáci péče (r. Slávek Horák, ČR, 2015).

Gangy z Birminghamu (Peaky Blinders; r. Otto Bathurst, Tom Harper, Colm McCarthy, Tim Mielants, David Caffrey, Anthony Byrne, VB, 2013-2019).

Masaryk (r. Julius Ševčík, ČR / SK, 2017).

Milada (r. David Mrnka, ČR / USA, 2017).

Operace Silver A (r. Jiří Strach, ČR, 2007).

Padesát odstínů šedi (Fifty Shades of Grey; r. Sam Taylor Johnson, USA, 2015).

Počátek (Inception; r. Christopher Nolan, VB / USA, 2010).

Polednice (r. Jiří Sárdek, ČR, 2016).

The Siege of Jadotville (r. Richie Smyth, IRL / JAR, 2016).

Sírotčinec slečny Peregrinové pro podivné děti (Miss Peregrine's Sanctuary for Peculiar Children; r. Tim Burton, USA, 2016).

Smrtihlav (The Man with the Iron Heart; r. Cédric Jimenez, FR / VB, 2017).

Temný rytíř (The Dark Knight; r. Christopher Nolan, USA / VB, 2008).

Temný rytíř povstal (The Dark Knight Rises; r. Christopher Nolan, USA / VB, 2012).

Vlk z Královských Vinohrad (r. Jan Němec, ČR, 2016).